

Concept-Bestuursrapportage 2018

PS 44/18

Inhoudsopgave

	<i>blz.</i>
Leeswijzer en inleiding Bestuursrapportage 2018	2
1 Bestuur	5
2 Ruimte	15
3 Natuur, water en Milieu	31
4 Economie	59
5 Mobiliteit	87
6 Cultuur en samenleving	103
Algemeen financieel beleid	121
Bedrijfsvoering	145

Leeswijzer bij de Bestuursrapportage

Met de bestuursrapportage wordt inzicht gegeven in de voortgang per programma op het behalen van doelstellingen, beleid en prestaties. In de bestuursrapportage wordt de lopende begroting (2018) bijgesteld met als uitgangspunt de te verwachten realisatie aan het eind van het begrotingsjaar.

In het **algemeen inleidend hoofdstuk** geven wij een samenvattend beeld van de hoofdlijnen van de bestuursrapportage.

De **programma's** zijn als volgt opgebouwd:

- Algemene voortgang van het programma en van de productgroepen van het programma
- Beroep op algemene middelen
- Afwijkingen van prestaties
- Risico's en onzekerheden.

Ook wordt bij de programma's op productgroepniveau (het autorisatieniveau van Provinciale Staten) een geactualiseerde begroting gepresenteerd, d.w.z. de oorspronkelijk in november 2017 vastgestelde begroting 2018 inclusief vastgestelde en nu voorgestelde wijzigingen.

Inzicht wordt gegeven in het verloop van de lopende begroting.

Indien realisatie van prognose afhankelijk is van bepaalde ontwikkelingen, staat dit vermeld bij de programma's.

Bij de behandeling in PS van de bestuursrapportage 2017 op 27 oktober 2017 is de motie M4 aangenomen m.b.t. eenduidige taal en transparantie in rapportering van voortgang. De motie is erop gericht om in de bestuursrapportage bij elk programma streefwaarden op te nemen en daarbij concreet en eenduidig aan te geven of de prestaties voor, achter of volgens planning verlopen.

In deze bestuursrapportage is bij elk programma in de prestatietabel invulling gegeven aan deze motie, door steeds in de tabel aan te geven of de prestatie verloopt conform planning c.q. achter is op de planning c.q. voor loopt op de planning.

Beleidsprestaties en indicatoren staan onder "Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?". Basis is in een door Provinciale Staten vastgestelde beleidsnota te

vinden. In de tabel staan de bijbehorende prestaties en indicatoren en tot slot de verantwoording en eventuele bijsturing over de prestaties vermeld.

De specificatie van de besluitvorming is als volgt onderverdeeld in

I. Voorstellen

- beleidsmatig
- beroep op algemene middelen
- uit reserves
- naar aanleiding van actualisatie van investeringsplanning

II. Administratief / technische mutaties

- Beleidsarme voorstellen
- Binnen kaderstelling

III. Eerdere besluitvorming

- Verwerking wijzigingen als gevolg van eerder genomen besluiten PS in afzonderlijke statenvoorstellen

De bestuursrapportage vormt de toelichting op de 3e wijziging van de begroting 2018 die aan PS ter besluitvorming wordt voorgelegd.

Inleiding

Samenvatting

In de Bestuursrapportage 2018 staat de voortgang van de uitvoering, zoals overeengekomen in het bestuursakkoord, voor het lopende begrotingsjaar. Referentiekader hiervoor is de begroting 2018, de daarin geplande prestaties en de daaraan gekoppelde middelen. Beleidsinhoudelijk kunnen we stellen dat we met de uitvoering van de begroting 2018 op koers liggen. Verwachting naar het eind van het jaar is dat we het overgrote deel van de geplande prestaties en resultaten zullen realiseren. Wel constateren we dat er op een aantal punten onzekerheden zijn, waarvan als belangrijkste zijn te noemen:

- Uitvoering agrofood (transitie veehouderij) (blz 17)
- Deltaprogramma (blz.34)
- STUW (blz 34)
- Rivierverruiming (blz 34)
- PAS (blz 34)
- Europese programma's en MIT (blz 62)
- Maaslijn (blz 89)
- PHS (blz 89)

Op onderdelen stellen wij voor om prestaties bij te stellen.

Uitvoering op koers

De uitvoering bij programma 1 Bestuur loopt conform planning. Ingezet wordt op het bewaken en waar mogelijk verder versterken van de kwaliteit van het openbaar bestuur in Noord-Brabant. De aanbevelingen van de visitatiecommissie Bibob hebben we uitgewerkt in het beleid voor toepassing van de Wet Bibob. Tevens gaan we, in lijn met de moties 'Inspelen om ondermijning tegen te gaan' en 'Bibob vastgoedtransacties', de Wet Bibob ook structureel toepassen op subsidies en vastgoedtransacties.

In de tweede helft van 2018 zullen wij op alle ingediende toekomstvisies van gemeenten onze visie kenbaar maken. De arhi-procedure Nuenen loopt conform planning. Het betreft een intensief proces waarbij we zo goed mogelijk in gesprek gaan met alle belanghebbenden.

Bij programma 2 Ruimte verloopt de uitvoering conform planning.

De nieuwe Omgevingsvisie Brabant wordt in november 2018 in PS behandeld.

In alle Brabantse regio's worden regionale agenda's voor werken gemaakt, inclusief bestuurlijke afspraken over de ontwikkeling van bestaande en nieuwe werklocaties.

De doorontwikkeling van campussen wordt gestimuleerd.

Het Agrofoodprogramma loopt op schema. Uitvoeringsprogramma Plantaardig is vastgesteld, evenals diverse regelingen in het kader van ondersteunende maatregelen.

De provinciale Inpassingsplannen van GOL (PIP GOL Oost en PIP GOL West) zijn 29 juni 2018 door PS vastgesteld.

De uitvoering van het begrotingsprogramma 3 Natuur, water en milieu verloopt over het algemeen conform planning. In 2018 komen resultaten beschikbaar van de tussenevaluatie van het Provinciaal Milieu- en Waterplan 2016-2021, de midterm-review STUW en de evaluatie verdrogingsbestrijding.

Wij waren mede-initiator van de klimaatop Zuid-Nederland die op 4 juni 2018 plaatsvond.

Naar aanleiding van de VTH-takenanalyse blijkt dat de inzet van deze middelen ontoereikend is als gevolg van structurele verdringingseffecten en de actualisatie naar prijspeil 2019.

De Zuidwestelijke Delta en in het bijzonder een rijksbesluit over een zout Volkerak-Zoommeer heeft in 2018 onze nadrukkelijke aandacht. De provinciale bijdrage van € 5 mln in het kader van de bestuursovereenkomst 'Gebiedsontwikkeling Grevelingen/Volkerak-Zoommeer' heeft gevolgen voor de beschikbare middelen voor 'Deltaprogramma ruimtelijke adaptatie'. De monitoringssystematiek klimaatadaptatie is in ontwikkeling, inclusief het formuleren van een vervangende, meer adequate beleidsindicator.

De aankoop, verkoop en doorlevering van gronden door het Groen Ontwikkelbedrijf laten zich moeilijk ramen. Zoals afgesproken bij het addendum grondnota (PS29/16A) wordt bij de bestuursrapportage op basis van de meest recente grondmutaties de ramingen bijgesteld. In de 1e helft van 2018 hebben we samen met onze (manifest)partners onverminderd hard gewerkt aan de uitvoering van de PAS-herstelmaatregelen. De subsidieregeling voor PAS-herstelmaatregelen is opengesteld.

Programma 4 Economie ligt (nagenoeg) op koers. In economische zin gaat het in Brabant voorspoedig; mooie groeicijfers en een lage werkloosheid. De realisatie van de afgesproken prestaties ligt op schema. In de eerste helft van 2018 zijn op het gebied van internationale innovatiesamenwerking belangrijke stappen gezet.

Wij zijn bezig met het ontwikkelen van een breed gedragen Uitvoeringsagenda circulaire economie overkoepelend aan lopende provinciale programma's op dit onderwerp.

We liggen op koers met het voorbereiden van de Integrale Energieagenda 2019-2030 die we eind 2018 aan u voorleggen.

In het eerste half jaar van 2018 is het ontwerp-Provinciaal Inpassingsplan voor windmolens langs de A16 vastgesteld, is een overeenkomst met Enpuls ondertekend voor de Brabantse proeftuin 100.000 elektrische voertuigen en een samenwerkingsovereenkomst met de B5 om een versnelling te realiseren.

De uitvoering van het programma 05 Mobiliteit ligt goed op schema. Met SmartwayZ staat 2018 in het teken van het afronden van het PIP en het ontwerp-tracébesluit voor respectievelijk de N279-Zuid (Asten - Veghel) en InnovA58.

We werken voortvarend aan het realiseren van het netwerk van snelfietsroutes. Naar verwachting zal de doelstelling van 9 overeenkomsten voor snelfietsroutes in 2021 al in 2018 worden gehaald.

Op het gebied van openbaar vervoer is alles erop gericht om nog in 2018 de vernieuwde OV-visie door de Staten te laten vaststellen.

Begin 2018 is de beleidsnota Kwaliteit (Onderhoud) Provinciale Infrastructuur (K(O)PI) vastgesteld en bij de N69 is een grote stap gezet met een onherroepelijk PIP.

In programma 6 Cultuur en Samenleving ligt de uitvoering van het uitvoeringsprogramma Cultuur 2016-2020 op koers. In 2018 geeft programma Erfgoed speciaal aandacht aan de activiteiten van het Europees Erfgoed-jaar. Voor wat betreft sociale veerkracht zijn inmiddels meer dan 100 initiatieven opgehaald en zijn we bij 80 initiatieven actief betrokken. Ook de uitvoering van de Sportagenda Brabant Beweegt 2016-2019 ligt op koers.

1

Bestuur

Algemene voortgang

Doelstelling is het bewaken en waar mogelijk verder versterken van de kwaliteit van het openbaar bestuur in Noord-Brabant. Dit doen we via de volgende drie hoofdlijnen:

- a) de kwaliteit van het openbaar bestuur in het algemeen verbeteren o.a. door het stimuleren van efficiënte kennisverwerving, -borging en -benutting;
- b) het versterken van de bestuurlijke en netwerksamenleving in Brabant;
- c) het borgen van de toekomstbestendigheid van het openbaar bestuur.

De uitvoering van programma Bestuur loopt conform planning.

01.01 Provinciebestuur

Doelstelling is het bevorderen van de kwaliteit van het openbaar bestuur in Noord-Brabant, door het vergroten van integriteit en de weerbaarheid. Tevens wordt uitvoering gegeven aan de rijkstaken van de Commissaris van de Koning.

Daarnaast wordt ingezet op het stimuleren van effectieve en efficiënte kennisverwerving, -borging en benutting, onder andere met de bijdrage van BrabantKennis middels verkenningen en publicaties. De daartoe in 2018 uitgezette acties verlopen conform planning.

In 2017 heeft een visitatiecommissie aanbevelingen gedaan over het vergroten van de bewustwording met wie we zaken doen en over toepassing van de Wet Bibob. Er is structureel extra inzet nodig om deze aanbevelingen op te volgen, en om de Wet Bibob meer structureel toe te passen op subsidies en vastgoedtransacties van de provincie, conform de moties 'Inspelen om ondermijning tegen te gaan' en 'Bibob vastgoedtransacties' die de Staten op 20 april 2018 hebben aangenomen. Over de uitwerking van de aanbevelingen en consequenties hebben wij u geïnformeerd bij de Statenmededeling van 3 juli 2018.

De Toekomstgids voor Brabantse gemeenten is 1 maart 2018 door BrabantKennis gepresenteerd, daar omheen zijn 5 ToekomstLabs georganiseerd. Een nieuwe verkenning naar 'De culturele eigen(wijs)heid van Brabant' is gestart.

01.02 Bestuurlijke samenwerking

Doelstelling is een lokaal bestuur te creëren dat in staat is slag- en schakelkracht te genereren voor de grote maatschappelijke opgaven en er tegelijkertijd in slaagt nabij, betrokken en aanspreekbaar te zijn. Daarbij bevorderen we dat er een effectieve (op de maatschappelijke opgaven toegeruste) en democratisch gelegitimeerde bestuurlijke en/of organisatorische inrichting van de Brabantse gemeenten tot stand komt. De daartoe in

2018 uitgezette acties en activiteiten verlopen conform planning. In de tweede helft van 2018 zullen Gedeputeerde Staten op alle ingediende toekomstvisies van gemeenten hun visie hebben kenbaar gemaakt. Specifiek voor wat betreft de 'arhi-procedure Nuenen': dit betreft een intensief proces, waarvoor onder andere in totaal 7 informatieavonden zijn georganiseerd, dit om zo goed mogelijk in gesprek met alle belanghebbenden te komen. Het traject loopt overigens conform planning.

In het kader van bestuurlijke vernieuwing hebben we een pilot opgestart met de naam Young Projects. Het idee van Young Projects is dat een aantal jongeren in opdracht van ons Brabantse jongeren betrekken bij beleidsvorming en uitvoering. Tijdens de pilot gaat een aantal jongeren aan de slag met twee opdrachten op het gebied van energie. Daarnaast werken ze aan de doorontwikkeling van Young Projects tot een zelfstandige organisatie. De pilot loopt tot december 2018.

01.03 Interbestuurlijk toezicht

Door toezicht te houden dragen wij bij aan een veilige en duurzame leefomgeving in Brabant. Ons streven is het om het functioneren van gemeenten en waterschappen te versterken, zodat burgers blijvend kunnen vertrouwen op de overheid. Met interbestuurlijk toezicht bevorderen wij dat de Brabantse lokale overheden krachtige overheden zijn, die hun maatschappelijke taken correct uitvoeren. De provincie voert op een aantal terreinen de taak van interbestuurlijk toezichthouder uit: financiën, archief- en informatiebeheer, omgevingsrecht, zorg voor het monumentaal erfgoed, ruimtelijke inrichting en huisvesting van verblijfsgerechtigden. De in 2018 daartoe uitgezette acties en prestaties verlopen conform planning.

De provincie heeft bij elf Brabantse gemeenten met een verhoogd groepsrisico onderzoek gedaan naar veiligheidsmaatregelen langs het spoor. Naast individuele inspectierapporten is een Brabantbreed [eindrapport](#) gemaakt. Belangrijkste conclusies: Positief is dat het merendeel van de gemeenten voldoende aandacht heeft voor externe veiligheid in het bestemmingsplan. Zorgpunt is dat bij veel van de onderzochte gemeenten ook nog steeds verbeteringen noodzakelijk zijn bij de taakuitvoering op het gebied van externe veiligheid langs het spoor. De provincie brengt de conclusies en aanbevelingen onder de aandacht bij lokale bestuurders, het Rijk en andere belanghebbende instanties.

<i>Bedragen x € 1.000</i>	begroting vastgesteld	bijstelling (I, II en III)	begroting bijgesteld
<u>Lasten</u>			
Programma lasten	11.831	1.974	13.805
Organisatiekosten	5.996	-120	5.876
totaal lasten	17.827	1.854	19.681
<u>Baten</u>			
totaal baten	2	163	165
saldo baten en lasten	-17.825	-1.691	-19.516

Beroep op algemene middelen

- Bijstelling IPO bijdrage: € 0,2 mln voor 2018 en 2019, vanaf 2020 € 0,04 mln structureel;
- Bijdrage aan Zeeland voor 2018 en 2019: € 1,5 mln per jaar;
- Overbrengen van de archieven provinciaal bestuur naar het BHIC: € 80.000 voor 2018, € 100.000 structureel vanaf 2019;
- Bijdrage monument en herdenking MH17: € 50.000 eenmalig;
- Extra inzet Bibob-aanpak: € 0,4 mln structureel vanaf 2019.

Afwijkingen van prestaties

N.v.t.

Risico's (ontwikkelingen t.o.v. jaarrekening 2017) en onzekerheden

De mutatie van de voorziening APPA (Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers) kan pas aan het einde van het jaar worden bepaald, waarbij ontwikkelingen van o.a. rekenrente en overlevingskansen meegenomen dienen te worden in de bepaling van de definitieve mutatie. Afhankelijk van de ontwikkeling van deze factoren kan er sprake zijn van een dotatie aan of vrijval uit de voorziening.

Voor de uitvoering van Veerkrachtig Bestuur zijn we afhankelijk van o.a. processen, ontwikkelingen en besluitvorming bij gemeenten. Deze afhankelijkheid kan mogelijk leiden tot afwijkingen van de geplande activiteiten en raming.

De provincie voert het secretariaat van Brabantstad. Samen met de partners worden afspraken gemaakt over gezamenlijke projecten. Afhankelijk van externe ontwikkelingen leidt dit mogelijk tot afwijkingen ten opzichte van de verwachting.

Over de bijdrage aan de provincie Zeeland zijn in interprovinciaal verband afspraken gemaakt voor 2018 t/m 2020. De daadwerkelijke realisatie is mede afhankelijk van besluitvorming bij de provincies en administratieve afhandeling.

De afrekening van de projecten uit de bestuursovereenkomst met o.a. Steenberg en Suikerunie over de het Agrofood cluster uit 2010 strekken zich over een termijn t/m 2025.

De realisatie van deze projecten, verdeeld over de jaren, laat zich moeilijk plannen.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

Beleidsnota		Besluit	Afweeg-moment	Indicator	2018	prognose en bijsturing	nieuwe streef-waarde	2019	2020	2021
Doelstelling										
Prestaties										
Basisset verplichte indicatoren: Kwaliteit van het openbaar bestuur										
				effect indicator						
Verplichte indicator: Opkomst bij TK, provinciale en gemeenteraadsverkiezingen				% kiezers / stemgerechtigden	-			-	-	-
Wet Bibob, notitie inzake uitvoering wet Bibob										
Vergroten van de integriteit en de weerbaarheid van het openbaar bestuur en de provinciale organisatie				effect indicator	streefwaarde			streefwaarde	streefwaarde	streefwaarde
Uitwerken aanbevelingen visitatiecommissie op basis van in 2017 hierover genomen besluiten van GS				uitgevoerd	x	Conform planning				
Op basis van de uitwerking van de aanbevelingen van de visitatiecommissie al dan niet besluiten het Bibob-beleid te actualiseren en de huidige werkwijze aan te passen				uitgevoerd	x	Conform planning. We streven ernaar om het nieuwe Bibob-beleid in het najaar van 2018 vast te stellen.				
Uitvoeren quick scan weerbaarheid in de provinciale organisatie (i.s.m. RIEC)				uitgevoerd	x	Gerealiseerd. De aanbevelingen uit de quickscan zijn ter harte genomen en krijgen een vervolg. Enkele aanbevelingen uit de quickscan worden, ter aanvulling en ondersteuning van aanbevelingen van de visitatiecommissie, meegenomen in de uitwerking Bibob-aanpak. Aanbevelingen uit de quickscan zijn ook meegenomen in de vervolgaanpak 'naar een weerbare overheid in het buitengebied'				

Beleidsnota		Besluit	Afweegmoment	Indicator	2018	prognose en bijsturing	nieuwe streefwaarde	2019	2020	2021
Doelstelling										
Prestaties										
Kennis en Onderzoek Nota onderzoeksbeleid Kaders voor Onderzoek		'19/03	2020							
Het stimuleren van efficiënte kennisverwerving, -borging en benutting				effect indicator	streefwaarde			streefwaarde	streefwaarde	streefwaarde
	Aantal sessies bezoekers website BrabantKennis			aantal	10.000	Gerealiseerd. Aantal sessies over de periode t/m 1 juni bedraagt 10.888.		12.500	15.000	17.500
	Aantal volgers sociaal media BrabantKennis			aantal	2.500	Gerealiseerd. Het aantal volgers op sociale media bedraagt 3.392 (medio juni 2018).		2.800	3.000	3.100
Basisset verplichte indicatoren: Kwaliteit van het openbaar bestuur										
				effect indicator						
	Onderzoeken door PS besproken			aantal	5	Conform planning. Momenteel (medio juni) zijn 3 onderzoeken besproken door PS.		5	5	5
Bestuursakkoord			2019							
Een effectieve inrichting van het Brabants openbaar bestuur				effect indicator	streefwaarde			streefwaarde	streefwaarde	streefwaarde
	(Veer)Krachtig Bestuur: in 2018 hebben GS over alle Brabantse gemeenten (64 d.d. 1-1-2017) een uitspraak gedaan over de bestuurlijke toekomst variërend van voortzetting van bestuurlijke zelfstandigheid tot en met bestuurlijke fusie			Aantal gemeenten		Conform planning. Eind 2018 hebben GS voor alle 64 Brabantse gemeenten uitspraken gedaan over de bestuurlijke toekomst.		64		
	Vergroten internationale concurrentiekracht Nederland			Uitvoeringsagenda REOS in uitvoering	1	Conform planning. Het uitvoeringsprogramma REOS is in uitvoering en loopt op schema.				

Beleidsnota		Besluit	Afweeg-moment	Indicator	2018	prognose en bijsturing	nieuwe streef-waarde	2019	2020	2021
Doelstelling	Prestaties									
	Vergroten concurrentiekracht Brainportregio			Implementatiestrategie Brainport Nationale Actieagenda	1	Conform planning. De Brainport Nationale Actieagenda zal naar verwachting medio 2018 worden vastgesteld. De implementatiestrategie volgt daarna in het kader van het uitvoeringsprogramma.				
Beleidskader Interbestuurlijk Toezicht 2016-2019			2019							
Door toezicht te houden, dragen wij bij aan een veilige en bestendige leefomgeving in Brabant. Met interbestuurlijk toezicht bevorderen wij dat de Brabantse lokale overheden krachtige overheden zijn, die hun maatschappelijke taken correct uitvoeren.				effect indicator	streefwaarde			streefwaarde	streefwaarde	streefwaarde
	Aantal organisaties dat op alle toezichtgebieden is beoordeeld (gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen)			aantal beoordelingen	109	Conform planning.		107	107	107
Basisset verplichte indicatoren: Kwaliteit van het openbaar bestuur										
Basisset verplichte indicatoren: Kwaliteit van het openbaar bestuur				effect indicator						
	Aantal organisaties dat eind 2019 geheel of gedeeltelijk voldoet op de zes toezichtgebieden			%	80	Conform planning.		100	100	100
	Aantal organisaties (gemeenten en waterschappen) dat door middel van een vierjaarlijkse reality check is onderzocht, waarbij wordt vastgesteld of de informatie op papier overeenkomt met de werkelijkheid			aantal	17	Conform planning.		17	17	17
	Verplichte indicator: Aantal gemeenten onder preventief financieel toezicht			aantal	0	Conform planning.		0	0	0

Verloop begroting 2018

x € 1.000	Begr.2018 (PS 66/17)	1e wijz 2018 PS (81/17)	2e wijz 2018 PS (14/18)	Begr.2018 t/m 2e wijz.	III. Eerdere besluitvorming	II. Adm./techn. mutaties *	I. Voorstellen	Begr.na 3e wijz. Incl. I, II & III
0101 Provinciebestuur								
lasten	9.372	200	0	9.572	0	0	130	9.702
batens	2	0	0	2	0	0	0	2
saldo	-9.369	-200	0	-9.569	0	0	-130	-9.699
0102 Bestuurlijke samenwerking								
lasten	1.958	0	231	2.189	1.500	137	207	4.033
batens	0	0	0	0	0	163	0	163
saldo	-1.958	0	-231	-2.189	-1.500	26	-207	-3.870
0103 Interbestuurlijk toezicht								
lasten	70	0	0	70	0	0	0	70
batens	0	0	0	0	0	0	0	0
saldo	-70	0	0	-70	0	0	0	-70
Toegedeelde organisatiekosten	5.996	0	0	5.996	0	-120	0	5.876
totaal programma 01								
lasten	17.396	200	231	17.827	1.500	17	337	19.681
batens	2	0	0	2	0	163	0	165
saldo	-17.394	-200	-231	-17.825	-1.500	146	-337	-19.516

Specificatie besluitvorming

I Voorstellen

Onderwerp	Toelichting	L / B	Prod. grp	bijstelling 2018	bijstelling 2019	bijstelling 2020	bijstelling 2021	bijstelling 2022	bijstelling structureel
Overbrenging van archieven naar het Brabants Historisch Informatie Centrum	Conform de Archiefwet zijn het archief van het Provinciaal bestuur voor de periode 1987-1999 en het archief van de commissaris van de Koningin in Noord-Brabant van de periode 1987-2003 over te brengen naar de provinciale bewaarplaats, het Brabants Historisch Informatie Centrum (BHIC). Hiermee wordt voldaan aan de wettelijke verplichtingen uit de Archiefwet en draagt de provincie bij aan het cultureel historisch erfgoed. Om deze wettelijke verplichting na te komen moeten we aanspraak maken op de algemene middelen, waarbij ook de (beperkte) interne besparingen worden ingezet ter dekking van de kosten voor archief bewaarplaats.	L	0101	80.000	110.500	110.500	110.500	110.500	110.500
Meerjarenbegroting IPO	Budgetneutrale bijstelling voor Vlaams Nederlandse Delta in verband met ontvangen bijdragen van partners.	L	0102	207.000	196.000	48.000	39.000	39.000	39.000
Bijdrage monument en herdenking MH17	De ramp met de MH17 was één van de grootste vlieggrampen uit de Nederlandse geschiedenis. Bij deze ramp vielen 48 Brabantse slachtoffers te betreuren. Voor de poort van Vliegbasis Eindhoven is op 24 maart 2018 het MH17-gedenkteken 'De Verbinding' onthuld. Het beeld staat symbool voor de verbinding die daar heeft plaatsgevonden tussen slachtoffers, nabestaanden en hulpverleners. De provincie heeft een subsidie van 50.000,- euro beschikbaar gesteld ten behoeve van de onthulling van dit monument ter blijvende herinnering aan de MH-17 slachtoffers.	L	0101	50.000					
Totaal lasten voorstellen				337.000	306.500	158.500	149.500	149.500	149.500
Totaal baten voorstellen				0	0	0	0	0	0

II. Administratief technische bijstellingen

Onderwerp	Toelichting	L/B	Prod -grp	bijstelling 2018	bijstelling 2019	bijstelling 2020	bijstelling 2021	bijstelling 2022	bijstelling structureel
Toerekening organisatiekosten	De toerekening van de organisatiekosten aan de programma's -zoals die bij de oorspronkelijke begroting 2018 in november 2017 door PS is vastgesteld- is op basis van de geactualiseerde capaciteitsinzet gewijzigd en leidt tot bijstelling van de begroting 2018.	L	0199	-119.638					
Vlaams Nederlandse Delta	Budgetneutrale bijstelling voor Vlaams Nederlandse Delta in verband met ontvangen bijdragen van partners.	L	0102	125.000					
		B	0102	125.000					
Archiefvoezicht	De provinciale taak voor archiefvoezicht wordt uitgevoerd vanuit onze rol als interbestuurlijk toezichthouder. Vanuit beheersbaarheid worden de betreffende budgetten gecombineerd onder Interbestuurlijk Toezicht.	L	0103		7.154	7.156	7.156	7.156	7.156
Veerkrachtig Bestuur	Voor de uitvoering van Veerkrachtig Bestuur zijn we afhankelijk van o.a. processen, ontwikkelingen en besluitvorming bij gemeenten. In verband met deze afhankelijkheid zullen diverse activiteiten voor advisering en eventuele procedures naar verwachting gedeeltelijk in 2019 doorlopen.	L	0102	-150.000	150.000				
Actualisatie bijdragen Brabantstad	Van de Brabantstad partners worden bijdragen ontvangen ter dekking van de gezamenlijke kosten. De ontvangen bijdragen worden budgetneutraal verwerkt in de raming.	L	0102	38.000					
		B	0102	38.000					
Majeure projecten West Brabant	Voor de projecten uit de bestuursovereenkomst met o.a. Steenberg en Suikerunie over het Agrofood cluster uit 2010 was voorzien dat deze projecten vanaf 2020 tot realisatie zouden komen. Gebleken is dat er al sprake is van een gedeeltelijke realisatie in 2018. Het betreffende deel van de in 2020 gereserveerde middelen wordt naar 2018 gebracht ter dekking van de gerealiseerde projecten.	L	0102	123.983					
Totaal lasten administratief-technische bijstellingen				17.345	157.154	7.156	7.156	7.156	7.156
Totaal baten administratief technische bijstellingen				163.000	0	0	0	0	0

III. Eerdere besluitvorming PS

Onderwerp	Toelichting	L/B	Prod.g rp	bijstelling 2018	bijstelling 2019	bijstelling 2020	bijstelling 2021	bijstelling 2022	bijstelling structuree I
Verwerking financieel perspectief PPN 2018	Bij de PPN 2018 is een actualisering van het financiële beeld gegeven. Verwerking van provinciale inkomsten levert een ruimte op van € 11,7 mln in 2018 en € 13,5 mln in 2019. Structurele doorwerking van € 1,2 mln betreft de stijging van de verwachte opbrengsten opcenten. De bijdrage aan Zeeland voor een bedrag van € 1,5 mln per jaar is verwerkt voor de jaren 2018 en 2019. Verwerking van het bedrag van 2020 is aan de orde gelijktijdig met de raming van het accres voor 2020.	L	0102	1.500.000	1.500.000				
Totaal lasten eerdere besluitvorming				1.500.000	1.500.000	0	0	0	0
Totaal baten eerdere besluitvorming				0	0	0	0	0	0

2

Ruimte

Algemene voortgang van het programma

02.01 Ruimtelijke ontwikkeling van het mozaïek

Het programma ligt op koers, alle onderdelen van het programma verlopen volgens planning.

- Het voorontwerp Omgevingsvisie Brabant is in december 2017 vastgesteld en is via de "Tour de Brabant" voorgelegd voor samenspraak. Met de inbreng vanuit de "Tour door Brabant" is het voorontwerp aangescherpt tot het ontwerp Omgevingsvisie Brabant dat in april 2018 door GS is vrijgegeven voor inspraak. De vaststelling van de nieuwe Omgevingsvisie Brabant door PS wordt in november 2018 verwacht.
- De uitvoering van de Brabantse Aanpak Leegstand (PS 18 november 2016) ligt op koers. (Sub)regionale programma's gericht op het terugdringen van de leegstand en het in kaart brengen en benutten van kansrijke transformaties van leegstaand vastgoed, worden uitgevoerd. Het programma wordt in 2018 geëvalueerd.
- Bij een goed woon-, werk- en leefklimaat past een gezonde detailhandelsstructuur. Finale afronding van het programma Samen Hart voor de Zaaak is voorzien in 2018 met het opstellen van het provinciale koersdocument detailhandel. De retailadviescommissie is in 2017 ingesteld om de regionale afstemming te verbeteren en nieuwe ruimte voor innovatie in de detailhandel mogelijk te maken.
- De provinciale Inpassingsplannen van GOL (PIP GOL Oost en PIP GOL West) zijn eind juni 2018 door PS vastgesteld. Nu wordt gestart met de realisatiefase.
- De uitvoering van de Brabantse Agenda Wonen (vastgesteld in sept. 2017) ligt op koers. In de regionale woningmarktgebieden worden – met de 4 actielijnen en 6 richtinggevende principes uit de Agenda Wonen als leidraad – 'regionale perspectieven op bouwen en wonen' opgesteld, inclusief afspraken over de regionale woningbouwplanning en –programmering. De uitkomsten van de provinciale bevolkings- en woningbehoefteprognose (vastgesteld in mei 2017) zijn richtinggevend voor de (sub)regionale woningbouwafspraken. In de regionale woningmarktgebieden worden "Regionaal perspectief op bouwen en wonen" opgesteld, inclusief afspraken over de regionale woningbouwplanning en -programmering.
- Binnen het Uitvoeringsprogramma Werklocaties worden nieuwe prognoses werklocaties, voor bedrijventerreinen en kantoren, opgesteld. De doorontwikkeling van campussen wordt gestimuleerd en door het bedrijvenloket worden concrete bijdragen geleverd aan huisvestingsvraagstukken van bedrijven van provinciaal belang. In alle Brabantse regio's worden regionale agenda's voor werken gemaakt,

inclusief bestuurlijke afspraken over de ontwikkeling van bestaande en nieuwe werklocaties.

02.02 Agrofood

Heldere Kaders

In 2018 is het Adviesteam Transitie Veehouderij (ATV) opgericht om samen met de agrarische bedrijven die een nieuwe innovatieve weg willen inslaan qua bedrijfsontwikkeling (passend binnen de door de provincie gewenste transitie naar een zorgvuldige veehouderij), ruimte hiervoor te zoeken binnen de bestaande regelgeving. Voor de BZV geldt dat de actualisatie van verleden jaar recent in werking getreden is. Daarom vindt in 2018 geen actualisatie meer plaats.

Overlast aanpakken

Gemeenten en Provincie hebben in 2017 al via de collectieve afspraken met de omgevingsdiensten de werkwijze van het urgentieteam geïmplementeerd binnen de aanpak van de omgevingsdiensten. Momenteel worden de ingediende aanvragen van de regeling SUN (Sanering Urgentiegebieden Noord-Brabant) beoordeeld.

Innovatie

De uitvoering van de landbouwinnovatiecampus vindt plaats in nauwe samenwerking met het ondersteuningsnetwerk. Eén van de concepten uit de landbouwinnovatiecampus is de Doe-het-zelf kip. Dit concept heeft dit voorjaar landelijke publiciteit gegenereerd en wordt op steeds meer plekken toegepast. Momenteel worden nieuwe trajecten voorbereid. Daarnaast wordt bij het instrument Translab gewerkt aan de logistieke uitdagingen van 'korte ketens', samen met o.a. de HAS, ZLTO en de circa 150 aangesloten ondernemers. In het najaar verwachten we de eerste resultaten. Tot slot is de Agrofoodpluim maandelijks uitgereikt.

Circulaire Landbouw

Het 'Uitvoeringsprogramma plantaardig' is op 5 februari 2018 vastgesteld door GS. Dit is via een Statenmededeling aangeboden aan Provinciale Staten.

Verbinden en aanjagen

Vanwege het lustrum van het evenement Agri meets Design is er dit voorjaar een speciaal magazine uitgegeven. Inmiddels is ook de provincie Overijssel partner geworden in Agri

meets Design. Daarnaast wordt de foodgame die vorig jaar ontwikkeld is voor de Dutch Design Week momenteel doorontwikkeld tot een digitale versie om meer publiek te bereiken. Ook hebben we dit voorjaar, vanuit de thematiek transitie en nieuwe verdienmodellen, een module bedrijfsopvolging mede georganiseerd voor de opleiding Dier en Veehouderij van Helicon. Tot slot starten in september de twee minors Wereldwijde Voedseldialoog en Eating Animals op de HAS.

Ondersteunende Maatregelen

Voor wat betreft innovatieve stalsystemen geldt dat de Regeling Validatiemetingen sinds maart operationeel is. Ook is deze zomer de First Movers regeling operationeel geworden. Daarnaast is het mogelijk subsidies te verstrekken aan de ontwikkelaars van innovatieve stalsystemen voor varkens, kippen, melkvee, kalveren en geiten voor zover het open innovatie betreft. Hiervoor wordt geen regeling opgesteld. Ook is de Regeling voor het verstrekken van achtergestelde leningen vastgesteld door GS . Zodra de regeling operationeel is kunnen ondernemers via de banken extra lening krijgen voor investeringen in nieuwe stalsystemen. Tevens kunnen er leningen worden verstrekt aan de ontwikkelaars van innovatieve stalsystemen in die gevallen dat het geen open innovatie betreft. Tot slot is in juni het Voucher voor stoppende veehouders operationeel geworden.

Beroep op algemene middelen

N.v.t.

Afwijkingen van prestaties

TOM: verkopen kavels sneller dan gepland.

Risico's (ontwikkelingen t.o.v. jaarrekening 2017) en onzekerheden

Werklocaties: onzekerheid met name m.b.t. procesmatige voortgang campussen vanwege afhankelijkheid van externe partners.

Agrofood: met name onzekerheid m.b.t. uitgaven t.a.v. SUN en de Ondersteunende Maatregelen. Dit i.v.m. de afhankelijkheid van besluiten van de individuele ondernemers v.w.b. het verder ontwikkelen of stoppen van hun onderneming.

Ontwikkelbedrijf: eind van het jaar vindt periodieke actualisatie van de exploitaties plaats en worden jaarrekeningen van deelnemingen ontvangen. Dit kan leiden tot verlies-nemingen c.q. het treffen van voorzieningen.

Programma Ruimte

<i>Bedragen x € 1.000</i>	begroting vast- gesteld	bijstelling (I, II en III)	begroting bijgesteld
<u>Lasten</u>			
Programma lasten	56.503	-24.091	32.413
Organisatiekosten	10.103	496	10.600
totaal lasten	66.607	-23.594	43.012
<u>Baten</u>			
totaal baten	13.667	-5.317	8.350
saldo baten en lasten	-52.939	18.277	-34.662

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

Beleidsnota	Besluit	Afweging - moment	Indicator	2018	doelstelling en bijsturing	nieuwe	2019	2020	2021
Doelstelling									
Prestaties									
Structuurvisie Ruimtelijke ordening (samenwerken aan kwaliteit)									
Zorgvuldige ruimtelijke afweging ten behoeve van een aantrekkelijk, bereikbaar en concurrerend Brabant ter versterking van het woon-, leef en vestigingsklimaat en de omgevingskwaliteit			effect indicator	streefwaarde			streefwaarde	streefwaarde	streefwaarde
<p>In alle gemeentelijke plannen zijn de provinciale ruimtelijke uitgangspunten en belangen, zoals verwoord in Structuurvisie en Verordening ruimte, afgewogen en geïmplementeerd inclusief aanpassingen op de kaarten.</p> <p>Uitvoering gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat en Gebiedsimpuls N69; In juli 2018 biedt GS de Provinciaal Inpassingsplannen van GOL (PIP GOL Oost en PIP GOL West) ter vaststelling aan PS aan. Na vaststelling van de PIP's vindt de overdracht van de planuitwerkingsfase naar de realisatiefase plaats.</p>			aantal	100% (ca. 2.500)	Conform planning. Tot 1 mei 2018 zijn 828 plannen aangemeld en binnen de daarvoor gestelde termijn voorzien van de daarbij passende provinciale reactie. Daarnaast is voor 169 plannen gebruik gemaakt van de verkorte procedure (via het zogenoemde E-formulier).		100% (ca. 2.500)	100% (ca. 2.500)	100% (ca. 2.500)
			n.v.t.	Vaststellen PIP	Conform planning. De PIP's zijn eind juni vastgesteld.		realisatie - fase	realisatie - fase	
Verordening Ruimte 2014 / Structuurvisie Ruimtelijke Ordening									
Een goed functionerende regionale woningmarkt. Kernpunten zijn het versnellen van de woningbouw, het vernieuwen en verduurzamen van de bestaande woningvoorraad en het zorgvuldig ruimtelijk inpassen van de behoefte aan nieuwe woonruimte.			effect indicator	streefwaarde			streefwaarde	streefwaarde	streefwaarde

Beleidsnota	Besluit	Afweeg - moment	Indicator	2018	doanose en biisturina	nieuwe	2019	2020	2021
Doelstelling									
Prestaties									
Met gemeenten (als eerst verantwoordelijken) en andere woningmarktpartijen wordt in de (ca. 10) regionale woningmarktgebieden een 'Regionaal perspectief op bouwen en wonen' opgesteld, incl. vernieuwde afspraken over de regionale woningbouwplanning en -programmering.			aantal	1 per (sub) regio	Conform planning. Eind 2018 worden (in regionaal verband) de regionale perspectieven vastgesteld.				
Per woningmarktgebied wordt een verkenning uitgevoerd naar transformatiepotenties binnen het bestaand stedelijk gebied (o.a. in leegstaand vastgoed)			aantal	1 per (sub) regio	Conform planning. In het kader van de transformatietafel worden momenteel de transformatiepotenties in kaart gebracht.				
Uitvoeringsprogramma werklocaties 2016-2019	PS 15/16	2019							
* Een optimaal leef- en vestigingsklimaat in Brabant door vitale, kwalitatief hoogwaardige en toekomstbestendige werklocaties. * Elk bedrijf in Brabant kan zich op de juiste plek vestigen. Meer en gedetailleerde informatie over het Uitvoeringsprogramma Werklocatie is terug te vinden op http://www.brabant.nl/dossiers/dossiers-op-thema/economie-en-werk/ruimtevoor-bedrijvigheid.aspx			effect indicator	streefwaarde			streefwaarde	streefwaarde	streefwaarde
Met elke regio zijn regionale agenda's gemaakt voor werken, incl. bestuurlijke afspraken over de ontwikkeling van bestaande en nieuwe werklocaties.			aantal	1 per regio	Conform planning (4e kwartaal)		1 per regio	1 per regio	1 per regio
Geleverde concrete bijdragen aan de vestiging van bedrijven van provinciaal belang			aantal	10	Conform planning. In 2018 worden tot nu toe 4 nieuwe bedrijven begeleid bij een huisvestingsvraagstuk of nieuwvestiging		10		
Uitvoering gestart van nieuwe en/of doorontwikkeling bestaande campussen			aantal	1	Conform planning. In 2018 worden belangrijke stappen gezet in de (door)ontwikkeling van Brainport Industries Campus en Automotive Campus		1		
Prognoses van de ruimtebehoefte van bedrijventerreinen en kantoren zijn opgesteld			aantal	1	Conform planning (4e kwartaal)				
Programma Brabantse Aanpak Leegstand	PS 15/16	2019							
Versterken van de omgevingskwaliteit in Brabant door									

Beleidsnota	Besluit	Afweging - moment	Indicator	2018	aanpak en bijscholing	nieuwe	2019	2020	2021
Doelstelling									
Prestaties									
in nauwe samenwerking met Brabantse partners verdere uitbreiding van leegstand in Brabant te voorkomen en de omvang op termijn terug te brengen tot frictieniveau door transformaties van leegstaand vastgoed (herbestemming en sloop) die aantoonbaar bijdragen aan maatschappelijke behoeften en opgaven.			effect indicator vermindering leegstand per vastgoedtype	Streefwaarde Trendbreuk (verlaging)			Streefwaarde Trendbreuk (verlaging)	Streefwaarde Trendbreuk (verlaging)	Streefwaarde Trendbreuk (verlaging)
Met de jaarlijkse actualisatie van de monitor maken we kennis over de omvang en over de aanpak van leegstand beschikbaar en breed toegankelijk voor alle betrokkenen in Brabant.			aantal	1	Conform planning. In mei zijn de nieuwe gegevens op basis van de actualisatie beschikbaar gekomen. Deze informatie wordt gebruikt in de gesprekken met de regio over de aanpak van leegstand.		1	1	1
Met partners werken we samen in de ontwikkeling en uitvoering van (sub)regionale programma's gericht op het terugdringen van leegstand en kansrijke transformaties van leegstaand vastgoed			aantal	4 tot 11 in (sub) regio's	Conform planning. Zo wordt er samengewerkt in de (sub)regio's Breda, Oirschot, Elsendorp, Hilvarenbeek, Veghel en Cranendonck.		4 tot 11 in (sub) regio's	4 tot 11 in (sub) regio's	
Beleidsevaluatie Programma Brabantse Aanpak Leegstand			aantal	1	Conform planning. Het proces voor de evaluatie is opgestart, naar verwachting is de evaluatie in november afgerond en beschikbaar voor PS.				
Eigenaren die gebruik hebben gemaakt van de vouchers uit de aanpak VABImpuls lege stallen en schuren in Brabant			aantal	75	Conform planning. De eerste tranche is begin 2018 afgesloten. Hiervan hebben 55 eigenaren gebruik gemaakt. Inmiddels is de 2e tranche opengesteld. Tot nu toe (peildatum 7 mei) hebben 54 eigenaren hiervan gebruik van gemaakt.				
Programma Omgevingswet en - visie	PS 24/16	2020							
Brabantse Omgevingswet en – visie: samenwerken aan de toekomst van Noord-Brabant.									
De provincie Noord-Brabant werkt van 2015 tot en met 2020 aan de implementatie van de omgevingswet. Dit is een stelselherziening van het omgevingsrecht specifiek voor de fysieke leefomgeving in Brabant. Belangrijke eerste stap is het ontwikkelen van de Brabantse Omgevingsvisie. Het programma Omgevingswet betreft de stelselherziening van het omgevingsrecht. Dit staat ten dienste voor de uitvoering van de overige programma's in de begroting, de effecten komen daar tot uiting.			effect indicator: Komt tot uiting bij overige programma's	streefwaarde			streefwaarde	streefwaarde	streefwaarde

Beleidsnota	Besluit	Afweeg - moment	Indicator	2018	doanose en biisturina	nieuwe	2019	2020	2021
Doelstelling									
Prestaties									
Vastgestelde provinciale Omgevingsvisie, Programma's en Verordening. De visie geeft focus op de opgaven, de programma's geven invulling/uitvoering aan de visie en de verordening zorgt voor de kaders.			aantal	1	Conform planning. De provincie maakt de Brabantse Omgevingsvisie in nauwe samenspraak met mensen en organisaties die zich betrokken voelen bij de Brabantse leefomgeving. Het resultaat van dit proces, het voorontwerp van de Omgevingsvisie, is in de eerste 3 maanden van 2018 via de 'Tour de Brabant' weer teruggelegd voor samenspraak . Tijdens verschillende bijeenkomsten werd het voorontwerp tegen het licht gehouden. Met alle inbreng uit de Tour de Brabant is het voorontwerp verder uitgewerkt en aangescherpt tot de ontwerp omgevingsvisie, die op 24 april door GS is vrijgegeven voor inspraak. Naar verwachting wordt dit intensieve proces rondom de totstandkoming in november 2018 afgerond met de vaststelling van de nieuwe Omgevingsvisie door PS. Daarnaast zijn we in Brabant gestart om samen met partneroverheden een interbestuurlijke training te organiseren. Hiermee zijn we een pilot van het Rijk. Inmiddels trainen we met 'interne' trainers van Rijkswaterstaat, GGD, veiligheidsregio's, gemeenten, waterschappen, omgevingsdiensten en provincie samen om in interbestuurlijke groepen trainingen te geven. Inmiddels zijn er meer dan 700 aanmeldingen. Ook werken we aan het leren in de praktijk. Dit doen we bijvoorbeeld in 'Proeftuin Goirle'.		1	1	
Implementatie van de Omgevingswet: inrichten nieuwe werkprocessen. Als gevolg van de invoering van de omgevingswet gaat de provincie werken met nieuwe kerninstrumenten. Dit vraagt ook om nieuwe, effectieve en efficiënte werkprocessen			aantal					1	

Beleidsnota		Besluit	Afweeg - moment	Indicator	2018	prognose en bijsurina	nieuwe	2019	2020	2021	
Doelstelling	Prestaties										
digitalisering: De provincie is aangesloten op het landelijk Digitaal Stelsel Omgevingswet. (o.a. toegang tot het nieuwe omgevingsloket , de samenwerkingsruimte en de informatiehuizen) en kan uitvoering geven aan het bronhouderschap van relevante dataverzamelingen				aantal					1		
Agrofood 2020: Brabant Quality Uitvoeringsagenda Brabantse Agrofood 2016-2020		PS 24/16	2020								
Brabant wil in 2020 tot de meest duurzame en slimme agrofoodregio's van Europa behoren. Met een vitale, maatschappelijk gewaardeerde en bedrijfseconomisch gezonde sector die: <ul style="list-style-type: none"> • zichzelf organiseert volgens de principes van de circulaire economie en die toegevoegde waarde levert; • opereert in evenwicht met de omgeving, met maximale aandacht voor gezondheid, dierenwelzijn en milieu. 				effect indicator	streefwaarde			streefwaarde	streefwaarde	streefwaarde	
<u>Heldere kaders:</u> Realisatie en bieden experimenteerruimte voor innovatieve projecten				aantal cursussen	3	Conform planning. In 2018 is het Adviesteam Transitie Veehouderij (ATV) opgericht om samen met de agrarische bedrijven die een nieuwe innovatieve weg willen inslaan qua bedrijfsontwikkeling (passend binnen de door de provincie gewenste transitie naar een zorgvuldige veehouderij), ruimte hiervoor te zoeken binnen de bestaande regelgeving. In het ATV zijn tot nu toe drie concrete casussen besproken. Voor één is geadviseerd een verzoek in te dienen bij GS voor toepassing van de hardheidsclausule van de Verordening natuurbescherming. Voor de andere twee is nog aanvullende informatie nodig om te komen tot een goed onderbouwd advies.			3		

Beleidsnota	Besluit	Afweeg - moment	Indicator	2018	doanose en biisturina	nieuwe	2019	2020	2021
Doelstelling									
Prestaties									
Actualisatie BZV				1	Achter op planning. De actualisatie van verleden jaar is recent in werking getreden. Daarom richten wij ons In 2018 op de uitvoering en beheer van de BZV.		1		
<u>Innovatie:</u> Clusters en nieuwe proeftuinen ontwikkeld en begeleid, bedrijven doorgeleid/begeleid naar financiering. Focus op cross-over Food en High Tech, Food en Health en Agrofood Biobased Oost-Brabant.			1) Aantal clusters/proeftuinen en 2)begeleide bedrijven	30+60 (jaarlijks)	Achter op planning. Voor 2018 en 2019 wordt extra ingezet op de cross-over Agrofood & Hightech, om zo de marktatractiviteit en de positie van Brabant verder te verbeteren. Enerzijds wordt in aanvulling op de bestaande makel- en schakelactiviteiten bekeken welke acties tot het verschil in impact en versnelling resulteren en welke partijen dit in gezamenlijkheid het beste kunnen oppakken. Anderzijds zal dit gebeuren door het uitwerken van nieuwe innovatieprojecten, die zowel de bedrijfsvoering in de agrofoodsector sterk verbeteren als het afzetgebied van de hightechsector vergroten. Voor de werkzaamheden vanaf 2018 moeten de makel- en schakelpartners hun competenties gebundeld inzetten voor het bereiken van ambities zoals door ons geformuleerd. Dus veel meer opgave gestuurd werken.	6 + 55	30+60 (jaarlijks)		
Ondersteuning innovatieve trajecten Agrofood op basis van de ontwikkelde werkwijze van de Landbouw Innovatie Campus			Aantal ondersteunde trajecten	4	Conform planning, De uitvoering van de landbouwinnovatiecampus vindt in nauwe samenwerking met het ondersteuningsnetwerk plaats. Momenteel worden nieuwe trajecten voorbereid. Dit heeft o.a. betrekking op: - Nieuwe verdienmodellen - Design-opdracht parallel financieringssysteem - Nieuwe samenwerkingsvormen - Nieuwe toetreders en hun competenties - Data & digitalisering - Start up & disrupt		4		

Beleidsnota	Besluit	Afweeg - moment	Indicator	2018	doornose en biesturina	nieuwe	2019	2020	2021
Doelstelling									
Prestaties									
Koplopende duurzaamheidsconcepten ondersteunen bij de ontwikkeling van niche naar mainstream (Trans-lab)			Aantal ondersteunde trajecten	7	Conform planning, bij het instrument Translab wordt gewerkt aan de logistieke uitdagingen van 'korte ketens', samen met o.a. de HAS, ZLTO en de circa 150 aangesloten ondernemers. In het najaar verwachten we de eerste resultaten. Over de overige zes trajecten zijn op dit moment geen bijzonderheden te melden.		7		
Uitreiking van 12 Agrofoodpluimen			aantal	1	Conform planning, De Agrofoodpluim is uitgereikt aan Dutch Quinoa Group (verbindt consument en lokale agrofoodsector), PixelFarming (laat consument, landbouwrobot en agrariër samen duurzaam groente telen), Contronics (ontwikkelt mistmachines voor het langer vers en voedingsrijk houden van voedsel), ondernemer Henk Kerkers (teelt zo'n 100 bijzondere groenten en kruiden voor topkoks en consumenten in de Peel) en Mulders Sierteelt (ontwikkelt eetbare Goudbes als plant in de eigen tuin) en aan Alpeco Bio Buitengewoon (biologische varkens).		1		
<u>Circulaire economie:</u> Uitvoeringsprogramma verduurzaming en innovatie plantaardige sector.			Aantal	2	Conform planning, het 'Uitvoeringsprogramma plantaardig' is op 5 februari 2018 vastgesteld door GS. Dit is via een Statenmededeling aangeboden aan Provinciale Staten.				
<u>Verbinden en aanjagen:</u> Realisatie van Living-labs-experimenten (Agri Meets Design, enz)			Aantal	2	Conform planning. Vanwege het lustrum van het evenement Agri meets Design is er dit voorjaar een speciaal magazine uitgegeven. Inmiddels is ook de provincie Overijssel partner geworden in Agri meets Design. De foodgame die vorig jaar ontwikkeld is voor de Dutch Design Week wordt momenteel doorontwikkeld tot een digitale versie om meer publiek te bereiken.				

Beleidsnota	Besluit	Afweging - moment	Indicator	2018	doanose en biisturina	nieuwe	2019	2020	2021
Doelstelling									
Prestaties									
Verbinden en aanjagen: Stimuleren van onderwijs dat de transitie agrofood ondersteunt			Aantal minors en projecten	2	<p>Conform planning. Dit voorjaar hebben we, vanuit de thematiek transitie en nieuwe verdienmodellen, een module bedrijfsopvolging mede georganiseerd voor de opleiding Dier en Veehouderij van Helicon. In september starten de twee minors Wereldwijde Voedseldialoog en Eating Animals op de HAS.</p> <p>We are Food Op 1 maart openden wij Brabant Europese regio van Gastronomie - ofwel foodjaar -, zowel het innovatieprogramma als de bezoekerscampagne. Inmiddels hebben we een aantal goed bezochte en interessante thema's achter de rug. Het gaat dan om thema's als: Samen tegen V(oedsel)v(ers)pill(ing), Eetjebeter! (gezonder eten tegen Diabetes2) en de maand van de gezonde school.</p>				
<p><u>Ondersteunende maatregelen</u></p> <p>Innovatie stalsystemen: Regelingen Validatiemetingen en Firstmovers operationeel</p>			Aantal	2	Conform planning, de Regeling Validatiemetingen is sinds maart operationeel. Deze zomer is de First Movers regeling operationeel geworden. Daarnaast is het mogelijk subsidies te verstrekken aan de ontwikkelaars van innovatieve stalsystemen voor varkens, kippen, melkvee, kalveren en geiten voor zover het open innovatie betreft. Hiervoor wordt geen regeling opgesteld.				
Bedrijfsgerichte ondersteuning: Regelingen jonge veehouders en stalderen/ dierenwelzijn operationeel			Aantal	2	Conform planning, de verwachting is dat de regelingen rond de zomer operationeel zullen zijn.				
Investeringsfonds: Regeling verstrekken van achtergestelde leningen operationeel			Aantal	1	Conform planning, De Regeling is vastgesteld door GS. Zodra de regeling operationeel is kunnen ondernemers via de banken extra lening krijgen voor investeringen in nieuwe stalsystemen. Daarnaast kunnen er leningen worden verstrekt aan de ontwikkelaars van innovatieve stalsystemen in de gevallen dat het geen open innovatie betreft.				

Beleidsnota	Besluit	Afweeg - moment	Indicator	2018	doelstelling en bijsturing	nieuwe	2019	2020	2021
Doelstelling									
Prestaties									
Ondersteuningsnetwerk: Backoffice provincie (Adviesteam Transitie Veehouderij) operationeel			Aantal	1	Conform planning, Het Adviesteam Transitie Veehouderij is operationeel en is intussen een aantal keren bij elkaar gekomen om casussen die invulling geven aan de Transitie te bespreken. Zie ook heldere kaders.				
Overige Instrumenten uitgewerkt: Voucherprogramma, Natuurinclusieve landbouw, Van werk naar werk, Collectieve sloop- en asbestregeling, Stal eraf, zon erop			Aantal	4	Conform planning, Het Voucher voor stoppende veehouders ter vaststelling voorgelegd aan GS. De uitwerking van de overige instrumenten ligt op schema.				
Uitvoering via Ontwikkelbedrijf Via Tuinbouwontwikkelingsmaatschappij: concentreren van glastuinbouwbedrijven in duurzame vestigings- en project-locatiegebieden. Nu geconcentreerd op verkoop 260 ha glastuinbouwgrond in Nieuw Prinseland (PS 104/01 Oprichting TOM en PS 25/14 Herfinanciering TOM)			Hectare verkochte in Nieuw Prinseland	32,5 ha (cum 170,3 ha)	Voor op planning. Door de aantrekkelijke economie en gunstige bedrijfsresultaten in de glastuinbouwsector is de verkoop van percelen voorspoediger verlopen dan verwacht. Dit betekent dat de TOM voorjaar 2018 26 Ha glastuinbouwgrond op het AFC-NP heeft uitgegeven. Daarmee is alle beschikbare glastuinbouwgrond nu uitgegeven.		40 ha (cum 210,3 ha)	242,5 ha (cum 242,5 ha)	16,4 ha (cum 258,8 ha)
Via Ontwikkelingsmaatschappij Ruimte voor Ruimte (ORR): terugverdienen verstrekte sloopvergoedingen ivm sanering intensieve veehouderij en later ook glastuinbouw en voormalig militair terrein. (PS 101/01 Oprichting ORR, PS 68/15 Uitbreiding participatie)			Aantal gerealiseerde RvR-titels cumulatief	1.367	Conform planning. T/m april zijn 17 van de in totaal 38 geplande titels in dit jaar gerealiseerd. Daarmee ligt ook de cumulatieve doelstelling van 1.367 eind 2018 op koers.		1.464	1.559	1.658
			% terugverdiend	56%	Conform planning. T/m april is € 915.000 terugverdiend van de in totaal € 2 mln die geprognosticeerd is voor 2018. Daarmee ligt ook de cumulatieve doelstelling van 56% eind 2018 op koers.		59%	62%	65%

Verloop begroting 2018

x € 1.000	Begr.2018 (PS 66/17)	1e wijz 2018 PS (81/17)	2e wijz 2018 PS (14/18)	Begr.2018 t/m 2e wijz.	III. Eerdere besluitvorming	II. Adm./techn. mutaties *	I. Voorstellen	Begr.na 3e wijz. Incl. I, II & III
0201 Ruimtelijke ontwikkeling van het mozaïek								
lasten	33.325	875	1.401	35.601	0	-10.232	-14.888	10.481
batens	13.667	0	0	13.667	0	-741	-4.757	8.170
saldo	-19.658	-875	-1.401	-21.934	0	9.492	10.131	-2.311
0202 Agrofood								
lasten	10.102	10.800	0	20.902	0	180	849	21.931
batens	0	0	0	0	0	180	0	180
saldo	-10.102	-10.800	0	-20.902	0	0	-849	-21.751
Toegedeelde organisatiekosten	9.140	964	0	10.103	0	496	0	10.600
totaal programma 02								
lasten	52.567	12.639	1.401	66.607	0	-9.556	-14.039	43.012
batens	13.667	0	0	13.667	0	-561	-4.757	8.350
saldo	-38.899	-12.639	-1.401	-52.939	0	8.995	9.282	-34.662

Specificatie besluitvorming

I. Voorstellen

Onderwerp	Toelichting	L/B	Prod .grp	bijstelling 2018	bijstelling 2019	bijstelling 2020	bijstelling 2021	bijstelling 2022	bijstelling structureel
Voorziening glastuinbouw Deurne	Vrijval geraamde toevoegingen voorziening glastuinbouw Deurne op basis van actualisatie grondexploitatie.	L	0201	-520.401			-536.013	-536.013	-536.013
Actualisering meerjarenraming ontwikkelbedrijf	Betreft aanpassing van de ramingen ontwikkelbedrijf op basis van actualisatie van de grondexploitaties. Betreft onder andere de verschuiving van de raming van de risicoreservering voor LPM (€ 8 mln) en de raming van de exploitatielasten voor Automotive Campus (€ 5,3 mln) van 2018 naar 2020. Zie verder voortgangsrapportage ontwikkelbedrijf (bijlage bij Begroting 2018) voor uitgebreide toelichting.	L	0201	-11.882.500	-3.219.907	18.878.564	-6.098.145	-1.123.970	-1.488.981
		B	0201	-4.756.841	-3.068.247	-106.961	-43.714	-3.998.852	-4.739.092
		L	0202	-1.386.655	-777.585	-538.343	-365.619	-1.786.277	-1.786.277
Actualisatie meerjarenraming groundbank de Kempen	Bijstelling van de ramingen op basis van periodieke actualisatie grondportefeuille de Kempen.	L	0201	238.000			50.000	50.000	
		B	0201				50.000	50.000	
Woningbouwstimuleringsmaatregelen	Bijstelling van de uitvoeringskosten en afwaardingen tav woningbouwstimuleringsmaatregelen op basis van geactualiseerde planning. De maatregelen zijn allemaal eerder al gesloten en betreft nu nog de afronding hiervan. Zie verder de Voortgangsrapportage Ontwikkelbedrijf (bijlage bij jaarrekening 2017).	L	0201	118.000	-1.920.000	-25.000	-5.000	-50.000	-50.000
Agrofood	Betreft aanpassing van de meerjarenraming programma Agrofood op basis van meest actuele prognoses. De aframing in 2018 (€ 6,4 mln) betreft voornamelijk de eerder geraamde risicoreservering van € 7,5 mln die niet in 2018 tot besteding zal komen, maar gereserveerd blijft in de stelpost voor afdekking van risico's op de te verstrekken leningen en participaties. De bijraming in 2019 is (€ 6,7 mln) is het gevolg van nadere uitwerkingen op het onderdeel Ondersteunende maatregelen, aan de hand waarvan middelen worden onttrokken uit de daarvoor bestemde stelpost.	L	0202	2.235.943	7.606.925	-245.903			

I. Voorstellen

Onderwerp	Toelichting	L/B	Prod .grp	bijstelling 2018	bijstelling 2019	bijstelling 2020	bijstelling 2021	bijstelling 2022	bijstelling structureel
Ruimtelijke Ontwikkeling van het mozaïek	Aanpassing van de meerjarenraming Ruimtelijke ontwikkeling op basis van de meest recente prognoses. De verschuiving van uitgaven naar 2019 (€ 2,8 mln) betreft met name de uitgaven voor werklocaties, waarbij een aantal bijdrages aan met name campussen naar verwachting niet in 2018, maar in 2019 worden gerealiseerd. Het totale programma loopt op schema. Daarnaast betreft het in 2018 nog een bijstelling van de raming ten aanzien van Agenda Wonen (- /- € 350.000 naar 2019) en Omgevingsvisie (+ € 165.000 naar 2018 vanuit 2020).	L	0201	-2.841.087	3.721.087				
Totaal lasten voorstellen				-14.038.700	5.410.520	18.069.318	-6.954.777	-3.446.260	-3.861.271
Totaal baten voorstellen				-4.756.841	-3.068.247	-106.961	6.286	-3.948.852	-4.739.092

Ruimte

II. Administratief technische bijstellingen

Onderwerp	Toelichting	L/B	Prod .grp	bijstelling 2018	bijstelling 2019	bijstelling 2020	bijstelling 2021	bijstelling 2022	bijstelling structureel
Toerekening organisatiekosten	De toerekening van de organisatiekosten aan de programma's -zoals die bij de oorspronkelijke begroting 2018 in november 2017 door PS is vastgesteld- is op basis van de geactualiseerde capaciteitsinzet gewijzigd en leidt tot bijstelling van de begroting 2018	L	0299	496.498					
Interreg: Food Heroes en String	Aanpassing van de ramingen van de uitgaven i.h.k.v. de Interreg programma's Foed Heroes en String tlv de daarvoor bestemde transitorische posten.	L	0202	180.000					
		B	0202	180.000					
Vrijval voorziening KVL	Betreft vrijval van de eerder voor KVL getroffen voorziening van € 3,8 mln ivm verkoop van KVL ten gunste van risicoreserve ontwikkelbedrijf. Zie verder voortgangsrapportage ontwikkelbedrijf (bijlage bij jaarrekening 2017).	B	0201	3.800.000					
Grondaankopen GOL	De grondaankopen vinden in 2018 plaats via de kapitaaldienst. De grondkosten worden in 2022 afgerekend via de gewone dienst. Ivm het realistisch ramen worden deze middelen naar 2022 doorgeschoven	L	0201	-10.232.186	10.232.186			0	
Mutaties van Gebiedsontwikkeling	De inkomsten van de Gebiedsontwikkeling Oosterlijke Langstraat vinden niet meer plaats via bijdragen van de deelnemers vooraf,	L	0201		-11.302.000	-21.905.000			

II. Administratief technische bijstellingen

Onderwerp	Toelichting	L/ B	Prod .grp	bijstelling 2018	bijstelling 2019	bijstelling 2020	bijstelling 2021	bijstelling 2022	bijstelling structureel
Oosterlijke Langstraat	maar worden achteraf, na afloop van het project, gedeclareerd. Om deze reden worden de inkomsten in de begroting afgeraamd.	B	0201	-7.251.000	-4.051.000	-21.905.000			
Inkomsten ISV	In de voorgaande jaren ontvangen rijksbijdragen SDV ISV1, 2 en 3 worden hiermee gestort in de reserve bodem.	B	0201	2.710.409					
Totaal lasten administratief-technische bijstellingen				-9.555.688	-1.069.814	-21.905.000	0	0	0
Totaal baten administratief technische bijstellingen				-560.591	-4.051.000	-21.905.000	0	0	0

3

Natuur, water en milieu

Algemene voortgang van het programma

Het programma Natuur, Water en Milieu ligt over het algemeen op koers. De uitvoering van de maatregelen om de biodiversiteit in Noord-Brabant te verbeteren verloopt conform planning. In 2018 komen resultaten beschikbaar van de tussenevaluatie van het Provinciaal Milieu- en Waterplan 2016-2021, de midterm-review STUW en de evaluatie verdrogingsbestrijding. Mochten hier beleidsmatige of financiële aanpassingen uit voortvloeien, dan nemen wij uw Staten hierin mee via de beleidscyclus en P&C-cyclus.

03.01 en 03.02 Verbindend Water en Milieu en Gezondheid

De 1e tranche rivierverruimingsprojecten (MIRT-verkenningen Oeffelt en Meanderende Maas / Ravenstein-Lith) loopt en met het Rijk en onze regiopartners willen we in 2018 afspraken maken over een 2e tranche rivierverruimingsprojecten. Ook de Zuidwestelijke Delta en in het bijzonder een rijksbesluit over een zout Volkerak-Zoommeer heeft in 2018 onze nadrukkelijke aandacht. We geven invulling aan de opgave klimaatadaptatie met producten (o.a. klimaatadaptatieportaal) en regelingen die gemeenten en waterschappen in positie brengen om maatregelen te kunnen voorbereiden. Daarnaast zijn wij mede-initiator van de klimaatop Zuid-Nederland die op 4 juni 2018 plaats vond.

Met de [statenmededeling "Grondwateronderzoeken als basis voor ontwikkeling nieuw grondwateronttrekkingsbeleid"](#) zijn de Staten geïnformeerd over de staat van het Brabantse grondwater. De grondwateronttrekkingsvergunningen worden geactualiseerd en een brede discussie over duurzame benutting van grond- en oppervlaktewater willen we eind 2018 met de Staten gaan voeren.

Met de uitvoering van het programma Milieu en gezondheid dragen we bij aan een duurzame, gezonde en veilige leefomgeving in Brabant. Het milieu weerspiegelt de daadwerkelijke kwaliteit van de leefomgeving. We zien dat een bloeiende economie, het drukke verkeer en intensief gebruik van het Brabantse land een wisselt trekt op de kwaliteit van bodem, water en lucht. Impact van verontreinigingen is groot; insecticiden werken niet alleen door in bodemkwaliteit maar ook in grondwater en insecten- en vogelpopulaties. Met de bestuursopdracht vitale bodem verkennen we de mogelijkheden om de kwaliteit van de bodem in relatie tot wateropgaven en duurzame agrarische bedrijfsvoering te verbeteren en we testen dit ook in projecten. Met extra provinciale meetpunten op het Landelijk Meetnet Luchtkwaliteit wordt de luchtkwaliteit gemonitord. Speerpunten van onze aanpak zijn duurzaamheid, gezondheid en groene groei. De milieudoelen met betrekking tot energie worden gerealiseerd middels de Energieagenda. Er is nog geen sprake van

een significante afname van het aantal drugsdumpingen; ingezet wordt op een daadkrachtige publiekscampagne tegen dumpingen in het buitengebied.

De uitvoering van de vergunningverlening is uitbesteed aan de drie Brabantse omgevingsdiensten. Twee diensten, Omgevingsdienst Midden en West-Brabant en Omgevingsdienst Zuidoost Brabant, hebben de uitvoering op orde. Bij de Omgevingsdienst Brabant Noord gaan zaken moeizamer door problemen op zowel financieel als organisatorisch gebied. Specifiek dit jaar zijn het de gezamenlijke aanpak van de mestfraude met de NVWA en de problematiek van GenX die speciale aandacht vragen. Het project Intensivering Toezicht Veehouderijen is gestart met de deelname van 43 gemeenten. Daarnaast hebben de omgevingsdiensten extra aandacht voor de werving van personeel, omdat met een aantrekkende arbeidsmarkt de beschikbare capaciteit onder druk staat.

03.03 en 03.04 Natuur en GOB

De uitvoering van de (vele) maatregelen om de biodiversiteit in Noord-Brabant te verbeteren en de verbinding te versterken tussen de samenleving en de Brabantse natuur verloopt over het algemeen goed conform planning.

In de 1e helft van 2018 hebben we samen met onze (manifest)partners onverminderd hard gewerkt aan de uitvoering van de PAS-herstelmaatregelen. Onder andere aan de oplevering van het LIFE+ hoogveenherstelproject Deurnsche Peel en Mariapeel en de natuurherstel- en verdrogingswerkzaamheden in Natura2000 gebied de Groote Peel. De subsidieregeling voor PAS-herstelmaatregelen is opengesteld. Het subsidieplafond is verhoogd naar € 30 mln vanwege het grote aantal aanvragen. De verwachting is dat dit zal leiden tot meer uitgevoerde PAS-herstelmaatregelen dan waarmee in de begroting is rekening gehouden.

Binnen de Landschappen van Allure komen steeds meer projecten in uitvoering of worden afgerond. Op 16 april jl. bent u middels een tussentijdse voortgangsmelding geïnformeerd over de stand van zaken in de verschillende projecten. In 2019 vindt de afronding van de laatste projecten plaats. Er is veel belangstelling voor de subsidieregeling voor de inrichting van gezonde, klimaatbestendige en groene schoolpleinen. Inmiddels zijn meer dan 50 subsidieaanvragen ingediend en is besloten om het subsidieplafond op te hogen om zo veel mogelijk aanvragen te kunnen honoreren.

Steeds meer initiatiefnemers weten de weg te vinden naar het Groen Ontwikkelfonds Brabant voor subsidie voor de realisatie van het Natuurnetwerk Brabant. Daarbij valt op dat steeds meer particulieren en agrariërs zelf natuur willen realiseren. Nadat de subsidie is verstrekt duurt het echter meerdere jaren voordat de gronden daadwerkelijk kunnen worden aangekocht en ingericht. Ook nu weer blijkt dat vooral de onderhandelingen met de grondeigenaren meer tijd vragen dan vooraf is ingeschat. De geplande realisatie van het bidbook Markdal loopt vertraging op doordat bestemmingsplannen moeten worden aangepast. De inzet blijft echter dat het gehele Natuurnetwerk Brabant vóór 2028 is gerealiseerd.

Programma Natuur, water en milieu

<i>Bedragen x € 1.000</i>	begroting vast-gesteld	bijstelling (I, II en III)	begroting bijgesteld
<u>Lasten</u>			
Programma lasten	181.128	40.792	221.920
Organisatiekosten	14.588	464	15.052
totaal lasten	195.716	41.256	236.972
<u>Baten</u>			
totaal baten	12.898	4.650	17.548
saldo baten en lasten	-182.817	-36.606	-219.423

Beroep op algemene middelen

In 2017 zijn extra middelen voor de uitvoering van VTH-taken (vergunningverlening, handhaving en toezicht) gereserveerd in een stelpost. Naar aanleiding van de VTH-takenanalyse blijkt dat de inzet van deze middelen noodzakelijk is én dat de middelen in de stelpost niet voldoende zijn om deze structurele taken voor de periode tot en met 2022 af te dekken, als gevolg van structurele verdringingseffecten en de actualisatie naar prijspeil 2019. Het is daarmee onvermijdelijk om structureel € 2,1 mln beschikbaar te stellen ten behoeve van VTH-taken.

Afwijkingen van prestaties

- De monitoringssystematiek klimaatadaptatie is in ontwikkeling, inclusief het formuleren van een vervangende, meer adequate beleidsindicator.
- In 2018 wordt nogmaals aangestuurd op rijksbesluit zout Volkerak, waarna bestuursovereenkomsten over de uitwerking hiervan moeten worden gesloten.
- In 2018 vinden geen MOLO-overleggen plaats, omdat in het kader van de nieuwe Omgevingsvisie wordt nagedacht over de structuur en focus van de MOLO-agenda.
- De subsidie t.b.v. 'Innovatieplatform verwaarden reststromen' wordt waarschijnlijk in 2019 verleend i.p.v. in 2018.
- Het Bidbook Geopark Schelde Delta wordt in oktober 2020 ingediend bij UNESCO i.p.v. in 2018.
- Er wordt op dit moment nog geen visie op de Ondergrond ontwikkeld. In 2019 treedt de nieuwe mijnbouwwet in werking dit maakt een aparte beleidsregel voor geothermie overbodig. Vanuit de Green Deal Brabant wordt gewerkt aan een protocol voor Geothermie.
- De subsidieregeling ondernemen met natuur is aangepast naar aanleiding van de motie van de coalitiepartners. De verwachting is dat de streefwaarde nog steeds wordt gehaald.
- De realisatie van het Natuurnetwerk Brabant (verwerving en inrichting) loopt achter op planning als gevolg van onderhandelingen met grondeigenaren en aanpassingen bestemmingsplannen.
- De geplande realisatie van het bidbook Markdal loopt vertraging op doordat bestemmingsplannen moeten worden aangepast. De realisatie van de inrichting is daarom naar beneden bijgesteld.
- Het aantal in provinciaal beheer zijnde stortplaatsen is 1 hoger dan gepland.
- In 2018 is de subsidieregeling voor de PAS herstelmaatregelen voor € 20 mln opengesteld en inmiddels is het subsidieplafond verhoogd naar € 30 mln. Dit vanwege het grote aantal aanvragen. Het aantal maatregelen dat hiermee gesubsidieerd kan worden zal hoger worden dan in de begroting was voorzien.
- Er zijn aanmerkelijk meer (burger)initiatieven waarbij de meerwaarde van groen wordt benut. Hieruit blijkt dat de betrokkenheid van de Brabantse burger bij natuur en landschap toeneemt.
- Het aantal schoolpleinen dat meedoet aan de subsidieregeling groene schoolpleinen overtreft alle verwachtingen. Het subsidieplafond is opgehoogd en we verwachten dit jaar 75 aanvragen te kunnen honoreren. Omdat er ook financiële middelen vanuit de

productgroepen 03.01 en 03.02 beschikbaar zijn gesteld, kan er voor meer schoolpleinen subsidie worden verleend.

Risico's (ontwikkelingen t.o.v. jaarrekening 2017) en onzekerheden

- De tussenevaluatie PMWP en de midtermreview van de samenwerkingsovereenkomst tot uitvoering waterdoelen (STUW) kunnen leiden tot aanpassingen van prestaties
- Voor vaarwegbeheer West-Brabant en 2e tranche rivierversuiming zal om budget worden gevraagd bij de integrale afweging bij de Begroting 2019.
- In 2018 krijgen we € 3 miljoen terug van de BOM, omdat middelen in het Waterfonds (gericht op verminderd watergebruik door bedrijven) niet zijn benut. We onderzoeken hoe deze middelen op een alternatieve wijze in te zetten om de gevolgen van grondwateronttrekkingen tegen te gaan.
- De provinciale bijdrage van € 5 mln in het kader van de bestuursovereenkomst 'Gebiedsontwikkeling Grevelingen/Volkerak-Zoommeer' zou gedekt worden uit de restantmiddelen reserve Provinciaal Water Plan 2010-2015. Bij de opheffing van deze reserve is hier geen rekening mee gehouden. Dit heeft gevolgen voor de beschikbare middelen voor 'Deltaprogramma ruimtelijke adaptatie' waar de restantmiddelen aan waren toegewezen.
- De verwachting is dat de egaliseringsreserve in relatie tot de gesloten stortplaatsen in 2019 negatief wordt doordat het nettoresultaat van de belegde voorziening in het Nazorgfonds dan langere tijd is achtergebleven bij de jaarlijkse oprenting van de voorziening (5,06%). Mocht het effect op de egaliseringsreserve negatief uitpakken, dan treffen we maatregelen in de vorm van een voorziening.
- Het budget voor MER adviezen is ontoereikend als gevolg van toename aantal adviesverzoeken en stijging kostprijs adviezen.
- Met betrekking tot Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH) volgen nog de volgende dossiers met financiële structurele impact: 1. Financiële problemen omgevingsdienst Brabant Noord (niet-kostendekkende tarieven) (vanaf 2018); 2. Gevolgen wet natuurbescherming op VTH taken (vanaf 2019); 3. Gewijzigde verordening natuurbescherming 2021 e.v.. Qua uitvoering is een risico dat de omgevingsdiensten niet over voldoende capaciteit beschikken om de opdrachten te kunnen uitvoeren.
- Er zijn veel initiatieven vanuit de samenleving op het gebied van Natuur & Samenleving. Om adequaat in te kunnen spelen op deze initiatieven is het wellicht nodig om dit

najaar de verdeling over de jaren van het hiervoor beschikbare meerjarenbudget aan te passen.

- De onderhandelingen met grondeigenaren over de aankoop van gronden voor het Natuurnetwerk Brabant vragen steeds meer tijd dan vooraf wordt voorzien. Dit kan er toe leiden dat de realisatie van de verwerving en de inrichting die daarop volgt, nog moet worden bijgesteld.
- We zijn met (manifest)partners in gesprek over de realisatie van PAS-herstelmaatregelen in de complexe PAS-gebieden. Ook zijn we met hen in gesprek over de financiering van meerjarige capaciteit voor de realisatie van PAS-herstelmaatregelen en Natuurnetwerk Brabant. Deze afspraken kunnen er dit najaar toe leiden dat er financiële middelen uit 2019 naar voren moeten worden gehaald.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

Beleidsnota	Besluit	Afweeg-moment	Indicator	2018	prognose en bijsturing	nieuwe streef-waarde	2019	2020	2021
Doelstelling									
Prestaties									
Provinciaal Milieu- en Water Plan 2016-2021	78/15	2021							
Beleidsvisie op het benutten van de potenties in de ondergrond	49/13								
Risicobeleid externe veiligheid 2014-2018	okt-14	2018							
Kaderstellende nota handhavingskoers 2013-2016	32/12	2018							
Samenwerken aan een Duurzame fysieke leefomgeving Water			Indicator	streefwaarde 2018			streefwaarde 2019	streefwaard e 2020	streefwaarde 2021
De economische schade door effecten van klimaatverandering mag niet toenemen.			verandering in hoogte financiële schade (huidig niveau = 100) (2050 = 100)		Monitoringssystematiek klimaatadaptatie is in ontwikkeling, inclusief het formuleren van een vervangende, meer adequate indicator. Na tussenevaluatie PMWP wordt voorstel voor nieuwe indicator gedaan.				
De leefomgeving heeft een gelijkblijvende kwaliteit ondanks effecten van klimaatverandering			verandering in kwaliteit van de leefomgeving (huidig niveau = 100)		Monitoringssystematiek klimaatadaptatie is in ontwikkeling, inclusief het formuleren van een vervangende, meer adequate indicator. Na tussenevaluatie PMWP wordt voorstel voor nieuwe indicator gedaan.				

Beleidsnota	Besluit	Afweeg-moment	Indicator	2018	prognose en bijsturing	nieuwe streef-waarde	2019	2020	2021
Doelstelling									
	Prestaties								
		Vastleggen Brabantbrede ambities en maatregelen m.b.t. klimaat (de klimaatagenda)	opstellen klimaatagenda, onderzoeksagenda, subsidieregeling, klimaatportaal	1	Conform planning. Medio 2018 wordt de uitvoeringsagenda klimaatadaptatie opgeleverd waarin de klimaatadaptatieagenda en onderzoeksagenda zijn verwerkt. Gerealiseerd. Subsidieregeling PMWP is aangevuld met 2 paragrafen (Klimaatstresstest en Klimaatadaptatiedialoog). Het klimaatadaptatieportaal sinds april 2018 beschikbaar (http://www.klimaatadaptatiebrabant.nl/).		continu	continu	continu
		Doorlopen beleidscyclus PMWP 2016-2021	toestandsrapportage via www.brabantinzicht.nl	1	Gerealiseerd. Website www.brabantinzicht.nl is sinds oktober 2017 toegankelijk en geeft continu inzicht in de actuele toestand		1	1	1
			(tussen)evaluatie PMWP	1	Conform planning. Bespreking gepland in de procedurevergadering van 24 september 2018.			1	
<u>Gezonde fysieke leefomgeving Water</u>			Indicator	streefwaarde 2018	prognose en bijsturing	nieuwe streefwaarde	streefwaarde 2019	streefwaarde 2020	streefwaarde 2021
Voldoende en schoon water									
De grond- en oppervlaktewaterlichamen voldoen aan de waterkwaliteitseisen conform de Kaderrichtlijn water (NB. Dit behelst tevens de verplichte BBV indicator)			% waterlichamen dat voldoet aan de KRW eisen (100% in 2027)		Toezegging gedeputeerde Johan van den Hout in PS 18.05.2018 over het opnemen van meer gegevens over de voortgang KRW wordt meegenomen bij het opstellen van de begroting 2019.				2027 100%
Voldoende zwemmogelijkheden van voldoende kwaliteit			% zwemwaterlocaties dat voldoet	100%	Conform planning. 100 van de 101 zwemwaterlocaties voldoen, waarvan 81 uitstekend, 7 goed, 2 aanvaardbaar en 10 in onderzoek.		100%	100%	100%

Beleidsnota	Besluit	Afweeg-moment	Indicator	2018	prognose en bijsturing	nieuwe streef-waarde	2019	2020	2021
Doelstelling	Prestaties								
Geen onaanvaardbare hinder door wateroverlast			mate waarin wordt voldaan aan de normen wateroverlast uit de verordening water	100%	Conform planning. Waterschappen voeren in 2018 de 6-jaarlijkse toetsronde uit waarvan de resultaten begin 2019 verwacht worden.		100%	100%	100%
	Uitvoeren samenwerkingsovereenkomst met waterschappen (STUW)		Resultaat in 2021: herstelde natuur, herstelde beken en kreken, opgeloste vismigratiekneulpunt en, waterberging	-	Conform planning. De Midterm review STUW (voortgang prestatieafspraken) wordt in oktober 2018 bestuurlijk opgeleverd.		-	-	6300 ha herstelde natuur, 180 km herstelde beken en kreken, 125 opgeloste vismigratiekneulpunten, 300 ha gerealiseerde waterberging
<u>Veilige fysieke leefomgeving</u>									
Risico's door hoogwater zijn aanvaardbaar			Indicator	streefwaarde 2018	prognose en bijsturing	nieuwe streefwaarde	streefwaarde 2019	streefwaarde 2020	streefwaarde 2021
Primaire keringen voldoen aan nationale normering (per 1 januari 2017 geldt een nieuwe overstromingsrisiconorm die per 2050 moet zijn gerealiseerd):			voortgang Brabantse koploperprojecten rivierverruiming	2 MIRT verkenningen	Conform planning. Het betreft de voortgang van de 1e tranche rivierverruimingsprojecten Oeffelt (MIRT verkenning naar verwachting in 2019 opgeleverd) en Meanderende Maas (Ravenstein-Lith).		1 MIRT-verkenning (afrondding)	1 voorbereiding planstudiefase (Ravenstein-Lith)	Uitvoering (beoogd tot uiterlijk 2028)
Uitvoeren Deltaprogramma Maas							1 voorbereiding planstudiefase	1 Uitvoerings gereed maken (Oeffelt)	
Regionale keringen voldoen aan de provinciale normering			aantal kunstwerken en km keringen dat niet voldoet aan de normering						

Beleidsnota	Besluit	Afweeg-moment	Indicator	2018	prognose en bijsturing	nieuwe streef-waarde	2019	2020	2021
Doelstelling									
Prestaties									
	Stimuleren van en toezicht houden op verbetering regionale keringen door waterschappen		voortgang verbeterplannen en uitvoering (maatwerkafspraken per waterschap)	Aa en Maas voldoet	Conform planning. In 2018 krijgen ook de keringen rond het Howabo bergingsgebied de status van regionale kering.		-	Dommel voldoet	- (Brabantse Delta voldoet in 2025)
<u>Groene Groei</u>									
Duurzame benutting ondergrond - onderdeel grondwater			Indicator	streefwaarde 2018	prognose en bijsturing	nieuwe streefwaarde	streefwaarde 2019	streefwaarde 2020	streefwaarde 2021
	Uitvoeren wettelijke taak grondwaterbeheer:		actualisatie beleidsregel grondwaterbeheer Noord-Brabant	1	Conform planning. Beleidsregel wordt in 2018 geactualiseerd.				
	Uitwerken Waterbeschikbaarheid		beleidsvoorstel	1 beleids-plan (daarna uitvoering)	Conform planning. Het beleidsplan Waterbeschikbaarheid wordt 2018 opgeleverd waarna gebiedsgericht uitvoeringsafspraken kunnen worden overeengekomen.				
		Uitvoering Deltaplan Hoge Zandgronden (DHZ)	Openstelling regeling	1	Conform planning. Deze regeling blijft openstaan tot en met 2021, daarom is de eerder geplande prestatie 'openstelling in 2019' verwijderd.				
		Regionale gebiedsontwikkeling rondom een zout Volkerak Zoommeer (bestuursopdracht Connecting Delta)	Aangaan bestuursovereenkomsten (afhankelijk van besluitvorming Tweede Kamer), daarna uitvoering	1	In 2018 wordt nogmaals aangestuurd op rijksbesluit zout Volkerak, resulterend in bestuursovereenkomsten.				

Beleidsnota	Besluit	Afweeg-moment	Indicator	2018	prognose en bijsturing	nieuwe streef-waarde	2019	2020	2021
Doelstelling	Prestaties	Initiëren en deelnemen aan regionale samenwerkingsverbanden Zuidwestelijke Delta en Waterpoort	uitvoering samenwerkingsovereenkomst	doorlopend	Conform planning.		afrendend		
Provinciaal Milieu- en Water Plan 2016-2021	78/15	2021							
Beleidsvisie op het benutten van de potenties in de ondergrond	49/13								
Risicobeleid externe veiligheid 2014-2018	41/13	2018							
Kaderstellende nota handhavingskoers 2013-2016	32/12	2018							
Samenwerken milieu			Indicator	streefwaarde 2018	prognose en bijsturing	nieuwe streefwaarde	streefwaarde 2019	streefwaarde 2020	streefwaarde 2021
De milieukwaliteit van de leefomgeving is stabiel of verbeterd			Toestandsrapportage	-			-	1	
	Ondersteunen van initiatieven met een positieve bijdrage aan een duurzame leefomgeving door burgers en bedrijven (samen met water)	cofinanciering bevorderen burgerinitiatieven		2	Conform planning.		2	2	
	Totale emissie broeikasgassen (uitgedrukt in CO2 equivalenten) van de provincie neemt jaarlijks met 5% af. (basisjaar 2015: totale CO2 emissie is 21.413.495 ton (bron: Klimaatmonitor) (Verplichte indicator uit BBV)	procenten		-5	Conform planning. CO2 reductie is opgenomen in de beleidsnota Energietransitie 2016-2019. Beleidsprestatie en het beoogde resultaat zijn opgenomen in het programma 04 Economie. Deze beleidsprestatie komt bij Milieu te vervallen.	0	0	0	0
	Vaststellen subsidieregeling voor initiatieven/projecten die bijdragen aan de doelstellingen van het PMWP, onderdeel Milieu	subsidierегeling		1	Conform planning.				
	Uitvoeren van vergunningverlening, toezicht en handhaving op het omgevingsrecht (via de omgevingsdiensten)	Vastgestelde opdracht		3	Conform planning.		3	3	

Beleidsnota	Besluit	Afweeg-moment	Indicator	2018	prognose en bijsturing	nieuwe streef-waarde	2019	2020	2021
Doelstelling									
Prestaties									
		De vergunningverlening voldoet aan de gestelde generieke kwaliteitsdoelstellingen	geen gebruik wet dwangsom	0	Conform planning.		0	0	0
			geen lex silencio positivo	0	Conform planning.		0	0	0
			beschikkingen zijn binnen de wettelijke termijn afgehandeld	90%	Conform planning.		90%	90%	90%
		Toezicht en handhaving voldoet aan de gestelde generieke kwaliteitsdoelstellingen	handhavingsbeschikkingen die in stand blijven na rechterlijke toetsing	90%	Conform planning.		90%	90%	90%
			geen repressieve handhaving zonder toetsing op artikel 20.8	100%	Conform planning.		100%	100%	100%
		Handhaving voldoet aan de gestelde outcome doelstellingen	Mate van spontane naleving (bij eerste controles)	80%	Conform planning.		80%	80%	80%
			Geconstateerde ernstige overtredingen (bij eerste controles)	7%	Conform planning.		7%	7%	7%

Beleidsnota		Besluit	Afweeg-moment	Indicator	2018	prognose en bijsturing	nieuwe streef-waarde	2019	2020	2021	
Doelstelling	Prestaties										
				Intergemeentelijk samenwerken op het gebied van milieu binnen Brabantstad duurzaamheid en MOLO	bijeenkomsten	6	Achter op planning. In 2018 zijn 4 B5-Duurzaamheid overleggen gepland. 2018 is het jaar van focus aanbrengen en structureren gericht op en lange termijn agenda. In 2018 vinden geen MOLO-overleggen plaats. Reden hiervoor is dat, mede in het kader van de nieuwe Omgevingsvisie, wordt nagedacht over de structuur en focus van de MOLO-agenda.	4	6	6	
Fysieke gezonde leefomgeving milieu											
De luchtkwaliteit, geluid-, geur- en lichthinder voldoen aan de geldende normen, zodat deze een positieve invloed hebben op de gezondheid van de Brabander				Indicator	streefwaarde 2018	prognose en bijsturing	nieuwe streefwaarde	streefwaarde 2019	streefwaarde 2020	streefwaarde 2021	
				Uitvoeren Plan van Aanpak Brabantse Health Deal: Opleveren Toolbox	aantal	1	Conform planning.				
				Organiseren bijeenkomsten: 'Regionale karavane' voor het ophalen van initiatieven met een positieve bijdrage aan gezondheid	aantal	3	Conform planning.				
				Ondersteunen initiatieven/projecten die een positieve bijdrage leveren aan het welzijn en de gezondheid in Brabant	aantal	2	Conform planning.		2	2	2
				Gezondheidsdeal met regio's	aantal	1	Achter op planning. De beoogde Gezondheidsdeal in een regio verloopt trager dan verwacht. Niet duidelijk is wanneer en of deze überhaupt wordt gerealiseerd. Om op korte termijn toch resultaten te boeken wordt ingestoken op regioprojecten. Hierbij heeft de provincie, vanuit de Gezondheidsdeal, een coördinerende rol. Zie hieronder als nieuwe beleidsprestatie.	0			
				Regionale projecten binnen Brabantse Health Deal	aantal			2	3	3	3

Beleidsnota	Besluit	Afweeg-moment	Indicator	2018	prognose en bijsturing	nieuwe streef-waarde	2019	2020	2021
Doelstelling									
	Prestaties								
De bodem bevat geen urgente bodemverontreinigingen meer, is vitaal en geschikt voor maatschappelijke functies			Aanwezige urgente bodemverontreinigingen					0	
	Saneren bodem Chemie Pack (gereed in 2025)	Passieve sanering			Conform planning.		gestart		
	Uitvoeren projecten gericht op bewustwording, herstel vitaliteit, bodembiodiversiteit, biologische, chemische en fysische kwaliteit	aantal	1		Achter op planning naar aanleiding van actualisatie beleidsindicatoren in het plan van aanpak Bestuursopdracht vitale bodem die ná de vaststelling van de begroting 2018 heeft plaatsgevonden.	0	1	1	
	Kaart over de toestand van de Brabantse Bodem	aantal			Conform planning.	1			
	Lectoraat HAS/Kennisnetwerk	aantal			Conform planning.	1			
	Subsidieregeling Vitale bodem	aantal			Conform planning.	1			
	Ondersteunen praktijkprojecten Vitale bodem	aantal			Conform planning.	2	3	3	3
Hergebruik van voormalige en/of gesloten stortplaatsen hebben geen nadelige gevolgen voor de leefomgeving			Aantal in beheer zijnde stortplaatsen	3	Voor op planning. Het overleg over de sluiting van andere stortplaatsen is nog gaande. Dit heeft tot gevolg dat nieuwe sluitingen niet voor 2020 worden verwacht.	2	2	4	
	Nazorgfonds Wm-stortplaatsen is ambtelijk en bestuurlijk geborgd	Jaarverslag	1		Gerealiseerd.		1	1	1
Fysieke veilige leefomgeving			Indicator	streefwaarde 2018	prognose en bijsturing	nieuwe streefwaarde	streefwaarde 2019	streefwaarde 2020	streefwaarde 2021
Natuurbranden worden zoveel mogelijk voorkomen en eventuele schade is minimaal			Aantal natuurbranden	0			0	0	0
	Operationele RIN-webapplicatie (Risico Index Natuurbranden) ter ondersteuning van de gebruikers.	aantal	1		Gerealiseerd. Landelijk is beheer overgedragen aan Brandweer Nederland.				

Beleidsnota		Besluit	Afweeg-moment	Indicator	2018	prognose en bijsturing	nieuwe streef-waarde	2019	2020	2021
Doelstelling										
Prestaties										
Risico's/schade als gevolg van drugsdumpingen zijn tot een minimum beperkt				Aantal dumpingen						
Netwerk organiseren en verbeteren samenwerking aanpak drugsdumpingen				Aantal bijeenkomsten	3	Conform planning, één maal per kwartaal overleg	4	4	4	4
Schadeloos stellen gedupeerde grondeigenaren				Vastgestelde subsidieregeling	1	https://zoek.officielebekendmakingen.nl/prb-2018-2342				
Risicobeleid externe veiligheid 2014-2018		10/14	2018							
Risico's door gevaarlijke stoffen en luchtvaart zijn aanvaardbaar										
Evaluatie risicobeleid				evaluatie rapport	1	Conform planning.				
Groene groei milieu				Indicator	streefwaarde 2018	prognose en bijsturing	nieuwe streefwaarde	streefwaarde 2019	streefwaarde 2020	streefwaarde 2021
Grondstoffen zijn beschikbaar voor economische ontwikkelingen en grondstofketens zijn zoveel mogelijk gesloten.										
Vaststellen subsidieregeling initiatieven/projecten met een positieve bijdrage aan een duurzame grondstoffenvoorziening.				aantal	1	Conform planning.				
Ondersteunen initiatieven/projecten met een positieve bijdrage aan een duurzame grondstoffenvoorziening				aantal	3	Conform planning. Op dit moment zijn 2 projecten gestart. De provinciale rol hierin kan verschillend zijn van (financieel) ondersteunend, coördinerend tot verbindend.		3	2	2

Beleidsnota		Besluit	Afweeg-moment	Indicator	2018	prognose en bijsturing	nieuwe streef-waarde	2019	2020	2021
Doelstelling	Prestaties									
	Provincie ondersteunt het opzetten van het Innovatieplatform verwaarden reststromen			subsidie	1	Achter op planning. Op de al gehouden gesprekken met 2 ondernemingen, moeten nog vervolgesprekken plaatsvinden. Externe ontwikkelingen zijn bepalend voor het realiseren van de streefwaarde. Naar verwachting niet meer in 2018	0	1		
De energievoorziening is nu en in de toekomst gegarandeerd				% hernieuwbare energievoorziening					14	
Zie energieagenda (productgroep 0404)										
Beleidsvisie op het benutten van de potenties in de ondergrond		49/13								
De natuurlijke waarde van de diepe ondergrond wordt niet bedreigd door ingrepen zoals opslag afval of winning schaliegas				Indicator	streefwaarde 2018	prognose en bijsturing	nieuwe streefwaarde	streefwaarde 2019	streefwaarde 2020	streefwaarde 2021
				aantal ingrepen	0	Conform planning. De minister van EZK heeft begin dit jaar beslist dat er geen schaliegas gewonnen gaat worden in Nederland.		0	0	0
Kennisonwikkeling grondwater				Opgestelde ondergrond-modellen	2	Achter op planning. Momenteel lopen 2 projecten voor ondergrondmodellen, waarvan 1 dit jaar nog wordt opgeleverd en 1 begin 2019. Komende jaren worden er nog een drietal opgestart, hiervan worden er 2 in 2021 en 1 in 2022 opgeleverd.	1	1	0	2
				Ontwikkelen Geo-Park Schelde Delta, bidbook is gereed voor indiening bij UNESCO	bidbook	1	Achter op planning. GeoPark Schelde heeft begin dit jaar een prima beoordeling van de NL Unesco gekregen en wordt zeer kansrijk geacht om het UNESCO GeoPark label te verkrijgen. Het indienen van het bidbook is op dit moment gepland voor oktober 2020.	0		1

Beleidsnota		Besluit	Afweeg-moment	Indicator	2018	prognose en bijsturing	nieuwe streef-waarde	2019	2020	2021
Doelstelling	Prestaties									
	Opstellen visie op de ondergrond			notitie / rapport	1	Er wordt op dit moment nog geen visie ontwikkeld. Gekeken wordt om beleid op te stellen voor de ondiepe ondergrond (0-500m) – voor ondiepe geothermie en bodemenergiesystemen. In 2019 treedt de nieuwe mijnbouwwet in werking dit maakt een aparte beleidsregel voor geothermie overbodig. Vanuit de Green Deal Brabant wordt gewerkt aan een protocol voor Geothermie. Een concept versie is in Q2-2018 gereed.	0			
	Protocol voor Geothermie			aantal			1			
De voedselvoorziening veroorzaakt geen uitputting van voorraden en milieukwaliteitsproblemen (bijdrage aan Agrofood Agenda 02.02)					streefwaarde 2018	prognose en bijsturing	nieuwe streefwaarde	streefwaarde 2019	streefwaarde 2020	streefwaarde 2021
	Er is bestuurlijke overeenstemming over het sluiten fosfaatkringloop in afvalwaterketen.			plan van aanpak	1	Wordt door Waterschappen al autonoom opgepakt. Opstellen plan van aanpak is overbodig geworden.	0	Uitvoering door waterschappen en gemeenten	Uitvoering door waterschappen en gemeenten	Uitvoering door waterschappen en gemeenten
	Benutten vrijkomend fosfaat bij vernatting			Onderzoek naar fosfaatmobilisatie en innovatieve methodes terugwinning	uitrol	Achter op planning. Uitrol is 1 jaar vertraagd, binnenkort ambtelijke brainstormsessie over aanpak en de wijze van uitrol.	0	uitrol	uitrol	uitrol
Natuur Brabant: Uitnodigend Groen (BruG) Beleidsactualisatie BruG		PS 50/12 PS 77/17	2022							
Inzicht in beleid, beleidsrealisatie en beleidskaders										
				Effect indicator	streefwaarde 2018	prognose en bijsturing	nieuwe streefwaarde	streefwaarde 2019	Streefwaarde 2020	streefwaarde 2021

Beleidsnota	Besluit	Afweeg-moment	Indicator	2018	prognose en bijsturing	nieuwe streefwaarde	2019	2020	2021
Doelstelling									
Prestaties									
		Oplevering rapportage "Toestand Brabantse Natuur, Water & Milieu (elke 5 jaar)	aantal		Conform planning.				
		Oplevering jaarlijkse "voortgangsrapportage natuur" (VRN)	aantal	1	Conform planning, voor de zomer wordt de concept rapportage aangeboden aan BIJ12.		1	1	1
		Vaststellen begrenzing NNB via natuurbeheerplan	aantal	1	Conform planning. De begrenzing wordt dit najaar vastgesteld.		1	1	1
		Vaststellen Natura 2000 beheerplannen	aantal	3	Conform planning. Één plan voor de Brabantse Wal wordt dit jaar door de provincie vastgesteld. Nog 3 plannen worden opgesteld en vastgesteld door andere voortouwnemers (RWS en provincie Limburg). Daarom streefwaarde aangepast naar 4.	4			
Natuur Brabant: Uitnodigend Groen (BruG) Beleidsactualisatie BruG	PS 50/12 PS 77/17	2022							
Uitvoering BruG pijler 1 : een samenhangend en robuust netwerk van natuurgebieden									
Het Natuurnetwerk Brabant is op orde.			Effect indicator	streefwaarde 2018	prognose en bijsturing	nieuwe streefwaarde	streefwaarde 2019	streefwaarde 2020	streefwaarde 2021
		Oppervlakte waarvoor subsidie voor natuur- en landschapsbeheer wordt verleend binnen het Natuurnetwerk met behulp van de provinciale subsidie SNL, onderdeel natuur en landschapsbeheer	ha	80.826	Conform planning		81.615	82.404	83.193
		Het beheer van natuurwaarden met behulp van de subsidie SNL, onderdeel natuur en landschapsbeheer, (uitgedrukt in hectares) als percentage van de beoogde oppervlakten (streefdoelen) binnen het Natuurnetwerk Brabant (beoogde opp. is 87.510 ha). (Verplichte indicator uit BBV)	%	92%	Conform planning		93%	94%	95%

Beleidsnota		Besluit	Afweeg-moment	Indicator	2018	prognose en bijsturing	nieuwe streef-waarde	2019	2020	2021
Doelstelling	Prestaties									
				ha	3.093	Conform planning		3.093	3.093	3.093
				%	100%	Conform planning		100%	100%	100%
				aantal maatregelen	70-90	In 2017 zijn weinig aanvragen ingediend door de inmiddels afgeronde staatssteundiscussie. In 2018 is de subsidieregeling voor 20 mln opengesteld en inmiddels is het subsidieplafond verhoogd naar 30 mln. Dit vanwege het grote aantal aanvragen. Het aantal maatregelen dat hiermee gesubsidieerd kan worden zal hoger worden.	110-130	70-90	70-90	70-90
Natuur Brabant: Uitnodigend Groen (BruG) Beleidsactualisatie BruG		PS 50/12 PS 77/17	2022							
Uitvoering BrUG pijler 2 : Behoud en herstel biodiversiteit.										
Een gunstige staat van instandhouding van soorten en habitats die van nature in Brabant voorkomen.				Effect indicator	streefwaarde 2018	prognose en bijsturing	nieuwe streefwaarde	streefwaarde 2019	streefwaarde 2020	streefwaarde 2021
				aantal maatregelen	100-200	Conform planning, de subsidieregeling is begin dit jaar opengesteld.		100-200	100-200	100-200
Natuur Brabant: Uitnodigend Groen (BruG) Beleidsactualisatie BruG		PS 50/12 PS 77/17	2022							
Uitvoering BrUG pijler 3 : een Brabants mozaïek										

Beleidsnota	Besluit	Afweeg-moment	Indicator	2018	prognose en bijsturing	nieuwe streefwaarde	2019	2020	2021
Doelstelling	Prestaties								
van landschappen met regionale identiteiten. Een aantrekkelijk landschap voor mens en natuur.			Effect indicator	streefwaarde 2018	prognose en bijsturing	nieuwe streefwaarde	streefwaarde 2019	streefwaarde 2020	streefwaarde 2021
		Verlenen subsidie voor uitvoeren maatregelen t.b.v. karakteristiek landschap via Stimuleringskader groen blauwe diensten en Regeling verbinding en landschap Beoordelen van 8 voortgangsrapportages Subsidieregeling landschappen van Allure Noord- Brabant	aantal maatregelen	100-200 resp. 40	Conform planning.		100-200 resp. 40	100-200 resp. 40	100-200 resp. 40
		Tussen- en eindrapportage regeling Landschap van Allure.	aantal	8	Conform planning.				
			aantal		In april is er een tussentijdse voortgangsrapportage opgesteld voor de regeling Landschap van Allure en in 2019 volgt de eindrapportage zoals in de subsidieregeling is opgenomen.	1	1		
Natuur Brabant: Uitnodigend Groen (BruG) Beleidsactualisatie BruG	PS 50/12 PS 77/17	2022							
Uitvoering BruG pijler 4 : verankering van natuur en landschap in de samenleving Een groene maatschappij waar burgers zich bewust zijn van het belang van natuur en landschap en daar ook zelf aan willen bijdragen en ondernemers hun economische activiteiten laten plaats vinden binnen de randvoorwaarden van natuur.			Effect indicator	streefwaarde 2018	prognose en bijsturing	nieuwe streefwaarde	streefwaarde 2019	streefwaarde 2020	streefwaarde 2021
nieuw nav dossier BRUG PS 77/17		Vergroening bedrijventerreinen	aantal locaties	2	Achter op planning. De voorbereiding is gestart, maar de oplevering is niet meer in 2018.	0	2	2	2
nieuw nav dossier BRUG PS 77/18		Toename natuurinclusieve landbouw	aantal bedrijven	5	Conform planning. Aantal initiatieven volgens planning maar omschakeling vergt wel langere tijd.		5	5	5
nieuw nav dossier BRUG PS 77/19		Vrijwillige CO2 compensatie	aantal initiatieven	1	Achter op planning. Er is een vooronderzoek naar beprijzing CO2 gestart.	0	1	1	1

Beleidsnota		Besluit	Afweeg-moment	Indicator	2018	prognose en bijsturing	nieuwe streef-waarde	2019	2020	2021
Doelstelling	Prestaties									
nieuw nav dossier BRUG PS 77/20	Initiatieven natuur en economie			aantal uitvoeringsprojecten	10	Achter op planning. Vertraging in de openstelling van de subsidieregeling naar aanleiding van de motie van coalitiepartners. De verwachting is dat de streefwaarde nog steeds wordt gehaald.		10	10	10
nieuw nav dossier BRUG PS 77/21	Aantal (burger)initiatieven dat de meerwaarde van groen benut			aantal initiatieven	10	Voor op planning. Er zijn 25 burgerinitiatieven behaald door samenwerking met partijen.	25	10	10	10
nieuw nav dossier BRUG PS 77/22	Aantal gezonde, klimaatbestendige groene schoolpleinen			aantal schoolpleinen	16	Voor op planning. Begin 2018 heeft GS ingestemd met de openstelling van de subsidieregeling groene schoolpleinen. Vanuit de programma's water en milieu is ook geld beschikbaar gesteld. Hierdoor kunnen er in 2018 meer aanvragen gehonoreerd worden.	75	16	16	16
nieuw nav dossier BRUG PS 77/23	Aantal initiatieven waar groen en gezond met elkaar verbonden zijn, inclusief toegankelijke natuur			aantal initiatieven	3	Conform planning, er zijn 3 initiatieven behaald.		3	3	3
nieuw nav dossier BRUG PS 77/24	Aantal projecten voor waardering van groene vrijwilligers, toename groene vrijwilligers of vergroten expertise vrijwilligers aansluitend beleidsvraagstukken			aantal projecten	3	Conform planning, er zijn 2 projecten gestart.		3	3	3
Groen Ontwikkelfonds Brabant BV		PS 42/13	2027							
Realisatie Natuurnetwerk Brabant				Effect indicator	streefwaarde 2018	prognose en bijsturing	nieuwe streefwaarde	streefwaarde 2019	streefwaarde 2020	streefwaarde 2021
Realisatie Natuurnetwerk door provincie en de GOB BV. Provinciaaldeel (totale opgave is 3.100 ha)				ha	92	Conform planning		50	50	50
Verwerving/functiewijziging				ha	140	Conform planning		50	50	50
Rijksdeel (totale opgave is 6.500 ha verwerven en 12.148 ha inrichten)										

Beleidsnota	Besluit	Afweeg-moment	Indicator	2018	prognose en bijsturing	nieuwe streef-waarde	2019	2020	2021
Doelstelling	Prestaties	Verwerving/functiewijziging	ha	422	Achter op planning. Er zijn wel veel subsidies verleend door het GOB maar een deel van deze hectares wordt pas in 2019 vastgesteld. Daarnaast kosten de onderhandelingen met grondeigenaren veel tijd doordat dit zorgvuldig moet gebeuren waardoor de realisatie iets achter blijft bij de planning.	300	500	500	500
		Inrichting	ha	528	Achter op planning. De geplande realisatie voor het bidbook Markdal loopt vertraging doordat bestemmingsplannen aangepast moeten worden.	428	400	500	500
		Realisatie Ecologische verbindingszone EVZ (totale opgave 1300 km). Verlenen subsidie of andere financiële arrangementen en/of beschikbaar stellen (ruil)gronden voor realisatie EVZ's door derden)	km	50			50	50	50
nieuw nav dossier BRUG PS 77/17		Realisatie van enclaves in het NNB die nog in agrarisch gebruik zijn	ha	pm	De opdracht aan het GOB is verstrekt in april 2018, hierdoor zal dit nog niet tot prestaties in 2018 leiden.	0	10	10	10
nieuw nav dossier BRUG PS 77/18		Realisatie Natte Natuurparels (Oost Brabant)	aantal NNP	pm	Bij de actualisatie van BrUG is €3 mln extra ter beschikking gesteld voor de verwervingskosten van deze NNP. De opdracht hiervoor moet nog gegeven worden. Realisatie van aantal NNP vindt plaats via het programma water.	0			

Verloop begroting 2018

x € 1.000	Begr.2018 (PS 66/17)	1e wijz 2018 PS (81/17)	2e wijz 2018 PS (14/18)	Begr.2018 t/m 2e wijz.	III. Eerdere besluitvorming	II. Adm./techn. mutaties *	I. Voorstellen	Begr.na 3e wijz. Incl. I, II & III
0301 Water								
lasten	27.959	40	2.914	30.914	0	-12.270	0	18.644
baten	4.200	0	380	4.580	0	0	0	4.580
saldo	-23.759	-40	-2.534	-26.334	0	12.270	0	-14.064
0302 Milieu								
lasten	35.720	500	6.829	43.049	0	4.856	1.557	49.462
baten	2.150	0	1.242	3.392	0	4.972	0	8.364
saldo	-33.570	-500	-5.587	-39.657	0	116	-1.557	-41.098
0303 Natuur en Landschap								
lasten	56.581	0	16.484	73.065	0	21.743	0	94.808
baten	4.681	0	245	4.926	0	-1.377	0	3.550
saldo	-51.900	0	-16.239	-68.138	0	-23.120	0	-91.258
0304 Groen Ontwikkelfonds Brabant								
lasten	1.100	0	33.000	34.100	0	24.906	0	59.006
baten	0	0	0	0	0	1.055	0	1.055
saldo	-1.100	0	-33.000	-34.100	0	-23.851	0	-57.951
Toegedeelde organisatiekosten	14.399	189	0	14.588	0	464	0	15.052
totaal programma 03								
lasten	135.760	729	59.227	195.716	0	39.700	1.557	236.972
baten	11.031	0	1.867	12.898	0	4.650	0	17.548
saldo	-124.729	-729	-57.360	-182.817	0	-35.050	-1.557	-219.423

Natuur, water en milieu

Specificatie besluitvorming

I. Voorstellen

Onderwerp	Toelichting	L/B	Prod. grp	bijstelling 2018	bijstelling 2019	bijstelling 2020	bijstelling 2021	bijstelling 2022	bijstelling structureel
Verwerking circulaire Provinciefonds DU-uitkeringen	Provincies ontvangen voor 2018 een bedrag voor het Programma Impuls Omgevingsveiligheid 2015-2018. Het Rijk stelt middelen beschikbaar voor Impuls omgevingsveiligheid (IOV). De provincie heeft een subsidie aangevraagd. De Bestuurlijke omgevingsberaad heeft besloten dat de provincie een regierol hebben ten aanzien van het doorzetten van deze middelen naar de omgevingsdiensten.	L	0302	970.000					
Uitvoering motie 38A Toezichtsbijdrage	In overeenstemming met de unaniem aangenomen motie 38a bij de de behandeling van de perspectiefnota 2018 op 20 april 2018, wordt in de begroting 2019 een bedrag van € 2,72 mln gereserveerd voor toezichtsbijdrage in opengestelde Natuurgebieden i.v.m. werkzaamheden in 2019 en 2020.	L	0303		2.720.000				
Ruimtelijke Ontwikkeling van het mozaïek	Aanpassing van de meerjarenraming Ruimtelijke ontwikkeling op basis van de meest recente prognoses, leidt tot een bijstelling van de lasten voor VTH-taken in 2018 van € 126.700.	L	0302	126.700					
Milieu effecten rapportage	Dit jaar zijn er beduidend meer provinciale projecten waarvoor een MER (Milieu effect rapportage) moeten worden opgesteld . Voor deze Mer's is het wettelijke verplicht om een advies aan te vragen bij de commissie-MER . Dit jaar betreft het circa 12 wettelijke adviesaanvragen. Deze wettelijke adviesaanvragen variëren van €13.500 tot €32.000. De verwachting is dat komende jaren meer aanvragen zullen komen.	L	0302	400.000	100.000	100.000	100.000		
2018 Motie 48 bij PPN SSiB tlv alg middelen	Bij PPN is Motie 48 aangenomen, waarbij gevraagd wordt 0,2 mln per jaar beschikbaar te stellen voor de periode 2019-2022 en eenmalig €60.000 (2018) voor het inrichten van het Brabantbreed BOA Registratiesysteem. Met dit voorstel geven we daar invulling aan.	L	0302	60.000	200.000	200.000	200.000	200.000	
VTH takenanalyse	Naar aanleiding van de VTH-takenanalyse blijkt dat de middelen in de stelpost VTH niet voldoende zijn om deze structurele taken af te dekken, als gevolg van structurele verdringingseffecten en de actualisatie naar prijspeil 2019. De VTH-takenanalyse zal in de zomer aan PS worden aangeboden.	L	0302		2.051.000	2.090.000	2.130.000	1.865.000	
VTH takenanalyse - inzet stelpost VTH	Naar aanleiding van de VTH-takenanalyse blijkt dat, als gevolg van structurele verdringingseffecten en de actualisatie naar prijspeil 2019, de inzet van de middelen op de stelpost VTH noodzakelijk zijn om deze structurele taken af te dekken. Middels een statenmededeling zal de takenanalyse in de zomer aan PS worden aangeboden.	L	0302		2.500.000	6.200.000	6.200.000	6.200.000	6.200.000

I. Voorstellen

Onderwerp	Toelichting	L/B	Prod. grp	bijstelling 2018	bijstelling 2019	bijstelling 2020	bijstelling 2021	bijstelling 2022	bijstelling structureel
	Totaal lasten voorstellen			1.556.700	7.571.000	8.590.000	8.630.000	8.265.000	6.200.000
	Totaal baten voorstellen			0	0	0	0	0	0

II. Administratief technische bijstellingen

Onderwerp	Toelichting	L / B	Prod. grp	bijstelling 2018	bijstelling 2019	bijstelling 2020	bijstelling 2021	bijstelling 2022	bijstelling structureel
Toerekening organisatiekosten	De toerekening van de organisatiekosten aan de programma's - zoals die bij de oorspronkelijke begroting 2018 in november 2017 door PS is vastgesteld- is op basis van de geactualiseerde capaciteitsinzet gewijzigd en leidt tot bijstelling van de begroting 2018.	L	0399	463.983					
Uitgaven bodemsanering tlv ISV-3-budget	In het kader van de stadsvernieuwingsmiddelen (SDV) en het Investeringsbudget Stedelijke vernieuwing 2000-2004 (ISV1) en 2005-2009 (ISV2) zijn er verschillende financiële bijdrage verleend aan bodemsaneringsprojecten. Deze geldstromen liepen via het ruimtelijke spoor omdat de bodemsanering gekoppeld was aan een ruimtelijke ontwikkeling. Bij de afronding van ISV2 bleek dat een aantal investeringsbudgetten bodem lager zijn vastgesteld dan voorschot was uitgekeerd. In 2010 is afgesproken (o.a. GS-besluit 2369683 d.d. 21-12-2010) dat deze bodemmiddelen worden toegevoegd aan de het ISV3 budget voor bodemsaneringen. Deze toevoeging is nu geregeld.	L	0302	396.905	46.506				
Externe veiligheid	Restant middelen van het projectbureau Externe Veiligheid worden in 2018 ingezet voor Brabant Veiliger tlv decentralisatie-uitkering van het Rijk.	L	0302	52.087	63.000	60.000	40.000		
		B	0302	52.087	63.000	60.000	40.000		
POP3 openstellingen 2017-2018 PAS herstelmaatregelen	In 2017 is een aantal POP3 maatregelen (subsidies) voor PAS herstelmaatregelen opengesteld. De subsidies zijn voor 2018 verhoogd en naar verwachting worden deze in 2018 beschikt .	L	0303	8.668.472					
Wijziging bijdrage waterschappen SNL	Voor blauwe diensten van de waterschappen loopt de openstelling via de provincie Deze bedragen worden met POP III budget en met waterschapsbudget gefinancierd. Raming dient te worden herzien daar er lager is beschikt dan opengesteld voor de Waterschappen en de hogere POP 3 subsidie (75% ipv 25-50%).	B	0303	-550.594	-370.853	-370.853	-370.853		

II. Administratief technische bijstellingen

Onderwerp	Toelichting	L / B	Prod. grp	bijstelling 2018	bijstelling 2019	bijstelling 2020	bijstelling 2021	bijstelling 2022	bijstelling structureel
Mutaties in de reserve bodem	Plannen van middelen over de jaren via onttrekking uit de reserve Bodem tbv de uitvoering van het Bodemconvenant. Volgens eerder gemaakte afspraken worden deze VTH taken uitgevoerd door de omgevingsdiensten tbv bodem gedekt uit Bodem. De saneringsuitgaven zijn afhankelijk van de mogelijke toekomstige saneringsrisico's.(chemiepack) De uitvoering wordt in 2022 verwacht.	L	0302	2.307.045	-1.404.021		4.367.955	4.000.000	
Mutatie in het nazorgfonds	Een terugbetaling en de reguliere doorbelastingen van het onderhoud van de gesloten stortplaatsen.	L	0302	2.500.000					
		B	0302	2.500.000					
Rode Vaart	De uitvoering wordt verwacht in 2020. Meer duidelijkheid in het najaar van 2018.	L	0301	-850.000		850.000			
Bestuursakkoord middelen realistisch ramen milieu	Bij het bestuursakkoord beschikbaar gestelde bedragen die gedurende de looptijd van het PMWP (2015-2021) worden ingezet worden aangepast op basis van de meest actuele prognoses.	L	0302	-400.000	-300.000				
Bestuursakkoordmiddelen Water	Bij het bestuursakkoord beschikbaar gestelde bedragen die gedurende de looptijd van het PMWP (2015-2021) worden ingezet worden aangepast op basis van de meest actuele prognoses.	L	0301	-1.128.196	304.291	1.620.741	220.741		
Samenwerkingsovereenkomst tot Uitvoering Waterdoelen (stuw)	De raming in de begroting wordt nu aangepast aan deze openstelling.C2210095/4200950. In 2018 is € 2,5 miljoen nodig voor STUW . Het doorgeschoven bedrag wordt nu toegevoegd aan 2021.	L	0301	-4.800.000			4.800.000		
Mutatie POP3 voor water	In 2018 is een aantal POP3 maatregelen (subsidies) voor venherstel opengesteld. Op basis van binnengekomen aanvragen is het budget voor 2018 verlaagd. De subsidies worden naar verwachting in 2018 beschikt.	L	0301	301.125					
Herbesteding van middelen Dienst Landelijk Gebied projecten	In kader van realistisch ramen schuift een deel van de uitgaven door naar 2019 en met betrekking tot de inkomsten wordt de laatste betaling vanuit de EU voor de life+ projecten van de Peelvenen in 2019 verwacht ipv 2018 en de Lijst geldelijke regelingen Weerij's schuift door naar 2019.	L	0303	-1.000.000	1.000.000				
		B	0303	-946.000	946.000				

II. Administratief technische bijstellingen

Onderwerp	Toelichting	L / B	Prod. grp	bijstelling 2018	bijstelling 2019	bijstelling 2020	bijstelling 2021	bijstelling 2022	bijstelling structureel
Verhoging subsidieplafond (Natura 2000/ PAS)	In de tweede begrotingswijziging 2018 is de raming verhoogd naar € 20 mln. Het subsidieplafond van de subsidieregeling natuur, paragraaf 2 (Natura 2000/PAS) wordt nu verhoogd van € 20.000.000 naar €30.000.000. Teneinde positief op de ingediende aanvragen en de nog te verwachten aanvragen te kunnen beschikken is het subsidieplafond verhoogd voor 2018 .Hiermee kunnen de aangevraagde Natura 2000 en PAS-herstelmaatregelen worden uitgevoerd. Daarnaast zijn er nog uitgaven mbt projecten welke de provincie uitvoerd in de 5 complexe PAS gebieden en algemene kosten.	L	0303	14.000.000					
Mozaiek Dommelvallei	Mozaiek Dommelvallei is in 2018 gestart als een van de MIPP projecten.	L	0301	199.000	350.000				
Rivieren	In het kader van het realistisch ramen worden deze budgetten in 2021 en 2022 geraamd. De realisatie van de projecten gaat dan plaatsvinden. Deze middelen zijn gekoppeld aan een reserve.	L	0301	-2.373.925	-3.205.714		2.373.925	3.205.714	
Nyrstar	De financiën voor de verwerving van de natuur aan de toekomstige eigenaar (het natuurcompensatieplan 2009 gaat uit van Natuurmonumenten) zijn gereserveerd op de provinciale begroting van de opgaven Economie en Natuur (elk € 500.000). De middelen worden beschikbaar gesteld via een begrotingssubsidie in het kader van de Asv die naar haar aard wordt aangemerkt als een exploitatiesubsidie, direct nadat het bestemmingsplan DIC onherroepelijk is. Een beroep is ingesteld bij de Raad van State tegen het bestemmingsplan Duurzaam Industriepark Cranendonck waardoor de bijdrage Nyrstar pas in 2019 nodig zal zijn.	L	0303	-500.000	500.000				
Connecting delta	Uitvoering vindt plaats in 2021	L	0301	-40.000	-80.000	-170.000	290.000		
Dekking STUW uit de structurele middelen laatste jaar 2021	Samenwerkingsovereenkomst tot Uitvoering Waterdoelen (STUW) met de waterschappen C2188418/3981880 (PS 10 mei 3987347) het laatste jaar 2021 is aangepast.	L	0301				-3.635.000		
Inkomsten ISV	In de voorgaande jaren ontvangen rijksbijdragen SDV ISV1, 2 en 3 worden hiermee gestort in de reserve bodem.	B	0302	2.419.570					
Bijstelling uitvoeringskosten/schade uitkeringen Faunafonds	Ramingen voor uitvoeringskosten en schade uitkeringen Faunabeheer worden gebracht op het niveau van de programma begroting IPO 2018. De vermindering vloeit terug naar de reserve Natuurbeheer en Ontwikkeling; Faunabeheer/Natuurwet om eventueel hogere bijdrage in de toekomst mbt schade uitkeringen op te vangen.	L	0303	-350.000	-350.000	-350.000	-350.000	-350.000	-350.000

II. Administratief technische bijstellingen

Onderwerp	Toelichting	L / B	Prod. grp	bijstelling 2018	bijstelling 2019	bijstelling 2020	bijstelling 2021	bijstelling 2022	bijstelling structureel
Uitvoering subsidieregeling Natuur en Economie 2017-2019	De subsidieregeling 'Ondernemen met natuur' is opengesteld van 4 oktober 2017 tot en met 28 juni 2019. Er zijn inmiddels 4 aanvragen gehonoreerd. Er zijn nog enkele aanvragen in voorbereiding en die worden in 2018 ingediend. Om deze aanvragen te kunnen honoreren wordt een bedrag van 275.000 van 2019 naar voren gehaald.	L	0303	275.000	-275.000				
Raming inkomsten en uitgaven Natuur Netwerk Brabant	GOB grondvererving NNB De grondposities (aankoop, verkoop en doorlevering) laten zich moeilijk ramen. Bij de bestuursrapportage wordt op basis van de meest recente grondmutaties ramingen bijgesteld. Afsproken is bij het addendum grondnota PS29/16A dat bij de Bestuursrapportage de wijziging op de begroting wordt opgenomen.	L	0304	5.145.000					
		B	0304	1.055.000					
Vijfde wijzigingsregeling Subsidieregeling buurtfonds Noord-Brabant	Met de vijfde wijzigingsregeling Buurfonds wordt het subsidieplafond verhoogd van € 700.000 naar € 1.400.000. Dit is mogelijk door de beschikbare middelen van de provincie per saldo € 530.000 in 2019 over te boeken naar 2018 uit de reserve Natuur en Landschapsbeleid; Natuur en Samenleving. Het Prins Bernhard Cultuurfonds draagt € 50.000,- en de Waterschappen € 120.000, = bij , waardoor er € 530.000 t.l.v. komt voor de provincie.	L	0303	650.000	-650.000				
		B	0303	120.000	-120.000				
Wijziging subsidieverlening activiteiten GOB 2014-2027	De winsten en verliezen op gronden over de periode 1 januari 2017 tot en met 31 december 2017, zijnde € 19.760.994,- worden met het GOB verrekend conform de afspraken die daarover zijn gemaakt in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders d.d. 27 juni 2016. Rekening houdend met dit bedrag is besloten om het subsidiebedrag te wijzigen op grond van artikel 4 juncto artikel 7, eerste lid, onder c, van de Algemene subsidieverordening Noord-Brabant	L	0304	19.760.994					
Actualisatie programmering Deltaplan Hoge Zandgronden	De actualisatie van de programmering van de waterschappen van projecten in het kader van Deltaplan Hoge Zandgronden leidt tot een aanpassing van de meerjarenraming met dekking uit de reserve PMWP.	L	0301	-746.777	961.637	917.613	-765.430		
Actualisatie programmering STUW	De actualisatie van de programmering van de Samenwerkingsovereenkomst tot uitvoering waterdoelen-projecten naar aanleiding van de midtermreview leidt tot een aanpassing van de meerjarenraming van de provinciale en/of rijksbijdrage.	L	0301			3.291.056	1.491.056		
Klimaatadaptatie	We zien nog weinig aanvragen vanuit de gemeenten voor de subsidies klimaatstresstesten en klimaatadaptatiedialogen en passen hierop de raming aan. De lasten schuiven door van 2018 naar 2020 met dekking vanuit de reserve PMWP.	L	0301	-830.000		830.000			

II. Administratief technische bijstellingen

Onderwerp	Toelichting	L / B	Prod. grp	bijstelling 2018	bijstelling 2019	bijstelling 2020	bijstelling 2021	bijstelling 2022	bijstelling structureel
Actualisatie programmering STUW - 2	De STUW-projecten, die door de waterschappen worden uitgevoerd, zitten in de voorbereidende fase. De uitvoering zal vooral plaats in 2019 en verder. De huidige raming van de lasten wordt hierop aangepast met dekking vanuit de reserve PMWP. Daarnaast worden de in te zetten middelen vanuit de voorziening grondwaterheffing in 2018 en in 2019 met €5,8 mln afgeraamd. Hiervan wordt € 9 mln doorgeschoven naar 2020.	L	0301	-1.500.000	-3.500.000	5.000.000			
Actualisatie programmering POP3 Water	Voor POP3 waren de subsidievestigingen voor de subsidieregeling Waterkwaliteit onderdeel "fysieke investeringen door boeren" gepland voor eind 2018, dit wordt begin 2019.	L	0301	-501.125	1.000.000	1.200.000			
Totaal lasten administratief-technische bijstellingen				39.699.588	-5.539.301	13.249.410	8.833.247	6.855.714	-350.000
Totaal baten administratief technische bijstellingen				4.650.063	518.147	-310.853	-330.853	0	0

III. Eerdere besluitvorming PS

Onderwerp	Toelichting	L/B	Prod .grp	bijstelling 2018	bijstelling 2019	bijstelling 2020	bijstelling 2021	bijstelling 2022	bijstelling structureel I
K(O)PI en voorstel LED (PS 18/18)	Op 6 april 2018 hebben de Staten ingestemd met het statenvoorstel inzake K(O)PI en het versneld vervangen van de openbare verlichting door LED (PS 18/18). De bijbehorende begrotingswijziging wordt nu verwerkt in de meerjarenbegroting. Bijstelling vindt plaats t.l.v. de stelpost begrotingsruimte.	L	0302	0	150.000	150.000	150.000	150.000	150.000
Robuuste beekdalpassages A58 en N65 PPN 2018	Bij de behandeling van de perspectiefnota 2018 is door PS besloten om voor sleutelproject Robuuste beekdalpassages A58 en N65 een bedrag van € 6,8 mln beschikbaar te stellen. Deze wijziging van de begroting vergt geen nieuwe kaderstelling omdat voor deze voorstellen al richtinggevende uitspraken zijn gedaan.	L	0301				-250.000		
		L	0303				9.050.000		
Versnelling transitie veehouderij PS 39/17	Op 7 juli 2017 hebben PS besloten tot Versnelling transitie veehouderij (o.a. Stalderingsloket). Bij dit besluit is aangegeven dat de (nog beschikbare, stelpost) bestuursakkoordmiddelen ingezet wordt. Met deze begrotingswijziging wordt daar invulling aan gegeven voor 2019 en 2020.	L	0302		275.000	853.000			
Totaal lasten eerdere besluitvorming				0	425.000	1.003.000	8.950.000	150.000	150.000
Totaal baten eerdere besluitvorming				0	0	0	0	0	0

4

Economie

Algemene voortgang van het programma

Uitvoering van programma 04 Economie ligt (nagenoeg) op koers. Met betrekking tot Algemeen Economisch beleid (Deelnemingen/fondsen, Internationalisering /branding en Europese Programma's) ligt de uitvoering op schema. Ook het Economisch Programma (MKB/Ondernemerschap, Innovatie, arbeidsmarkt, vrijetijdseconomie) en Circulaire Economie verloopt conform planning. Wel is het (dreigende) tekort op de arbeidsmarkt een aandachtspunt. Voor onderdeel campusontwikkeling/werklocaties wordt verwezen naar programma 02 Ruimte. Bij MKB & Ondernemerschap is in 2018 het aantal verstrekte leningen lager dan geraamd. Dit komt doordat de fondsen van de bestaande valorisatieprogramma's financieel uitgeput zijn en het nieuwe Brabant Startup Fonds vanaf juli 2018 operationeel is.

Dit jaar is een aantal vervolgstappen gezet op weg naar een MKB-plus faciliteit, waarmee (snel) groeiende MKB-bedrijven vooruit worden geholpen. Duurzame Energie en Energietransitie ligt op koers met het voorbereiden van de Integrale Energieagenda 2019-2030 en deze zal eind 2018 aan u voorgelegd worden. M.b.t. de uitvoering van bepaalde prestaties ligt Energie(-transitie) achter t.o.v. de planning.

04.01 Algemeen Economisch beleid

Generiek Economisch beleid:

In economische zin gaat het in Brabant voorspoedig; mooie groeicijfers en een lage werkloosheid. De realisatie van de afgesproken prestaties ligt op schema. Toch zijn er ook aandachtspunten. Waar bij de start van deze Bestuursperiode op het vlak van Arbeidsmarktbeleid de nadruk lag op het aan het werk krijgen van de Brabanders, ligt nu het accent op het voorzien van voldoende arbeid op een kwalitatief aanvaardbaar niveau. De uitwerking van het IBP (interbestuurlijk programma) biedt daarin kansen. De Actieagenda Brainport - waar wij substantieel aan bijdragen - legt de nadruk op talentontwikkeling en het behoud van talent. Maar ook in de andere regio's is dit een issue. Tekorten op de arbeidsmarkt leiden ook tot een ander vraagstuk: hoe de toestroom van arbeidsmigranten in goede banen te leiden? De bestuursopdracht vanuit PS hierover wordt nu via een integrale aanpak uitgewerkt. Dat geldt ook voor het initiatief Mindlabs in Tilburg, waar PS in het najaar van 2018 een voorstel kan verwachten. Ook met betrekking tot Vrijetijdseconomie loopt de uitvoering op schema; in de eerste helft van 2018 zijn de eerste besluiten genomen voor financiering van initiatieven vanuit het LeisureFonds. Voor het onderdeel campusontwikkeling/werklocaties wordt verwezen naar

het hoofdstuk Ruimte, maar de initiatieven BIC en Automotivcampus in Helmond lopen voorspoedig.

Internationalisering:

In de eerste helft van 2018 zijn op het gebied van internationale innovatiesamenwerking belangrijke stappen gezet.

In Tokyo was de Brabantse (open) Innovatiedag, georganiseerd met en voor Brabantse kennisinstellingen zoals o.a. Holst, TuE, Solliance, Integrated Photonics een groot succes, waar contacten al geleid hebben tot contracten. In Linz heeft Brabant(Hightech systems) samen met de clusterorganisatie Mechatronica van Oberösterreich en een tiental mechatronicaclusters uit de rest van Europa een samenwerkingsverband opgericht teneinde gericht in Europese onderzoeksprogramma's te kunnen opereren en valorisatie vanuit kennisinstellingen richting bedrijfsleven te versnellen. Kleinschalige handelsmissies op het gebied van hightech, medische technologie, lifesciences hebben plaatsgevonden richting Zuid-Duitsland en Israël.

Branding:

Al met al is het Branding team goed op dreef met de invulling van de nieuwe, brede brandingopdracht. Zo is er inmiddels een stevig netwerk (Community) van Brabantse partners, dat gestaag groeit. Met deze partners is dit jaar al een aantal mooie dingen gedaan! Daarnaast is in juni de BrabantBrandBox gelanceerd. Het is een toonbox met verhalen en beelden over de relevante Brabantse thema's, ten behoeve van de partners. Deze Brandbox zal uitgroeien tot een toonbox voor de (internationale) pers, en een showcase voor de regio Brabant.

Europese Programma's:

Het programma Europese programma's ligt op koers. Voor POP3 is een versnelling ingezet om zo tot een zo volledig mogelijke realisatie van het programma te komen. Er is een aantal vervolgstappen gezet op weg naar een MKB-plus faciliteit, waarmee (snel) groeiende MKB-bedrijven vooruit worden geholpen. De faciliteit Equity is inmiddels gerealiseerd en de faciliteit Leningen wordt naar verwachting dit jaar ook gerealiseerd.

04.02 Economisch Programma

Bij MKB & Ondernemerschap is in 2018 het aantal verstrekte leningen lager dan geraamd . Dit komt doordat de fondsen van de bestaande valorisatieprogramma's

nagenoeg uitgeput zijn en het nieuwe Brabant Startup Fonds (BSF) in juli 2018 operationeel is. Hiermee is voor de periode 2018-2020 de financiering geborgd. Met het oprichten van het BSF (fonds) en de subsidie aan de Brabant Startup Alliance (BSA) die startende ondernemers begeleid, zal het beschikbare budget voor 2018 volledig worden benut. M.b.t. de rapportage over OP-Zuid 2018 bestaat het risico dat de beoordeling en de afwikkeling van projecten niet volledig is afgerond voor 31 december 2018. Mogelijk kan hierdoor eind 2018 nog geen volledig beeld gegeven worden van de prestaties.

Bij Innoveren met topclusters voor maatschappelijke opgaven zijn geen afwijkingen t.o.v. de voorgenomen planning. De uitvoering is voortvarend opgepakt en zowel het aantal testomgevingen (living labs, proeftuinen) rond de topclusters als het aantal ontwikkelde en begeleide businesscases liggen op schema.

De provincie ontwikkelt een Bouwstenennotitie Circulaire economie overkoepelend aan de lopende provinciale programma's op dit onderwerp. De notitie vormt input voor het nieuwe economisch programma, de Omgevingsvisie en nieuw beleid in de volgende bestuursperiode. Na de zomer 2018 wordt de Bouwstenennotitie inclusief projectenprogramma 2019-2020 aan GS aangeboden. Inzichtelijk wordt gemaakt welke (proces-) middelen extra nodig zijn voor de jaren 2019-2020. Deze middelen zijn bedoeld om aan te haken bij lopende en in ontwikkeling zijnde (inter) provinciale projecten, zodat we de boot niet missen en goed voorgesorteerd zijn voor de komende periode.

04.04 Energie

We liggen op koers met het voorbereiden van de Integrale Energieagenda 2019-2030. Voor windenergie hebben we ingezet op sociale innovatie waardoor de doelen wel later gehaald gaan worden. In het eerste half jaar is het ontwerp-Provinciaal Inpassingsplan voor windmolens langs de A16 vastgesteld, een overeenkomst met Enpuls ondertekend voor de Brabantse proeftuin 100.000 elektrische voertuigen en een samenwerkingsovereenkomst met de B5 over slimme laadinfrastructuur. Om gemeenten optimaal te ondersteunen bij het opstellen van een visie op grootschalige opwek van duurzame energie en in het faciliteren van lokale energieprojecten is een overeenkomst getekend met Enexis, Enpuls en de Vereniging van Brabantse Gemeenten. De actie om installaties in kantoorpanden af te laten stellen om zo energie te besparen is in volle gang; 50 potentiële panden zijn benaderd. Tevens verwachten we in 2018 tenminste 200 sportclubs te hebben benaderd om te helpen bij verduurzaming d.m.v. een duurzaamheidsloket Sport. Verder zijn uit 10 inzendingen voor de prijsvraag

'Energielandschap van de Toekomst' naar ideeën voor concrete duurzame energieprojecten 3 genomineerden gekozen. Zoals ook gemeld in de Jaarstukken 2017 blijft een aantal beleidsprestaties achter, zoals elektrische voertuigen/laadpunten en gerealiseerde MW windenergie. Omdat we voor de prestaties afhankelijk zijn van andere partijen zijn we in gesprek om onze strategie en rol in de transitie hierop aan te passen, ook in relatie met de afspraken en kansen uit het Integraal Bestuurlijk Programma en ontwikkelingen rond het komende Klimaatakkoord.

Provinciale Staten gaven in het aanvullende uitvoeringsprogramma energie opdracht tot een campagne die 1 miljoen Brabanders aanspoort om een bijdrage te leveren aan de energietransitie. De campagne loopt tot mei 2019 en de uitvoering is op koers. De campagne onderdelen rond Nul op de meter woningen zijn afgerond. We plegen nog aanvullende inspanningen om de beoogde 60.000 Brabanders te bereiken. Eerstvolgende campagne onderdelen gaan over duurzame hypotheekruimte, Buurtkracht en E-rijden/deelauto's. Ook komen er campagnes over vloerisolatie, de verkiezing duurzaamste huis in Brabant, opening duurzame huizenroute en 'Energiebesparen doe je nu'.

Programma Economie

<i>Bedragen x € 1.000</i>	begroting vast- gesteld	bijstelling (I, II en III)	begroting bijgesteld
<u>Lasten</u>			
Programma lasten	67.814	4.571	72.385
Organisatiekosten	7.528	43	7.571
totaal lasten	75.342	4.614	79.956
<u>Baten</u>			
totaal baten	194	8.960	9.154
saldo baten en lasten	-75.148	4.346	-70.802

Beroep op algemene middelen

N.v.t.

Afwijkingen van prestaties

'Productgroep 04.01: *M.b.t Innovatiesamenwerking; -onderdeel Fotonica; innovatiesamenwerking wordt breder ingezet dan fotonica daarom indicator wijzigen in "Brabant Innovation Day". - onderdeel Battery Program; I.v.m. niet goedkeuren van betreffende project andere mogelijkheden onderzoeken naar effectueren van proef/productielijn postlithium batterijen. M.b.t. Europese Programma's (E.P.); *Het aantal openstellingen vanuit E.P. (POP3, Intereg) wijkt (positief) af van wat geraamd is met name door versnelling POP3.

04.02 * M.b.t. MKB en Ondernemerschap; Het aantal verstrekte leningen aan startups in 2018 bijstellen van 35 naar 20 omdat de fondsen van de drie regionale valorisatieprogramma's financieel zijn uitgeput plus dat het recent opgerichte Brabant Startup Fonds vanaf medio 2018 operationeel is. Voor 2019 e.v. blijft de raming 35. M.b.t. Arbeidsmarktbeleid; *Het aantal arbeidsplaatsen voor Brabanders over de grens van België en Duitsland wordt voor de bestuursperiode bijgesteld van 200 naar 100 bijgesteld.

04.04 * Een aantal beleidsprestaties blijven achter, zoals aantal investeringen Biobased economy fund (3 i.p.v.7, aantal fte Green Chemistry Campus (100 i.p.v. 150), elektrische voertuigen/laadpunten (4.000 i.p.v. 5.000) en gerealiseerde MW windenergie in 2018 (203 MW i.p.v. 330 MW). De werkgelegenheid in de duurzame energiesector is meer toegenomen dan verwacht. Zie beleidsprestaties voor toelichting.

Risico's (ontwikkelingen t.o.v. jaarrekening 2017) en onzekerheden

Onzekerheid: Vanuit de middelen Algemeen Economisch Beleid zijn middelen (€ 0,5 mln.) voor de realisatie van DIC/Metalot gereserveerd. Vanwege een beroepszaak bij de Raad van State zal het beschikken hierop wellicht niet in 2018 plaats gaan vinden.

Met betrekking tot VisitBrabant is bij de start daarvan voorzien in een verdienmodel dat er toe leidt dat de provinciale bijdrage lager kan zijn. Naar het zich laat aanzien vallen de resultaten van dat verdienmodel tegen. Met VisitBrabant zijn wij in gesprek welke oplossingen mogelijk zijn. Een andere onzekerheid is de implementatie van de MKB-plus faciliteit leningen.

De MKB-plus faciliteit equity is inmiddels succesvol geïmplementeerd, maar over de MKB-plus faciliteit leningen zijn nog gesprekken gaande met de EIB. Deze gesprekken zullen naar verwachting dit jaar worden afgerond en leiden dan tot de implementatie van deze faciliteit. Een vertraging is echter niet uit te sluiten en een verschuiving naar 2019 behoort tot de mogelijkheden. M.b.t. Europese programma's en MIT gaan we v.w.b. cofinanciering (Europese) programma's uit van de subsidieplafonds van de opengestelde regelingen. De daadwerkelijke (beschikkingen van deze) projecten kunnen natuurlijk veel lager uitvallen of later plaatsvinden, hierbij zijn we afhankelijk van derden.

Aangaande makel - en schakelwerkzaamheden voor innovatie agrofood kan het nodig zijn dat, via de slotwijziging, financiële middelen van 2019 naar 2018 worden geheralloceerd. De achtergrond is dat in 2018 de uitvoering voortvarend is opgepakt waardoor mogelijk meer kan worden beschikt dan nu geraamd.

In het kader van 1.Uitvoeringsagenda Havenstrategie Moerdijk 2018) 2. Strategische en operationele samenwerking tussen de havens en 3. De strategische verkenning ecosysteem Noord Brabant en haven Rotterdam zijn en worden in de loop van 2018 diverse kosten (naar schatting € 0,5 mln.) gemaakt. De kosten hebben met name

betrekking op advies en onderzoek. We hebben echter nog geen inzicht in de totale kosten (wat gaat er nog komen) en ook hebben we op dit moment nog niet het beeld of dit binnen de reguliere begroting opgevangen kan worden. Om eventuele onderuitputting te voorkomen willen we wachten tot we over beide zaken meer duidelijkheid hebben en wordt bij de Uitvoeringsagenda Havenstrategie Moerdijk 2018 (Q4) waar nodig een voorstel tot begrotingswijziging gevoegd t.b.v. advieskosten. (Bij onvoldoende ruimte binnen reguliere begroting komt de dekking t.l.v. algemene middelen).

04.04 Energie; een aantal grote projecten / subsidies is in voorbereiding, maar nog niet concreet genoeg om realistisch te ramen t.l.v. bestuursakkoord middelen (o.a. aardgasloze wijken, NOM woningen, EnergyWeb XL, Provinciale InpassingsPlannen Wind en energieonderdeel m.b.t. voorstel Woonconnect). Eventuele ophoging van de raming vindt, indien nodig, bij slotwijziging plaats.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

Beleidsnota	Besluit	Afweegmoment	Indicator	2018	prognose en bijsturing	nieuwe streefwaarde	2019	2020	2021
Doelstelling									
Prestaties									
Economisch programma 2020	PS 18/12	2020							
Versterking of stimulering van de regionale Brabantse economie binnen de economische clusters									
			Indicator	streefwaarde 2018	prognose en bijsturing	nieuwe streefwaarde	streefwaarde 2019	streefwaarde 2020	streefwaarde 2021
Versterking Regionale topsectoren									
<p>Vier mandaatinstellingen die subsidie namens GS verstrekken voor projecten in de start- of experimentele fase die bijdragen aan de versterking van de high-tech industrie in Zuidoost-Brabant, agrifood sector in Noordoost-Brabant, social innovation in Midden-Brabant en smart industry in West-Brabant</p> <p>Aantal ondersteunde projecten</p> <p>Uitgelokte private investeringen</p> <p>Verplichte kpi mbt regionale econ.: Percentage toename van het Bruto Regionaal Product ten opzichte van het voorgaande jaar</p>			aantal		de Subsidieregeling economie en innovatie Noord Brabant par.1 Agrifood sector in NoordoostBrabant , 2. social innovation in Midden-Brabant en 3 smart industry in West-Brabant is per 17 april 2018 opnieuw opengesteld t/m 15 december 2018. Voor de regio Zuidoost Brabant ar. 4 high-tech industrie zal conform bestuurlijke afspraak via een begrotingssubsidie aanspraak worden gedaan op de beschikbare subsidie.	(voorlopige) streefwaarde aantal projecten wordt 50			
			Euro		Conform planning, t/m mei 22 (3 regio's) projecten				
			% toename	2,5% per jaar					
BOM									
Aansturing van en samenwerking met Brabantse Ontwikkelingsmaatschappij (BOM) door middel van jaarplannen met concrete prestatie-indicatoren			opdracht obv. jaarplan	1	conform planning		1	1	
INTERNATIONALISERING									

Beleidsnota		Besluit	Afweg-moment	Indicator	2018	prognose en bijsturing	nieuwe streef-waarde	2019	2020	2021
Doelstelling										
Prestaties										
	Handelsbevordering	Handelsmissies	2	info BOM volgt later		2				
	Handelsbevordering (opgenomen in Meerjarenplan BOM)	Handelsmissies (inkomend en uitgaand)	6-8	info BOM volgt later		6-8				
		informatiebijeenkomsten	3-4	info BOM volgt later		3-4				
		Deelname Brabantse bedrijven	60	info BOM volgt later		60				
	Investeringsbevordering (opgenomen in Meerjarenplan BOM)	Matchmaking gesprekken	300 Over gehele periode 2017-2019	300	info BOM volgt later		300			
		Acquisitie projecten	30	30	info BOM volgt later		30			
		Arbeidsplaatsen	1.000	1.000	info BOM volgt later		1.000			
		€ aan investeringen	€100 mln	€100 mln	info BOM volgt later		€100 mln			
		Eigen leads vanuit de BOM	10% meer	10% meer	info BOM volgt later		10% meer			
Projecten met R&D activiteit	15%	15%	info BOM volgt later		15%					

Beleidsnota		Besluit	Afweegmoment	Indicator	2018	prognose en bijsturing	nieuwe streefwaarde	2019	2020	2021
Doelstelling										
Prestaties										
	Innovatiesamenwerking	Fotonica	Acquisitieplan voor Photon Delta i.s.m. Bom Summerschool met MIT Boston Samenwerking Holst met Nanjing Universty	Anders dan planning: Innovatiesamenwerking is breder ingezet dan alleen fotonica. In april 2018 heeft in Japan de Brabant Innovation Day plaatsgevonden waarbij de instituten TNO/Holst, AMSystems, Solliance en PITC zich hebben gepresenteerd en klanten heb geworven voor het verrichten van toegepast onderzoek in Brabant.	Brabant Innovation Day	3				
		Battery Program		Anders dan planning: Buiten verwachting is de projectaanvraag voor het battery program niet goedgekeurd. De inzet voor 2018 richt zich op het onderzoeken van andere mogelijkheden om de gewenste proef/productielijn post lithium batterijen toch te kunnen effectueren.	Onderzoek naar mogelijkheden effectuering proef/productielijn voor post-lithium batterijen	Totstandkoming proef/productielijn Ontwikkelingen acquisitieplan Solid Batteries i.s.m. BOM				
		Samenwerkingsrelaties	3 samenwerkingsrelaties div. regio's	Conform planning: Bezoeken zijn gebracht aan Braga (Portugal) en Linz (Oberösterreich) om met deze regio's samenwerking aan te gaan in Europese Allianties op nieuwe technologieën.		3 samenwerkingsrelaties div. regio's				
BRANDING										
	Profilering van de regio		Online platform Brabant branding live 2 bijeenkomsten Custodians of the brand	Conform planning: Online platform is in kleine kring live, 5 juni lancering onder partners. Bijeenkomsten met custodians en rest van netwerk: 15 maart en 5 juni		2 bijeenkomsten en Custodians of the brand				

Beleidsnota		Besluit	Afweeg- moment	Indicator	2018	prognose en bijsturing	nieuwe streef- waarde	2019	2020	2021
Doelstelling										
Prestaties										
Instrumentarium					Aangevulde 'brand box' Actueel online platform Succesvolle advisering on-brand/off-brand bij 10 projecten/evenementen	Conform planning: Brandbox wordt gevuld. Succesvolle advisering loopt op schema; de 10 projecten wordt ruimschoots gehaald.		Beheer en onderhoud Actueel online platform Succesvolle advisering on-brand/off-brand bij 10 projecten/evenementen		
	Campagnes				Duitsland Mediascan op thema Medische Technologie 4 artikelen in relevante Duitse media (incl. social media) op HTSM en medtech	Conform planning: Samenwerking met het journalistenplatform M52 in Zuid-Duitsland; platform gaat Duitse markt bewerken met content over de regio (artikelen)		Duitsland Effectmeting profiel van Brabant in Duitsland op thema's 2017-2019 4 artikelen in relevante Duitse media (incl. social media) op relevant thema (Life Sciences en Agrofood) 1		
	Externe uitvoering			Profileringactiviteit	1	Conform planning: VisitBrabant bewerkt in opdracht van Brabant Branding de markt voor zakelijk bezoek (MICE)				

Beleidsnota	Besluit	Afweegmoment	Indicator	2018	prognose en bijsturing	nieuwe streefwaarde	2019	2020	2021
Doelstelling									
Prestaties									
Investeringsbevordering i.s.m. BOM dmv Vergroten potentiële investerende bedrijven Aantrekken directe buitenlandse investeringen Stimuleren van uitbreidingsinvesteringen buitenlandse bedrijven			Aantal invest. Buitendl. Bedrijven Aantal investeringen Stimuleren uitbr. investeringen	Via activiteitenplan BOM 2017 i.o.	Deze streefwaarden zijn opgenomen onder "Investeringsbevordering (opgenomen in meerjarenplan BOM) en kan dus komen te vervallen.				
Handelsbevordering dmv gerichte events			aantal events	8	Deze streefwaarden zijn opgenomen onder "Investeringsbevordering (opgenomen in meerjarenplan BOM) en kan dus komen te vervallen.				
Innovatiesamenwerking dmv Gerichte events			aantal events	6	Deze streefwaarden zijn opgenomen onder "Innovatiesamenwerking" en kan dus komen te vervallen				
Financiering aanvraag voor Programma Partners for International Business van RVO			aantal aanvragen	1	Oude streefwaarde uit begroting 2017. Kan voor begroting 2018 vervallen				
Overheidssamenwerking: versterken van relatie tussen Brabant en buitenland			Politiek/best . Ontmoeting en	5	Oude streefwaarde uit begroting 2017. Kan voor begroting 2018 vervallen				
Brabant boodschap en uitstraling op internationale beurzen en missies samen met partners			Int. Beurzen	3	IMEX beurs Frankfurt (MICE)				
Actieve benadering van de internationale pers rond internationale activiteiten en successen			Aantal benaderingen	Min. 1 doelland bij min. 1 thema	Conform planning: Platform M52 in Duitsland				
Extra zwaartepunt branding op ondersteuning internationale acquisitie, in relatie tot activiteiten van o.a. Internationalisering en BOM					1. Structurele samenwerking met BOM in strategie gericht op Duitsland. 2. Toepassing van film ter ondersteuning gekozen merkwaarden gepland voor najaar 2018				

Beleidsnota	Besluit	Afweeg- moment	Indicator	2018	prognose en bijsturing	nieuwe streef- waarde	2019	2020	2021
Doelstelling									
Prestaties									
Grotere producties			Aantal produc. Monitoring	min. 2	film ter ondersteuning gekozen merkwaarden				
Tweejaarlijkse monitoring van aangescherpte propositie			% uitputting	1 nulmeting	Conform planning: gepland voor najaar 2018				
EUROPESE PROGRAMMA's									
Programmaperiode 2014-2020			Indicator	streefwaard e 2018	prognose en bijsturing	nieuwe streefwaarde	streefwaar de 2019	streefwa rde 2020	streefwaard e 2021
OPZuid en POP3 Vormgeven en lanceren van succesvolle openstellingen (lage uitvoeringskosten, effectieve governance, betrouwbaar financieel systeem) binnen de majeure programma's die aansluiten bij de doelstellingen van de Agenda van Brabant en de RIS3 gedurende het hele jaar 2017 en zijn afgestemd met het veld			OPZuid openstelling en 1e helft 2018	1	cf. planning.		1	0	nog niet bekend
			OPZuid openstelling en 2e helft 2018	1	cf. planning.		0	0	nog niet bekend
			POP3 openstelling en 1e helft 2018	5	Achter op planning: In 2018 zullen 4 ipv 5 openstellingen plaatsvinden. 1 openstelling (restbedrag) schuift door naar 2019.	4	1	0	nog niet bekend
			POP3 openstelling en 2e helft 2018	2	Voor op planning: Versnelling van het programma om zo aan het eind van de periode de doelstelling te kunnen halen	5	0	0	nog niet bekend
			Interreg openstelling en 1e helft 2018	1	Voor op planning: 1 call Vlaanderen-Ned. + 1 call 2 Zeeën + 1 call EMR (regio Maas-Rijn)	3	1	0	nog niet bekend

Beleidsnota	Besluit	Afweeg- moment	Indicator	2018	prognose en bijsturing	nieuwe streef- waarde	2019	2020	2021
Doelstelling									
Prestaties									
Vanguard initiatief Het opwerken van innovatieve baanbrekende pilotprojecten met als doel 2 Nederlandse pilots een volgende ontwikkelstap te laten maken prestatie (kritiek)			Aantal pilot projecten 1e helft 2018	1	cf. planning		1	1	1
EFSI/Invest.nl i.o. Implementatie van de MKB-plus faciliteit uitgaande van positieve besluitvorming in samenwerking in samenwerking met Invest.NL i.o.			MKB plus loket (equity deel) 1e kwartaal 2018	1	cf. planning		n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Statenvoorstel 49 / 17A MKB+ faciliteit			MKB plus loket (leningen deel) najaar 2018	1	cf. planning; afhankelijk van de voortgang van de gesprekken met de EIB (op te richten InvestNL). Kan doorschuiven naar 2019		n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Nieuwe programmaperiode In verband met de voorbereiding voor de nieuwe Europese structuurperiode 2021 - 2027 zal de RIS3 worden herzien			Nieuwe RIS strategie 2de helft 2018	1	cf. planning				
Analyse ERAC Rapport Aanbieden van jaarlijks analyse i.r.t. de mogelijkheden voor nieuwe Europese financieringsinstrumenten voor Brabant			Monitorings rapportage kansen Europese financiering instrumenten voor Brabant 2e helft 2018	1		1	2	2	2
Jaarstukken Stimulus Opleveren van de jaarstukken Stimulus (voortgang programma relatie Interreg en OP Zuid)			Jaarverslag Stimulus	1	cf. planning		1	1	1

Beleidsnota	Besluit	Afweeg-moment	Indicator	2018	prognose en bijsturing	nieuwe streef-waarde	2019	2020	2021
Doelstelling									
Prestaties									
Het versterken van de regionale economische structuur en het innovatievermogen van het innovatief MKB. Deze innovatiekracht benutten we vervolgens ook voor het ontwikkelen van slimme, innovatieve oplossingen voor maatschappelijke vraagstukken.			Indicator	streefwaard e 2018	prognose en bijsturing	nieuwe streefwaarde	streefwaar de 2019	streefwaarde 2020	streefwaard e 2021
MKB EN ONDERNEMERSCHAP									
bevordering van ondernemerschap			aantal onderst. starters	125	conform planning	n.v.t.	125	125	125
het aantal verstrekte, uitstaande en terugbetaalde PoC en preseed leningen			aantal leningen aan startups	35	Achter op planning: Actualisatie naar 20, gegeven dat de fondsen van de drie regionale valorisatieprogramma's nagenoeg zijn uitgeput plus dat het recent opgerichte Brabant Startup Fonds vanaf medio 2018 operationeel is. De streefwaarden voor 2019 e.v. zijn ongewijzigd.	20	35	35	35
INNOVATIE MET TOPCLUSTERS voor maatschappelijke opgaven Aantal obv. programma's Topclusters toe te voegen testomgevingen (Living Labs, field labs, proeftuinen).			aantal	13	conform planning				
Implementatie Innovatieprogramma High Tech Aantal projecten gericht op Photonica, big data, smart manufacturing en equipment (programmaliijnen Innovatieprogramma High Tech)									
Implementatie Innovatieprogramma Maintenance & Services Aantal nieuwe werknemers op beleidsrelevante campussen en bedrijventerreinen									
Aantal ontwikkelde en begeleide business cases, zowel vanuit samenwerking (clusters) als individueel (bedrijfsontwikkeling)			aantal	102	conform planning				
Aantal projecten waarbij sprake is van een cross-over									
Aantal bedrijven dat begeleid is naar financiering									

Beleidsnota	Besluit	Afweegmoment	Indicator	2018	prognose en bijsturing	nieuwe streefwaarde	2019	2020	2021
Doelstelling									
Prestaties									
Aantal bedrijven dat begeleid is naar financiering en dat heeft gekregen			aantal	36	conform planning				
Aantal projecten waarbij sprake is van een bijdrage aan maatschappelijke opgaven (koppeling met het Economisch Programma 2020)			aantal	60%	conform planning				
Het versterken van de regionale economische structuur en het innovatievermogen van het innovatief MKB. Deze innovatiekracht benutten we vervolgens ook voor het ontwikkelen van slimme, innovatieve oplossingen voor maatschappelijke vraagstukken.			Indicator	streefwaarde 2018	prognose en bijsturing	nieuwe streefwaarde	streefwaarde 2019	streefwaarde 2020	streefwaarde 2021
Via MIT- resp. OPZuid ge(co)financierde projecten gericht op productontwikkeling			aantal	25-30 proj. met betrokkenheid van >50 MKB-bedrijven	Achter op planning: De streefwaarde voor 2019 wordt 20. De verwachting is dat er in 2019 geen OPZuid call is, alleen tbv. MIT.		20		
D.m.v. RedMedTech fonds; uitstaande leningen			aantal octrooi-leningen (12 gedurende looptijd)	14	BOM		15	15	nog niet bekend
			aant. pre-seed-leningen (12 gedurende looptijd)	15	BOM		16	16	nog niet bekend
			aant. proof-of-concept-lening (12 ged. looptijd)	18	BOM		19	19	nog niet bekend
D.m.v. Life Science & Health Fonds; Financiële ondersteuning o.g.v. medicijnontwikkeling			aantal bedrijven						nog niet bekend
D.m.v. Business Park Aviolanda; nieuw gevestigde bedrijven op BPA * tot standkoming PPS voor Aerospace en			aantal bedrijven	1 per jaar	conform planning		1 per jaar	1 per jaar	nog niet bekend

Beleidsnota	Besluit	Afweeg-moment	Indicator	2018	prognose en bijsturing	nieuwe streef-waarde	2019	2020	2021
Doelstelling									
Prestaties									
Maintenance op BPA			aantal	1 per jaar	conform planning		1 per jaar	1 per jaar	nog niet bekend
D.m.v. Oss Life Science Park; ingroeipercentage			% verhuurd tov lokaal verhuurde ruimte	70%	actualisatie o.b.v. Statenvoorstel Pivot Park (92/16).		74%	78%	
Naam beleidsnota Uitvoeringsagenda Vrijetijdseconomie	PS 11/13	2020							
Meer bezoekers van verder weg, meer bestedingen en meer banen te krijgen in Brabant. Zo dragen we bij aan verbetering van het vestigingsklimaat en aan de internationale profilering van Brabant naar bezoekers.			Indicator	streefwaard e 2018	prognose en bijsturing	nieuwe streefwaarde	streefwaar de 2019	streefwaarde 2020	streefwaard e 2021
Brabantbrede marketing VisitBrabant			Activatie bezoekers op platform VisitBrabant		Conform planning, geen indicatie van afwijkingen ten opzichte van verantwoording jaarrekening 2017 (blz. 78/79)			30.000 unieke bezoekers per maand	
			Activatie ondernemers, aantal verbonden ondernemers en netwerken (community-building)		conform planning, geen indicatie van afwijkingen ten opzichte van verantwoording jaarrekening 2017 (blz. 78/79)			250 ondernemers en 15 netwerken	
Meer bezoekers			Aantal shortbreaks (Nederlandse buitenlandse)		Conform planning, geen indicatie van afwijkingen ten opzichte van verantwoording jaarrekening 2017 (blz. 78/79)			>864.000 (Nederland) >360.000 (buitenland)	

Beleidsnota	Besluit	Afweegmoment	Indicator	2018	prognose en bijsturing	nieuwe streefwaarde	2019	2020	2021
Doelstelling									
Prestaties									
Crossovers Vrijtijdseconomie met andere provinciale opgaven			Aantal crossovers	2	Conform planning: VisitBrabant ConventionBureau en Voorbereidingen riviercruises regio Waterpoort		2	2	
Leisure Ontwikkel Fonds: geïnvesteerd vermogen			Geïnvesteerd vermogen LOF (€)	pm	Conform planning: Het LOF Brabant is van start gegaan. Bij de eerste tranche zijn 4 projecten ingediend en bij de 2e tranche 2 projecten. Na definitieve besluitvorming zal gecommuniceerd worden over evt afgesloten leningovereenkomsten.		pm	pm	
Beleidsnota Arbeidsmarktbeleid	PS 16/16	2019							
Een betere aansluiting van de vraag naar en het aanbod van arbeid, zichtbaar in een lagere werkloosheid en een afname van het aantal vacatures.			Indicator	streefwaarde 2018	prognose en bijsturing	nieuwe streefwaarde	streefwaarde 2019	streefwaarde 2020	streefwaarde 2021
Regionale uitvoeringsprogramma's arbeidsmarktregio's			Regionale arbeidsmarktregio	4	Conform planning		4		
Arbeidsmarktdashboard, doorontwikkeling naar aanvullende mogelijkheden die mobiliteit en employability op de arbeidsmarkt verbeteren			arbeidsmarktdashboard	1	Conform planning		1		
Aantal personen begeleid naar (ander) werk			Aantal personen	700	Sectorplannen zijn volledig afgerond conform planning		afgerond		
Jeugdwerkloosheidsvrije zone (Midden Brabant)			percentage	20% minder dan in 2016	Project is afgerond; De ambitie om ultimo 2018 100% van alle jongeren in beeld, binnen 4 maanden een passende vorm van ondersteuning te bieden is niet realistisch. Er is wel een sluitende aanpak gerealiseerd waarin partijen maximaal op elkaar zijn aangesloten en voorkomen dat jongeren tussen wal- en schip landen. Project is verder opgenomen in het meerjarenprogramma van arbeidsmarktregio Midden-Brabant, met de ambitie dit project uit te rollen over de andere arbeidsmarktregio's.		50% minder dan in 2016		
Bereik van Brabantse ondernemers door ambassadeurs van 'Brabants Besten'				750	Voor op planning. Praktijk wijst uit dat het bereik van brabantse ondernemers door ambassadeurs van 'Brabants Besten' groter is dan verwacht. Streefcijfer kan daarom opgehoogd worden naar 1000	1000	1000		

Beleidsnota	Besluit	Afweeg- moment	Indicator	2018	prognose en bijsturing	nieuwe streef- waarde	2019	2020	2021
Doelstelling									
Prestaties									
Quick scans MKB doorstart				1.750	Er dient een andere KPI opgenomen te worden, omdat het realiseren van quick-scan niet realistisch is.	Ondersteuning tot en met de nazorgfase van 300 ondernemers in de provincie	Ondersteuning tot en met de nazorgfase van 300 ondernemers in de provincie		
Brabantbreed netwerk mobiliteitscentra				1	opzetten van 1 gezamenlijk mobiliteitscentra blijkt in de praktijk niet mogelijk. Er dient een nieuw streefcijfer te worden opgenomen.	verbinden van bestaande mobiliteitscentra	verbinden van bestaande mobiliteitscentra		
Projecten uitgevoerd in het kader van Flexicurity				8	conform planning		5		
Pro/VSO werkplekken bij bedrijfsleven				150	achter op planning, sector afspraken per regio is de trend; slechts enkele grootschaligere contacten met bedrijfsleven zijn tot stand komen. Momenteel in gesprek voor gewijzigde aanpak	nog nader te bepalen	nog nader te bepalen		
Aantrekken en behouden van internationale studenten				250	Conform planning, middels verschillende projecten (Brabantse Internationale Studenten, Young Brainport Experience Programma, Brabant International Students en Talent Attraction programma zeker 250 studenten aangetrokken.		250		
Uitvoering kennisact 3.0 (hieronder hangt een 8-tal KPI's)				1	conform planning		1		
Internationale MBO-opleidingen				2	conform planning, 2 (Summa international Business en Summa International Engineering)		4 studierichtingen voor de komende 3 schooljaren		

Beleidsnota	Besluit	Afweegmoment	Indicator	2018	prognose en bijsturing	nieuwe streefwaarde	2019	2020	2021
Doelstelling									
Prestaties									
HCA-projecten met Europese financiering				14	conform planning , maar afhankelijk van nog lopende calls (5 programma's).	20 aanvragen ingediend, welke nog beoordeeld moeten worden	afhankelijk van lopende calls		
2 grensinfopunten voor Brabantse grenswerkers in België en Duitsland				2	conform planning, GIP Bergen op Zoom en Eindhoven + FNV punt Roosendaal		bestuursperiode 2015-2019: 3		
Arbeitsplaatsen voor Brabanders over de grens van België en Duitsland				200 (cumul.)	achter op planning, 50 arbeidsplaatsen	bestuursperiode 2015-2019: 100	bestuursperiode 2015-2019: 100		
Verplichte kpi mbt regionale econ. : Percentage bruto arbeidsparticipatie (werkgelegenheid) ten opzichte van de totale beroepsbevolking			% bruto arbeidspart. tov totale beroepsbev.	71%	conform planning , 70% per april 2018		n.v.t.		
Nota Energieagenda 2010-2020	PS 59/10	2020							
Energie wordt een pijler van de Brabantse economie.			Indicator	streefwaarde 2018	prognose en bijsturing	nieuwe streefwaarde	streefwaarde 2019	streefwaarde 2020	streefwaarde 2021
Evaluaties (oktober 2014 1e tussen-evaluatie)			Evaluatie	2e tussen-evaluatie	Conform planning, Evaluatie Energie art.217a in september gereed.			Eindevaluatie 2020	
Internationaal onderzoekscluster Solar operationeel			Onderzoeks - volume toegenomen > € 20 mln	Min. € 20 mln p/jr	Conform planning, de regeling van Soliance is verlengd tot maart 2020, omdat de aankoop van een machine vertraagd is. Prognose voor 2018 is dat de doelen gehaald worden.		Min. € 20 mln p/jr	Min. € 20 mln p/jr	

Beleidsnota	Besluit	Afweegmoment	Indicator	2018	prognose en bijsturing	nieuwe streefwaarde	2019	2020	2021
Doelstelling									
Prestaties									
			Aantal arbeidsplaatsen in solar industrie	900	Conform planning. Uit onderzoek blijkt dat ca. 900 arbeidsplaatsen bestaan in de solar industrie.		900	900	
Oprichting Europees onderzoekscluster KIC-Innoenergy:									
Aantal succesvolle projecten (cumulatief)			Aantal proj. (cum.)	110	Conform planning		130	150	
Nieuwe startups			aantal nieuwe startups	10	Conform planning		10	10	
Omzet bedrijven voortkomend uit KIC Innoenergy			omzet	min. € 15 mln /jaar	Conform planning		min. € 15 mln /jaar	min. € 15 mln /jaar	
SER-B beschikking is verlengd tot eind 2018 en stopt daarna. Deze zal dan geëvalueerd worden.			Onderzoeks-volume	min. € 15 mln /jaar	Conform planning		min. € 15 mln /jaar	min. € 15 mln /jaar	
De subsidie van onderzoeksinstituut FOM DIFFER wordt verlengd tot eind 2018, daarna stopt deze en wordt geëvalueerd									
Cleantechfonds			Aantal investeringen		Vanaf 2014 zijn 3 investeringen gedaan. Geconstateerd is dat de scope van het fonds te eng is. We zijn in gesprek met de BOM m.b.t. herziening van de scope en integratie met het brede innovatiefonds van de BOM.				
			Directe werkgelegenheid	100	De directe werkgelegenheid is momenteel 17 FTE en blijft achter in verband met achterblijvende investeringen.	17		100-300 fte in 2023	
Ontwikkeling Biobased economy in Brabant: aantal investeringen Biobased fund (cumulatief)			Aantal investeringen	7	Achter op planning. Het aantal participaties t/m 2018 is beperkt tot 3. Geconstateerd is dat de fondsvoorwaarden niet matchen met de marktvraag. De fondsvoorwaarden m.b.t. de revolverendheid zijn aangepast. Tevens wordt het fonds geïntegreerd in het innovatiefonds van de BOM.	3	9	11	

Beleidsnota	Besluit	Afweeg- moment	Indicator	2018	prognose en bijsturing	nieuwe streef- waarde	2019	2020	2021
Doelstelling									
Prestaties									
Aantal fte dat zich vestigt op de Green Chemistry Campus			aantal fte	150	Achter op planning. De demohal is in aanbouw. De vertraging heeft tot gevolg dat een positief effect op de fte ontwikkeling later plaatsvindt, zodat bijstelling aan de orde is in 2018, van 150 naar 100.	100	220	330	
Aantal nieuwe arbeidsplaatsen in biobased economy			Aantal nieuwe arbeidsplaatsen		Conform planning, moment van meting is 2020. Eind 2017 uitgevoerde monitor toont dat doelstelling kan worden behaald. Het verwachte aantal nieuwe arbeidsplaatsen in 2018 is 2.500 (cumulatief).			3.000/2020	
Aantal arbeidsplaatsen behouden			Aantal behouden arbeidsplaatsen		Moment van meting is 2020. Eind 2017 uitgevoerde monitor toont dat doelstelling kan worden behaald.			15.000/2020	
Ontwikkeling cluster Elektrisch rijden / slimme netwerken			Aantal arbeidsplaatsen in cluster		Conform planning. Het verwachte aantal arbeidsplaatsen in 2018 is 1.200.			2.000 - 10.000 in 2020	
Energietransitie 2016/2019	PS 07/16	2019							
Dat in 2020, 14% van ons energiegebruik, duurzaam wordt opgewekt. Realiseren van energieneutrale samenleving in 2050.			Indicator	streefwaarde 2018	prognose en bijsturing	nieuwe streefwaarde	streefwaarde 2019	streefwaarde 2020	streefwaarde 2021
			Percentage duurzame energie (cumulatief)	9%	Prognose op basis van verwachte ontwikkelingen in 2018: 7,5 %. Op basis van de tussenevaluatie en onze eigen prognose blijft de ambitie van 14% in 2020 haalbaar.		11%	14%	
			Percentage energiebesparing (cumulatief)	2%	Laatst beschikbare cijfer energiebesparing in bedrijfsleven is over 2016: 1,1%. In het kader van het Nationale Energieakkoord zijn bedrijven verplicht om 9 PJ extra te besparen. Dat levert 1% extra besparing op.			6%	
			Percentage CO2 reductie tov 1990 (cumulatief)	11%	De landelijke cijfers laten een toename van CO2-emissie sinds 1990 zien van 14%, vanaf 2010 is deze trend gekeerd en is de CO-2 emissie redelijk stabiel gebleven (toename 0,5%).		13%	20%	

Beleidsnota	Besluit	Afweegmoment	Indicator	2018	prognose en bijsturing	nieuwe streefwaarde	2019	2020	2021
Doelstelling									
Prestaties									
5 thema's:			Fte werkzaam in de duurzame energiesector (cumulatief)	11.800 fte	In de Nationale Energieverkenning van ECN en PBL is een prognose voor de werkgelegenheid voor 2018 t.o.v. 2016 opgenomen. Die is in Nederland + 25.000 FTE. Voor Brabant zal dat 1/6de zijn; dus 4.150 FTE. Prognose is (cumulatief) 12,650 (8.500 in 2016) + 4,150)	12.500 fte	15.200 fte	15.000 - 25.000 fte	
1. Gebouwde omgeving									
A. Aanpak nul op de meter (NOM) in de bebouwde omgeving			aantal huizen	1.000	Conform planning. We verwachten de streefwaarde van 1.000 woningen in 2018 te halen. De stap naar 40.000 in 2021 lijkt te groot. De economische ontwikkelingen en die van de energietransitie bepalen in grote mate de haalbaarheid in 2021.				40.000
B. Onze eigen gebouwen zijn verduurzaamd				Aanbesteding gereed	Achter op planning. Voor 2 steunpunten is aanbesteding in gang gezet. Modernisering overige steunpunten staat gepland voor 2020/21, maar is afhankelijk van samenwerking met RWS. Voor het provinciehuis werken we momenteel verder aan het plan om te komen tot een E-catcher (n.a.v de Motie) en blijkt uit de haalbaarheidsstudie dat de nieuwbouw geschikt is voor zonnepanelen en is de uitvoering gestart.		verduurzaming gerealiseerd		
C. De provincie stimuleert en ondersteunt Brabantse overheden bij het verduurzamen van hun vastgoed, oa via Energiefonds.			aantal gemeenten	20	Conform planning. Loopt via de Brabantse Energie Alliantie (actietafel) en het Energiefonds. Eind mei is een druk bezochte bijeenkomst geweest met gemeenten in Noord-Oost Brabant (Oss). Veel gemeenten willen (en kunnen!) zelf maatregelen nemen/financieren. De BOM en BMF ondersteunen hierbij.		40	Alle gemeenten zijn benaderd om maatregelen te nemen	
2 Smart en Green Mobility									
A) Zero Emissie openbaar vervoer Brabant			%	9%	We liggen op koers voor 2018. Er rijden 57 zero emissie bussen in Brabant (9% van de totale vloot). De prognoses voor volgende jaren (uitgaande van positieve besluitvorming rond de bussen in Tilburg en Breda) zijn (max.) 79 ze-bussen in 2019 en (max) 89 in 2020 gehaald worden.		17%	25%	

Beleidsnota	Besluit	Afweegmoment	Indicator	2018	prognose en bijsturing	nieuwe streefwaarde	2019	2020	2021
Doelstelling									
Prestaties									
A) Beoordeling of de extra impulsen van de omgevingsdiensten in 2016 en 2017 ertoe hebben geleid dat Energie volwaardig wordt meegenomen bij toezicht, handhaving en vergunningverlening			beoordeling	1	Conform planning. Vorig jaar heeft de provincie de omgevingsdiensten de opdracht gegeven om via toezicht energiebesparing te stimuleren bij bedrijven die onder provinciale bevoegdheid vallen. Uit een evaluatie hiervan zijn een aantal nieuwe inzichten en kansen naar boven gekomen waarmee de vergunningverlening, het toezicht en de handhaving (VTH) nog meer energiebesparing kunnen helpen realiseren, binnen de huidige wettelijke normen voor bedrijven. Om deze kansen te verzilveren is er voor 2018/2019 een extra opdracht uitgezet naar de omgevingsdiensten. De provincie Noord-Brabant is met deze aanpak op het gebied van VTH en energiebesparing één van de koploper-provincies in Nederland. Naast VTH stimuleert de provincie op vele andere manieren energiebesparing en duurzame energieopwekking bij bedrijven.				
B) We hebben met minimaal 20 grootverbruikers afspraken over de energietransitie (o.a. via EnergywebXL, BEL-groep en Energieprogramma DVM)			Aantal overeenkomsten met grootverbruikers waarmee afspraken zijn gemaakt	20	Conform planning; <ul style="list-style-type: none"> er is een 'industrie' diner georganiseerd met 40 grootverbruikers van gas; opvolging diner: in gesprek met ca. 6 bedrijven over verduurzaming van hun productieprocessen (elektrificering); energiebesparings- en innovatiescans industrie (tenminste 20 bedrijven). 		0	0	
C) We bereiden met onze stakeholders minimaal 3 grootschalige projecten (50MW of meer) voor, zoals EnergywebXL, Geothermie BV en zonnepark Nyrstar			Besluit over uitvoering op basis van uitgewerkte businesscases	1	Conform planning. De businesscase EnergywegXL ligt op schema. Er volgt een GO/NO GO beslissing, zo mogelijk gevolgd door een investeringsbeslissing. Op 7 juni hebben de CEO's van Shell, suikerunie, glastuinbouw, Enpuls en wij akkoord gegeven op de tweede fase (engineerfase). Verder is de uitvoering voor 65 ha zonnepark bij Nystar in Budel gestart (contractfase is afgerond). Tevens is de uitvoering van het toekomst vast maken van het Amernet gestart door duurzame en meer decentrale energiebronnen, in combinatie met meer draagvlak bij de afnemers.		1	1	

Beleidsnota	Besluit	Afweegmoment	Indicator	2018	prognose en bijsturing	nieuwe streefwaarde	2019	2020	2021
Doelstelling									
Prestaties									
4. Sustainable Energyfarming. Besparing PJ in agrarische sector			Besparing PJ	Start ontwerpfasie uitvoeringspraktijken	Conform planning op koers om van de 8 praktijken minimaal 5 te laten slagen en 0,3 PJ aan besparing te realiseren. Daarnaast draait het kenniscluster Waterstof al 1 jaar en is in april 2018 een waterstofconferentie gehouden.			0,3 PJ	
5. Energieke landschappen Aantal totaal gerealiseerde MW Windenergie in Brabant				Ca 330 MW	Achter op planning; in 2018 verwachten we dat er 202,7 MW vermogen aan windenergie in Brabant staat opgesteld. Daarnaast verwachten we dat er voor 187 MW aan omgevingsvergunningen is afgegeven, waarbij realisatie van de windturbines in de daaropvolgende jaren plaats kan vinden (windpark A16, Karolinadijk Steenberg, Groene Dijk Etten-Leur, Industrierrein Moerdijk, Rietvelden Den Bosch, De Spinder Tilburg). Met de gemeenten Oss en Den Bosch en de 5 Kempengemeenten is een samenwerkingsovereenkomst gesloten om de mogelijkheden voor zon en wind binnen deze gemeenten in beeld te brengen. De resultaten van deze samenwerkingsovereenkomsten zullen in het najaar van 2018 de basis vormen voor verdere besluitvorming over wind en zon door de betreffende gemeenteraden. Inzet voor deze samenwerking is om vanuit deze samenwerking nog een versnelling te krijgen in het alsnog versneld realiseren van de doelstelling van 470,5 MW windenergie in 2020. Sociale participatie is daarbij een onlosmakelijk onderdeel.	203 MW		470 MW	

Verloop begroting 2018

x € 1.000	Begr.2018 (PS 66/17)	1e wijz 2018 PS (81/17)	2e wijz 2018 PS (14/18)	Begr.2018 t/m 2e wijz.	III. Eerdere besluitvorming	II. Adm./techn. mutaties *	I. Voorstellen	Begr.na 3e wijz. Incl. I, II & III
0401 Algemeen economisch beleid								
lasten	17.311	513	185	18.009	0	11.200	0	29.209
baten	181	13	-181	13	0	8.610	0	8.623
saldo	-17.130	-500	-367	-17.996	0	-2.590	0	-20.586
0402 Economische programma Brabant								
lasten	15.590	12.715	12.913	41.218	0	-6.430	0	34.788
baten	0	0	0	0	0	350	0	350
saldo	-15.590	-12.715	-12.913	-41.218	0	6.780	0	-34.438
0404 Duurzame Energie en Energietransitie								
lasten	5.481	0	3.106	8.587	0	-200	1	8.388
baten	0	0	181	181	0	0	0	181
saldo	-5.481	0	-2.925	-8.406	0	200	-1	-8.206
Toegedeelde organisatiekosten	7.281	247	0	7.528	0	43	0	7.571
totaal programma 04								
lasten	45.663	13.474	16.205	75.342	0	4.613	1	79.956
baten	181	13	0	194	0	8.960	0	9.154
saldo	-45.481	-13.462	-16.205	-75.148	0	4.347	-1	-70.802

Specificatie besluitvorming

I. Voorstellen

Onderwerp	Toelichting	L/B	Prod. grp	bijstelling 2018	bijstelling 2019	bijstelling 2020	bijstelling 2021	bijstelling 2022	bijstelling structureel
Herberekening afschrijvingen obv investeringsplanning	Herberekening afschrijvingen obv aangepaste investeringsplanning (separaat voorstel bij de Bestuursrapportage).	L	0404	507	507	507	507	507	-84.398
Totaal lasten voorstellen				507	507	507	507	507	-84.398
Totaal baten voorstellen				0	0	0	0	0	0

II. Administratief technische bijstellingen

Onderwerp	Toelichting	L/B	Prod. grp	bijstelling 2018	bijstelling 2019	bijstelling 2020	bijstelling 2021	bijstelling 2022	bijstelling structureel
Toerekening organisatiekosten	De toerekening van de organisatiekosten aan de programma's -zoals die bij de oorspronkelijke begroting 2018 in november 2017 door PS is vastgesteld- is op basis van de geactualiseerde capaciteitsinzet gewijzigd en leidt tot bijstelling van de begroting 2018.	L	0499	43.336					
Publieke bijdragen Fotonica	Publieke bijdragen partners ad €350.000,= ontvangen tbv project Fotonica	L	0402	350.000					
		B	0402	350.000					
Risicoafdekking lening Solange	Op 15 mei 2018 heeft GS besloten om ter voorbereiding van grootschalige productie van zonnepanelen in de provincie een subsidie in de vorm van geldlening ter hoogte van € 200.000 te verstrekken. De totale kosten voor deze fase bedragen € 500.000. Naast de provincie dragen ook Sabc € 200.000 en de initiatiefnemers € 100.000 bij. Het risico wordt in deze fase als hoog ingeschat en dus geheel afgedekt € 200.000,=	L	0404	-200.000					
Subsidie LCB	Begrotingssubsidie Logistics Community Brabant betreft een projectsubsidie die in 1 keer t.l.v. 2018 wordt gebracht. Hiertoe worden middelen van 2019 t/m 2021 naar voren gehaald.	L	0402	2.160.000	-957.500	-872.500	-330.000		
Herverdeling onderuitputting 2017 ihkv innovatie agrofood	Herplannen van meerjaren-uitgaven innovatie agrofood	L	0402		185.394				
herverdeling onderuitputting 2017 tlv reserve econ struct verst	herverdeling onderuitputting 2017 tbv meerjaren-uitgaven tlv reserve econ. structuurversterking	L	0401		12.231				
		L	0402		437.525				

II. Administratief technische bijstellingen

Onderwerp	Toelichting	L/B	Prod. grp	bijstelling 2018	bijstelling 2019	bijstelling 2020	bijstelling 2021	bijstelling 2022	bijstelling structureel
		L	0404		18.863				
€ 1 mln. MIT (correctie Stimulus t.g.v. res. Eur. cofinanc.)	Correctie consolidatie Stimulus 2016 ; Middelen zijn toegevoegd aan reserve cofinanc. EP, maar gedeelte ad € 1 mln. heeft betrekking op MIT daarom t.g.v. post 0002487 MIT boeken.	L	0402	1.000.000					
Uitgaven Eur. Programma's tlv reserve cofinanc. EP	Op basis van de openstellingen (reeds geweest + verwacht) is een realistische raming gemaakt (o.b.v. opgaven Stimulus) van de verwachte provinciale cofinanciering EP (OP Zuid + Interreg) en Efro bijdrage OP Zuid.	L	0401	11.200.000	26.110.000				
		B	0401	8.610.000	18.110.000				
Data Value Center	Bijdrage vanuit EZK a € 60.000,= tbv kwartiermaker Data Value Center. Middelen zijn middels mei-circulaire aan provinciefonds toegevoegd.	L	0402	60.000					
Afdekking risico lening Brabant start-up fonds	Aan Brabant startup-fonds wordt een subsidie in de vorm van een lening verstrekt van € 10 mln. Het risico van deze lening wordt volledig afgedekt in de risicoreserve.	L	0402	- 10.000.000					
Totaal lasten administratief-technische bijstellingen				4.613.336	25.806.513	-872.500	-330.000	0	0
Totaal baten administratief technische bijstellingen				8.960.000	18.110.000	0	0	0	0

Economie

III. Eerdere besluitvorming PS

Onderwerp	Toelichting	L/B	Prod. grp	bijstelling 2018	bijstelling 2019	bijstelling 2020	bijstelling 2021	bijstelling 2022	bijstelling structureel I
Digitalisering PS 30/18 A	Middels PS 30/18 hebben PS € 4 mln. beschikbaar gesteld ten behoeve van de uitvoeringskosten van het programma Digitalisering en om de realisatie van kleinere digitaliseringsprojecten mogelijk te maken, dekking uit reserve Investeringsagenda 2e tranch. En om € 2,55 mln. beschikbaar te stellen t.b.v. fit for the future t.l.v. algemene middelen	L	0401		1.500.000	1.000.000	750.000	750.000	
Totaal lasten eerdere besluitvorming				0	1.500.000	1.000.000	750.000	750.000	0
Totaal baten eerdere besluitvorming				0	0	0	0	0	0

5

Mobiliteit

Algemene voortgang van het programma

De uitvoering van het programma 05 Mobiliteit ligt goed op schema. De meeste speerpunten uit het bestuursakkoord zijn of worden in 2018 afgerond. Met de beoogde herijking van de OV-visie in deze bestuursperiode voegen we daar zelfs nog een punt aan toe. Een aantal majeure infrastructurele projecten zoals PHS, Maaslijn en N65 kent een grote mate van afhankelijkheid van derden. De provincie stuurt daarbij continu op het behalen van de resultaten, voldoende snelheid in de voortgang én beheersing van de risico's. Bij de N69 is een grote stap gezet met een onherroepelijk PIP. Vooruitlopend daarop was inmiddels gestart met het aanbestedingstraject, zodat snel gestart kan worden met de uitvoering. Het PIP voor de N629 Dongen - Oosterhout is opgesteld en kan in december door de Staten worden vastgesteld, waarmee we in dit jaar het speerpunt uit het Bestuursakkoord kunnen realiseren. De toename van het aantal verkeersslachtoffers met dodelijke afloop baart zorgen. De Staten worden binnenkort via een statenmededeling uitgebreid geïnformeerd over verkeersveiligheid. Sinds 2016 geven we de Staten met de Statenmededeling programmering mobiliteit inzicht in de gemaakte afspraken met de regio's tijdens de ontwikkeldagen. In deze bestuursrapportage wordt, zoals reeds eerder aangekondigd, het voorstel gedaan om de inrichting van de begroting voor programma 05 Mobiliteit vanaf 2019 aan te passen. Zodat dat snel en adaptief programmeren beter mogelijk wordt gemaakt.

05.01 Mobiliteit

Via het programma SmartwayZ.NL werken we aan de verbetering van de bereikbaarheid van Zuid-Nederland. 2018 staat in het teken van het afronden van het PIP en het ontwerptracébesluit voor respectievelijk de N279-Zuid (Asten - Veghel) en InnovA58, waarmee een belangrijke stap wordt gezet naar de beoogde realisatie in 2023. Voor de A67 Leenderheide-Zaarderheiken wordt in het komend najaar tijdens het BO MIRT het voorkeursalternatief vastgesteld en voor de A58 Tilburg-Breda is het startbesluit voor de MIRT-Verkenning door de minister ondertekend. Daarnaast wordt een tweetal studies uitgevoerd: Bundelroute (N615 / A270 / Kennedylaan) en A2 Randweg Eindhoven in combinatie met A50 Eindhoven - Veghel (afpraak BO-MIRT december 2017). Naast investeringen in infrastructuur wordt ook stevig ingezet op smart mobility. De eerste experimenten in het kader van Mobility Lab zijn gestart, een vijftal aanbestedingen voor MobilityMoveZ.NL wordt dit jaar afgerond, het eerste contract op de A2 Weert-Eindhoven in het kader van Mobility Market is afgesloten en verschillende projecten Smart Logistics zijn in uitvoering. Naar verwachting halen we de doelstelling van minimaal 16

experimenten en initiatieven Smart Mobility ruimschoots. Inmiddels zijn de eerste bestuursovereenkomsten voor snelfietsroutes ondertekend en naar verwachting zal de doelstelling van 9 overeenkomsten voor snelfietsroutes in 2021 al in 2018 worden gehaald. Daarmee werken we voortvarend aan het realiseren van het netwerk van snelfietsroutes. De eerste subsidie-aanvragen zullen in 2018 worden ingediend. Met het ministerie van IenW en Havenbedrijf Moerdijk zijn afspraken gemaakt over de uitwerking van het plan van aanpak als goederenvervoerknooppunt. Dat vormt de basis om dit najaar tijdens het BO-MIRT-Goedervervoercorridors, investeringsafspraken vast te kunnen leggen voor de korte termijn aanpak van o.a. spoorontsluiting Moerdijk.

05.02 Openbaar vervoer

Op gebied van openbaar vervoer zetten we verdere stappen in de vergroening en verduurzaming (7 bussen extra in te zetten op de transferiumlijnen in Den Bosch, naast de 12 die er vanaf maart 2018 al rijden) en de verbetering van sociale veiligheid. Zo starten we naast de invoering van cashloos betalen eind 2017 ook experimenten met cameratoezicht in de bus en het gebruik van bodycams. De eerste dialogen met de Staten in het kader van de vernieuwing OV zijn gevoerd. Alles is erop gericht om nog in 2018 de vernieuwde OV-visie door de Staten te laten vaststellen. Met het oog op de toekomst van het openbaar vervoer starten we met of voeren we ondertussen een aantal experimenten uit, zoals Bravoflex, Amber en Beamr. De vertraging in het project van de Maaslijn brengt risico's met zich mee. De acties zijn erop gericht om deze risico's te minimaliseren en te beheersen. Via een [separate statenmededeling](#) zijn de Staten hierover geïnformeerd. De resultaten en vervolgacties van het onderzoek verbinding Breda - Utrecht zijn gepresenteerd.

05.03 Infrastructuur/Provinciale wegen

In het verlengde van de nieuwe begrotingsopzet voor Mobiliteit is begin dit jaar de beleidsnota Kwaliteit (Onderhoud) Provinciale Infrastructuur (K(O)PI) vastgesteld. Hiermee borgen we de wettelijke onderhoudstaak van de provinciale wegen (basis op orde) op een integrale manier met ruim baan voor duurzaamheid, innovatie en extra ambities. Zo is langs de N272 Beek en Donk -Boxmeer een biobased vangrail geplaatst en is het besluit genomen om de provinciale openbare verlichting langs provinciale wegen versneld te vervangen door LED.

Er is gestart met de omlegging N260 Baarle ter verbetering van de verkeersveiligheid en de bereikbaarheid en de bevordering van de leefbaarheid in de kernen. Daarnaast wordt

er groot onderhoud uitgevoerd op o.a. de N615 Nuenen - Beek en Donk en is de reconstructie van de N324 Grave - Oss gestart. De voorbereidingen voor de reconstructie van de N395 Hilvarenbeek - Oirschot zijn in volle gang en naar verwachting kan de gunning in 2018 worden afgerond. Begin 2018 is de N605 Gemert Noord-Om opgeleverd. In het ontwerp zijn tal van innovatie en duurzame toepassingen opgenomen, zoals de eerste 3D-geprinte brug en een rotonde die later op zijn definitieve plek is geschoven.

Programma Mobiliteit

<i>Bedragen x € 1.000</i>	begroting vast- gesteld	bijstelling (I, II en III)	begroting bijgesteld
<u>Lasten</u>			
Programma lasten	441.335	-34.631	406.704
Organisatiekosten	15.722	597	16.319
totaal lasten	457.057	-34.033	423.023
<u>Baten</u>			
totaal baten	104.051	5.195	109.246
saldo baten en lasten	-353.005	39.228	-313.777

Beroep op algemene middelen

N.v.t.

Afwijkingen van prestaties

- Naar aanleiding van het statenvoorstel PS 18/18 bij de beleidsnota Kwaliteit (Onderhoud) Provinciale Infrastructuur (K(O)PI) zijn nieuwe beleidsprestaties in de begroting opgenomen.
- De indicator bij de beleidsprestatie InnovA58 wordt aangepast van PIP naar ontwerpracébesluit. Het betreft hier immers een rijksweg en geen provinciale weg.

- Als gevolg van een uitgesteld besluit over de definitieve oplossing voor de hydrologische problematiek door de minister is er een vertraging van 1 jaar opgetreden bij het project Wilhelminakanaal. De gedefinieerde streefwaarden worden één jaar later gerealiseerd.

Risico's (ontwikkelingen t.o.v. jaarrekening 2017) en onzekerheden

- De provincie Limburg heeft aangegeven dat de planning project Maaslijn geactualiseerd wordt. Na de zomer is dit inzichtelijk en zullen we u informeren over deze actualisatie inclusief de bijbehorende risico's (o.a. indexatie). Prioriteit is om deze risico's te minimaliseren en te beheersen. Hierover maken we afspraken, die in lijn liggen met onze samenwerkingsovereenkomst. Dit zal leiden tot een subsidieverlening in 2018 (€ 17,2 mln) met een mogelijk risico dat dit pas in 2019 zal worden verleend.
- De bijdrage aan Programma Hoogfrequent Spoor Boxtel – Meteren (PHS) van € 90 mln is op basis van de bestuursovereenkomst geraamd voor 2018. Er bestaat een kleine kans dat de bijdrage pas begin 2019 wordt geëffectueerd met een forse onderbesteding in 2018 als gevolg.
- Definitieve vaststelling van subsidies kan leiden tot voordelige afwikkelingsverschillen op balansverplichtingen; voor het hele jaar wordt minimaal een positief resultaat van € 3,5 mln verwacht. Vanwege het ontbreken van krediet op deze posten kan hierop niet worden gestuurd en leiden tot onderbesteding. De middelen vallen terug in de reserve Verkeer & Vervoer tbv het realiseren van mobiliteitsdoelstellingen.
- Vanwege het aantal acties in het kader van gladheidsbestrijding in het begin van het jaar is er druk op budget ontstaan. Het aantal benodigde acties voor het tweede deel van 2018 is afhankelijk van de weersomstandigheden. Vanwege deze onzekerheid en afhankelijk wordt er vooralsnog niet bijgeraamd. Het uitvoeren van de benodigde acties heeft de hoogste prioriteit.
- De ontwikkeling van de lonen en de brandstofprijzen maakt voor een groot gedeelte deel uit van de indexatie op OV-concessies, respectievelijk 65% en 10%. De definitieve index wordt in december 2018 vastgesteld. Door een aantal recente ontwikkelingen kan de huidige prognose (3,1%) hiervan afwijken.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

Beleidsnota	Besluit	Afweeg moment	Indicator	2018	prognose en bijsturing	nieuwe streefwaarde	2019	2020	2021
Doelstelling									
Prestaties									
Provinciaal Verkeers- en VervoersPlan	PS 53/06	2018							
Verbetering van de bereikbaarheid binnen Brabant en van de (inter-) nationale verbindingen van en naar Brabant: - indicatie filedruk op de wegen in Brabant			gemiddelde vertraging per uur autorijden						
Goed functionerende netwerken van modaliteiten voor personen- en goederenvervoer. Deze netwerken zijn zo met elkaar verknoopt, dat iedere vervoerswijze een optimale bijdrage levert aan de bereikbaarheid									
stimulans modal shift personenvervoer in Brabant naar OV en fiets (% gewisseld naar alternatieve vervoerswijze tov vorig jaar).			%						
stimulans modal shift goederenvervoer in Brabant naar water, buis en spoor (% gewisseld naar alternatieve vervoerswijze tov vorig jaar)			%						
			Indicator	streefwaarde 2018	prognose en bijsturing	nieuwe streefwaarde	streefwaarde 2019	streefwaarde 2020	streefwaarde 2021
Vaststellen van multi-modale mobiliteitsagenda's opgesteld samen met de vier GGA- regio's gericht op infrastructurele aanpassingen en mensgericht maatregelen tbv leefbaarheid, verkeersveiligheid en doorstroming (door provinciale cofinanciering via de subsidieregeling Verkeer en Vervoer) (Cofinanciering van) projecten die bijdragen aan meer, duurzamer en innovatiever goederenvervoer over weg, water en spoor			aantal vastgesteld mobiliteitsagenda's	4	gerealiseerd, 4 Regionale Uitvoeringsplannen 2018 (RUP) vastgesteld op ontwikkeldagen dec. 2017 en subsidies (180 projecten) volledig verleend.		4	4	4

Beleidsnota	Besluit	Afweg moment	Indicator	2018	prognose en bijsturing	nieuwe streefwaarde	2019	2020	2021
Doelstelling									
Prestaties									
	Wilhelminakanal geschikt voor klasse IV schepen tot en met haven Loven (Tilburg)	oplevering 2022	overeenkomst fase 1,5	achter op planning; door de uitgestelde besluitvorming door het Rijk (van begin 2017 naar december 2017) over de definitieve oplossing van de geohydrologische problematiek is de overeenkomst fase 1,5 verschoven naar 2019 en de oplevering naar 2023.	2019: overeenkomst fase 1,5; 2020: gunning fase 1,5; 2023: oplevering	gunning fase 1,5			
	Aantal projecten voorzien van cofinanciering (besluit Robuuste Brabantroute en subsidieregelingen Goederenvervoer en SHK)	aantal projecten	5	conform planning; 1 project ihkv goederenvervoer (Spiering Smart Hub) en 5 ihkv SHK		5	5	5	5
	Aantal projecten gerealiseerd door derden (besluit Robuuste Brabantroute en subsidieregelingen Goederenvervoer en SHK)	aantal projecten	5	conform planning; o.a. aanbrengen raildempers, LVO-project Oisterwijk, 2x Deurne Robuuste Brabantroute, Spiering Smart Hub.		5	5	5	5
	Realiseren van snelfietsroutes tbv het stimuleren van het gebruik van de fiets								
	Realisatie snelfietsroute Cuijk - Nijmegen	oplevering 2020		conform planning; aanbesteding fietsbrug in afrondende fase en oplevering in 2020 nog steeds voorzien			oplevering		
	Aantal afgesloten bestuursovereenkomsten voor snelfietsroutes uit het uitvoeringsprogramma Fiets in de Versnelling (cumulatief).	aantal	5	conform planning; het is de verwachting dat de doelstelling van 9 bestuursovereenkomsten voor snelfietsroutes in 2021 al in 2018 gehaald wordt. De Staten zijn recentelijk geïnformeerd over de voortgang via een statenmededeling.		7	9		
	% gerealiseerde routedelen eerste 5 snelfietsroutes (% km cumulatief)	%	25%	conform planning; de subsidie aanvragen komen in de 2e helft van 2018 binnen. Afhankelijk van voor welke routedelen wordt de streefwaarde van 25% in 2018 gerealiseerd. De streefwaarde 100% in 2020 wordt gehaald.		50%	100%		

Beleidsnota	Besluit	Afweeg moment	Indicator	2018	prognose en bijsturing	nieuwe streefwaarde	2019	2020	2021
Doelstelling									
Prestaties									
Uitvoeren van het programma SmartWayZ.NL met de doelstelling het versneld oplossen van bereikbaarheidsknelpunten ter versterking van de economie en het vestigingsklimaat in Zuid-Nederland			aantal	16	conform planning; totaal 11 projecten in uitvoering (Mobility Lab 2 startups, MobilitymoveZ.NL 4 intentieovereenkomsten gesloten, Mobility Market 1 contract gesloten voor A2 Weert-Eindhoven, Smart Logistics 4 projecten in uitvoering).				
Realiseren geplande aanpak N279-Zuid (Veghel-Asten)			oplevering 2023	PIP	conform planning; PIP is voorbereid en wordt naar verwachting in dec. vastgesteld door PS.				
Realiseren geplande aanpak A58 (innovA58).			oplevering 2023	PIP	conform planning; ontwerptractébesluit wordt naar verwachting in dec. vastgesteld door minister IenW.	ontwerptracté besluit			
Provinciaal Verkeers- en VervoersPlan (uitvoeringsprogramma Verkeersveiligheid)	PS 53/06	2018							
Door het stimuleren van verkeerseducatie op scholen en voorlichting geven aan Brabantse verkeersdeelnemers streven we naar nul verkeersdoden in Brabant.			aantal		Het definitieve cijfer over 2017 is vastgesteld op 12 (18 in 2016).				
Dodelijke verkeersslachtoffers op provinciale wegen: aantallen			aantal		Het kengetal is voor het eerst bepaald over 2017: 5,48 per miljard reizigerskilometer.				
Dodelijke verkeersslachtoffers op provinciale wegen: per reizigerskilometer.									
			Indicator	streefwaarde 2018	prognose en bijsturing	nieuwe streefwaarde	streefwaarde 2019	streefwaarde 2020	streefwaarde 2021

Beleidsnota		Besluit	Afweg moment	Indicator	2018	prognose en bijsturing	nieuwe streefwaarde	2019	2020	2021
Doelstelling	Prestaties									
Minimaal 95% van de BVL-scholen heeft het BVL-label behaald in 2019				%	92%	conform planning; de indicator wordt echter wel vertroebeld door fusies van scholen. Bij de Burap 2019 zullen we een voorstel doen voor een aanpassing.		93%	95%	
Minimaal 100 middelbare scholen doen mee aan Totally Traffic in 2019				aantal	100	conform planning; de indicator wordt echter wel vertroebeld door fusies van scholen. Bij de Burap 2019 zullen we een voorstel doen voor een aanpassing.		105	110	
Percentage van de Brabanders ouder dan 18 jaar, dat bereikt is met de campagne Brabant gaat voor NUL verkeersdoden				%	>2017	conform planning; de effectmeting vindt pas aan het einde van het jaar plaats. Alle acties zijn erop gericht om hoger uit te komen dan het percentage van 2017 (32%).		>2018	>2019	>2020
OV-visie		PS 43/12	2024							
Het OV sluit aan bij de vraag van zo veel mogelijk reizigers. Klanttevredenscijfer gelijk aan of boven landelijk gemiddelde				OV-klantbarometer	> landelijk	Gemiddeld 7,6 in 2017 en is daarmee gelijk aan landelijk gemiddelde.		> landelijk	> landelijk	> landelijk
De reizigers kunnen veilig reizen met het OV in Brabant				aantal incident meldingen	< 2017	Het aantal incident meldingen in 2017 is 143 versus 207 in 2016.		< 2018	< 2019	< 2020
				Indicator	streefwaarde 2018	prognose en bijsturing	nieuwe streefwaarde	streefwaarde 2019	streefwaarde 2020	streefwaarde 2021
Uitvoering en beheer van de 3 busconcessies obv de vastgestelde OV-visie Rituitval obv % uitgevallen ritten tov de dienstregelingen van de concessies.				%	< 0,2%	conform planning; verwacht wordt dat de streefwaarde wordt gehaald. Bijsturing vindt plaats door maandelijkse toezicht via monitoring en contractbeheeroverleg.		< 0,2%	< 0,2%	< 0,2%
Afgelegde reizigerskilometers per gereden buskilometer				km	> 2017	conform planning; op basis van de trend wordt verwacht dat de waarde 2018 hoger wordt dan 2017		>2018	>2019	>2020

Beleidsnota	Besluit	Afweeg moment	Indicator	2018	prognose en bijsturing	nieuwe streef-waarde	2019	2020	2021
Doelstelling									
Prestaties									
Inzet van zero emissie bussen in de concessie Zuid-Oost obv % tov totaal aantal bussen (100% in 2025)			%	20%	conform planning; in Zuidoost is het percentage 22%. Ultimo 2021 komt het percentage uit op 48%, zoals contractueel is vastgelegd. In de begroting is uitgegaan van een geleidelijke transitie; de vervoerder geeft echter de voorkeur aan een gebundelde instroom van elektrische bussen in de concessie per eind 2020 / begin 2021 gekoppeld aan de uitstroom van 64 stad- en streekbussen die dan te oud worden voor de concessie Zuidoost. Voorstel om de streefwaarden voor 2019 en 2020 hierop aan te passen.	2019: 22%, 2020: 22%	29%	39%	48%
Per concessiegebied een jaarplan sociale veiligheid opstellen met normen en eisen.			aantal	3	gerealiseerd; voor de concessies West-, Oost en Zuidoost-Brabant zijn de jaarplannen opgesteld in maart 2018 en is op basis daarvan subsidie verleend aan de concessiehouders.		3	3	3
(Cofinanciering van) projecten die bijdragen aan de uitvoering van de ontwikkelagenda Spoor, HOV en Knooppunten:									
Aantal projecten voorzien van cofinanciering (subsidieregeling SHK)			aantal	ntb	conform planning; 5 projecten worden voorzien van cofinanciering	5			
Aantal projecten gerealiseerd door derden (subsidieregeling SHK)			aantal	6	conform planning; naar verwachting zullen er 8 projecten worden uitgevoerd		3		
(Cofinanciering van) projecten die bijdragen aan de ontwikkeling van Vernieuwing OV:									
Aantal projecten voorzien van cofinanciering			aantal	3	Conform planning, in 2018 cofinanciering voor in ieder geval Bravoflex (Helmond), Amber (provincie) en Beamrz (Strijp-S Eindhoven en Paleiskwartier Den Bosch).				
Aantal projecten in uitvoering door derden.			aantal	3	Conform planning; de bovenstaande pilots worden in 2018 uitgevoerd.				

Beleidsnota	Besluit	Afweeg moment	Indicator	2018	prognose en bijsturing	nieuwe streefwaarde	2019	2020	2021
Doelstelling									
Prestaties									
Kwaliteitsvisie onderhoud provinciale infrastructuur			Indicator	streefwaarde 2018	prognose en bijsturing	nieuwe streefwaarde	streefwaarde 2019	streefwaarde 2020	streefwaarde 2021
De status en inrichting van de provinciale (fiets)wegen scoren objectief gezien goed (score BKXI).			score	> 2017			>2018	>2019	>2020
De status en inrichting van de provinciale wegen worden positief gewaardeerd door de Brabantse burger (waardering WOW).			score	> 2017			>2018	>2019	>2020
Formuleren van beleidsprestaties voor beheer en onderhoud provinciale infrastructuur op basis van vastgesteld beleid kwaliteitsnota en evaluaties van pilots Eurorap.				1e helft 2018	gerealiseerd, obv PS-besluit (PS 18/18) nieuwe beleidsprestaties opgenomen in de begroting	beleidsprestatie wordt vervangen door nieuwe			
Uitvoering projecten planmatig onderhoud (aantal km uitgevoerd groot onderhoud en vervanging).			km / jaar	> 30 km	conform planning; er is ruim 36 km reeds in uitvoering en er staan nog 2 projecten in voorbereiding, tezamen ruim 50 km.		> 30 km	> 30 km	> 30 km
Gebruik van recycled materiaal (asfalt en beton) bij onderhoudswerkzaamheden.			%	> 50%	conform planning; % is standaard voorgeschreven in uitvragen aan de markt. De exacte resultaten volgen als projecten zijn opgeleverd.		> 50%	> 50%	> 50%
Aantal innovatieve initiatieven of projecten.			aantal	3	conform planning; 2 projecten zijn gestart, beide om het hergebruik van asfalt, waarvan 1 in combi met lage temperatuur, te verhogen naar 97%. Derde project is in voorbereiding en heeft betrekking op energiebesparing en verlichting van onze wegen.		3	3	3
Percentage LED openbare verlichting en verkeersregelinstallaties.			%		conform planning; projectvoorbereiding is gestart			100%	

x € 1.000	Begr.2018 (PS 66/17)	1e wijz 2018 PS (81/17)	2e wijz 2018 PS (14/18)	Begr.2018 t/m 2e wijz.	III. Eerdere besluitvorming	II. Adm./techn. mutaties *	I. Voorstellen	Begr.na 3e wijz. Incl. I, II & III
0501 Mobiliteit								
lasten	248.907	0	446	249.352	0	-33.306	-4.750	211.296
baten	905	0	-510	395	0	0	86	481
saldo	-248.001	0	-956	-248.957	0	33.306	4.836	-210.815
0502 Openbaar Vervoer								
lasten	97.668	18.200	719	116.587	0	-6.788	0	109.799
baten	86.056	0	0	86.056	0	1.987	0	88.043
saldo	-11.612	-18.200	-719	-30.531	0	8.775	0	-21.756
0503 Infrastructuur / Provinciale Wegen								
lasten	74.327	0	1.068	75.396	0	3.215	6.998	85.609
baten	17.601	0	0	17.601	0	3.215	-94	20.722
saldo	-56.727	0	-1.068	-57.795	0	0	-7.092	-64.887
Toegedeelde organisatiekosten	15.352	370	0	15.722	0	597	0	16.319
totaal programma 05								
lasten	436.253	18.570	2.233	457.057	0	-36.281	2.248	423.023
baten	104.561	0	-510	104.051	0	5.202	-8	109.246
saldo	-331.692	-18.570	-2.743	-353.005	0	41.484	-2.256	-313.777

Specificatie besluitvorming

I. Voorstellen

Onderwerp	Toelichting	L/B	Prod. grp	bijstelling 2018	bijstelling 2019	bijstelling 2020	bijstelling 2021	bijstelling 2022	bijstelling structureel
Wegenoverdrachten	Bij de jaarrekening 2017 zijn de kredieten voor een tweetal wegenoverdrachten (N616 Gemert - Brakel € 530.755 en N625 's-Hertogenbosch € 0,8 mln) doorgeschoven naar 2018. Inmiddels zijn de beide colleges akkoord. De bestuurlijke afstemming voor de geplande overdracht van een wegvak in Breda ad € 1,2 mln kost meer tijd en wordt doorgeschoven naar 2019. De overdracht van een tweetal wegvakken van de N69 is afhankelijk van de uitvoering van de nieuwe westparallel N69. De vaststelling van een definitief PIP heeft vertraging opgelopen. De overdracht is nu gepland voor 2021. Bij de bestuursrapportage 2017 is reeds een overdracht aangekondigd van een wegvak aan Reusel - De Mierden. Het betreffende college is inmiddels akkoord. De dekking van € 5 mln is afkomstig uit het reguliere investeringskrediet voor groot onderhoud en vervanging.	L	0503	3.800.000	1.200.000	-3.382.189	3.382.189		
Bijdrage Boevenheuvel	Het college verleent een begrotingssubsidie aan de gemeente Bergeijk als cofinanciering in de aanpak van een gemeentelijke weg in het kader van het project Middenweg Eersel-Bergeijk-N397. De dekking is afkomstig uit de reserve Verkeer & Vervoer.	L	0503	2.650.000					
Snelfietsroutenetwerk	Op basis van het verwachte aantal ondertekende bestuursovereenkomsten in deze bestuursperiode wordt € 19,1 toegevoegd aan de 1e tranche (€ 35,6 mln obv besluit PS 59/16) voor het realiseren van het netwerk van snelfietsroutes. De dekking is afkomstig uit de reserve Spaar- & Investeringsfonds (SIF). Bovendien hebben de gemeenten net wat meer tijd nodig om het tekenen van de bestuursovereenkomst om te zetten in concrete subsidieaanvragen. De middelen worden daarom later op de begroting geraamd. De beleidsprestatie uit begroting (9 bestuursovereenkomsten en 5 routes gerealiseerd in 2020) wordt gehaald.	L	0501	-4.900.000	-5.700.000	10.600.000	10.000.000	15.400.000	
Evaluatiekosten Wilhelminakanaal	Bijstelling raming op basis van geplande en gerealiseerde uitgaven en inkomsten evaluatie Wilhelminakanaal tlv reserve Verkeer en Vervoer.	L	0501	50.000	-50.000				
		B	0501	86.000					
Quick Win maatregelenpakket A2 Deil - 's-Hertogenbosch	Tijdens BO-MIRT van december 2017 zijn met het Rijk afspraken gemaakt over een gezamenlijk Quick-Win maatregelenpakket voor A2 Deil - 's-Hertogenbosch naast een versneld MIRT-onderzoek voor de lange termijn oplossing. Via een statenmededeling zijn de Staten hierover geïnformeerd. Het provinciale aandeel in het Quick-Win maatregelenpakket van € 11,2 mln wordt nu op de begroting geraamd. De dekking is afkomstig uit de reserve Spaar- & Investeringsfonds (SIF).	L	0501	100.000	250.000	1.000.000	1.500.000	8.350.000	

I. Voorstellen

Onderwerp	Toelichting	L/B	Prod. grp	bijstelling 2018	bijstelling 2019	bijstelling 2020	bijstelling 2021	bijstelling 2022	bijstelling structureel
Herberekening afschrijvingen obv investeringsplanning	Herberekening afschrijvingen obv aangepaste investeringsplanning (separaat voorstel bij de Bestuursrapportage).	L	0503	548.094	-1.436.420	-4.706.957	-4.239.310	-4.342.837	-1.006.362
		B	0503	-93.545	-736.275	-1.935.786	-55.404	-55.404	-55.404
Totaal lasten voorstellen				2.248.094	-5.736.420	3.510.854	10.642.879	19.407.163	-1.006.362
Totaal baten voorstellen				-7.545	-736.275	-1.935.786	-55.404	-55.404	-55.404

II. Administratief technische bijstellingen

Onderwerp	Toelichting	L / B	Prod. grp	bijstelling 2018	bijstelling 2019	bijstelling 2020	bijstelling 2021	bijstelling 2022	bijstelling structureel
Toerekening organisatiekosten	De toerekening van de organisatiekosten aan de programma's -zoals die bij de oorspronkelijke begroting 2018 in november 2017 door PS is vastgesteld- is op basis van de geactualiseerde capaciteitsinzet gewijzigd en leidt tot bijstelling van de begroting 2018	L	0599	597.224					
Afbouw transitorische post Brede Doeluitkering (BDU)	In IPO-verband zijn afspraken gemaakt over de afbouw van de transitorische post Brede Doeluitkering (BDU) via de exploitatie uitgaven voor OV-concessies. Met deze administratieve begrotingswijziging is de transitorische post in 2019 volledig afgebouwd.	L	0501	1.500.000					
		B	0502	1.820.000	25.689.607				
Bijstellen onderhoudsbegroting	De provincie voert op een aantal plaatsen gladheidsbestrijdingsacties (gecombineerd met het eigen wegennet) voor derden uit. De inkomsten daaruit worden budgetneutraal via de ophoging van het uitgavenbudget op de begroting geraamd.	L	0503	100.000	0	0	0	0	0
		B	0503	100.000					
Regionale Uitvoerings Programma's (RUP)	Op het budget beschikbaar voor de subsidieregeling Regionale Uitvoeringsprogramma's (RUP) wordt voor 2018 een onderschrijding verwacht o.a. als gevolg van positieve afwikkelingsverschillen op eerder verstrekte subsidies. De middelen worden toegevoegd aan de RUP-budgetten in de komende jaren. De dekking afkomstig uit de reserve Verkeer & Vervoer wordt ook naar beneden bijgesteld.	L	0501	-4.000.000	400.000	1.200.000	1.200.000	1.200.000	

II. Administratief technische bijstellingen

Onderwerp	Toelichting	L / B	Prod. grp	bijstelling 2018	bijstelling 2019	bijstelling 2020	bijstelling 2021	bijstelling 2022	bijstelling structureel
Vernieuwing OV	Binnen het programma Vernieuwing OV worden pilots en experimenten uitgevoerd gericht op de toekomst van het openbaar vervoer. In de praktijk is gebleken dat de afstemming met andere partijen meer tijd kost. Bovendien wordt een aantal experimenten binnen de regulier OV-concessies opgepakt en de gestelde randvoorwaarde aan initiatieven en experimenten van een sluitende business case op korte termijn impliceert een beperkte financiële bijdrage van de provincie. De begroting wordt hiervoor afgeraamd. De middelen blijven binnen de reserve Verkeer & Vervoer beschikbaar voor het programma.	L	0502	-640.696	-3.000.000	1.500.000	1.500.000		
Natuurcompensatie N69	Aanpassing raming natuurcompensatie op basis van GS Dossier AvA GOB (C2224901) waarin is besloten dat GOB de natuurcompensatie uit gaat voeren en hiertoe in 2018 subsidie aan GOB wordt verstrekt.	L	0503	3.235.000	-3.235.000				
		B	0503	3.235.000	-3.235.000				
Actualisatie meerjarenraming infraprojecten PHS en N65	Actualisatie meerjarenraming infraprojecten PHS en N65	L	0501	-20.785.216		20.779.491			
		L	0503		250.000	-245.917			
UP Spoor, HOV en Knooppunten	Tijdens de ontwikkeldagen zijn afspraken gemaakt over cofinanciering van de OV-terminal in Tilburg in het kader van de ontwikkelagenda Spoor, HOV en Knooppunten. De dekking is afkomstig uit de reserve Verkeer & Vervoer.	L	0502	-3.772.000	1.000.000				
Goederenvervoer	Er worden minder aanvragen in het kader van de subsidieregeling Goederenvervoer verwacht. De raming wordt hierop aangepast. De middelen blijven beschikbaar binnen de reserve Verkeer & Vervoer.	L	0501	-900.000					
Robuuste Brabantroute Gilze	In oktober 2016 heeft besluitvorming plaatsgevonden over een maatregelenpakket voor Deurne en Gilze ihkv de Robuuste Brabantroute voor totaal € 10 mln. De middelen voor maatregelen in Gilze (€ 2 mln) worden obv de verwachte planuitwerking later op de begroting geraamd. De dekking is afkomstig uit de reserve Verkeer & Vervoer.	L	0501	-2.000.000	2.000.000				
Regionale Luchtvaart	Er zijn specifieke Rijksmiddelen voor de ontwikkeling van regionale luchtvaart beschikbaar gesteld. Op basis van het meerjarige bestedingsplan worden de ramingen bijgesteld. De dekking is afkomstig uit de reserve Verkeer & Vervoer.	L	0501		-933.250	450.000	483.250		
Openbaar Vervoer	Binnen de begroting van Openbaar Vervoer zijn extra inkomsten geraamd en vallen de kosten voor o.a. kleinschalig vervoer agv een bindend reisadvies en de kosten voor onderzoek en ontwikkeling lager uit dan geraamd. De middelen vallen terug in de reserve Verkeer & Vervoer.	L	0502	-1.425.000					
		B	0502	117.354					
Verbijzondering	De middelen tbv C-ITS van het programma Beter Benutten Vervolg en	L	0501	-1.971.772	-2.288.219	342.357	-724.696	7.767.496	

II. Administratief technische bijstellingen

Onderwerp	Toelichting	L / B	Prod. grp	bijstelling 2018	bijstelling 2019	bijstelling 2020	bijstelling 2021	bijstelling 2022	bijstelling structureel
middelen Smart Mobility	Smart Mobility (onderdeel SmartwayZ.NL) worden intern verbijzonderd naar de verschillende werksporen.	B	0501		500.000	559.000			
Omzetting naar nieuwe begrotingsindeling 2019	loskoppelen van de reserve Verkeer & Vervoer van OV en verkeersveiligheid als structurele taken dmv het verlagen van de storting en onttrekking (budgetneutraal). Koppelen van programma Brabantstad en BBV aan reserve Verkeer & Vervoer als ontwikkelagenda.	L	0501		1.853.200	1.495.562	1.101.562	1.101.562	1.101.562
		B	0501		0	-1.000.000	-1.000.000	-1.000.000	-1.000.000
		L	0502		-353.200	-353.200	-353.200	-353.200	-353.200
		B	0502		0	0	0	0	0
		L	0503		200.000	200.000	200.000	200.000	200.000
Rijksbijdrage werkbudget SmartwayZ.NL	De specifieke Rijksbijdrage in het werkbudget van het programma SmartwayZ.NL wordt op basis van de meicirculaire geraamd op de begroting.	L	0501	-42.000		387.000			
Maaslijn	Ten behoeve van de verdubbeling en elektrificatie van de Maaslijn zijn in 2016 door de Staten middelen beschikbaar gesteld voor de provinciale bijdrage inclusief indexatie. Dit jaar wordt een bijdrage van € 17,2 mln gedaan. Het restant bedrag wordt van de begroting geraamd en blijft binnen de reserve Verkeer & Vervoer beschikbaar voor toekomstige indexatie.	L	0502	-1.000.000					
Haalbaarheidsstudie SHK	Er is een bijdrage ontvangen van een externe partner in een haalbaarheidsstudie in het kader van de ontwikkelagenda Spoor, HOV en Knooppunten. De inkomsten worden op de begroting geraamd en toegevoegd aan het uitgavenbudget voor haalbaarheidsstudies Spoor, HOV en Knooppunten.	L	0502	50.000					
		B	0502	50.000					
Beter Benutten	In tegenstelling tot eerdere afspraken loopt het rijksdeel voor de projecten Talking Traffic (Beter Benutten Vervolg) financieel niet via de provincie. De bedragen worden van de begroting afgeraamd en vallen terug in de reserve Verkeer & Vervoer.	L	0501	-5.107.000	-4.000.000	-1.000.000	-1.233.000		
PPS-A59	De transitorisch post PPS-A59 is naar verwachting per medio 2021 volledig afgebouwd. Dit wordt administratief in de begroting verwerkt.	L	0503	-120.000			-13.960.000	-16.160.000	-16.160.000
		B	0503	-120.000			-13.960.000	-16.160.000	-16.160.000

Totaal lasten administratief-technische bijstellingen

-36.281.460 -8.106.469 24.755.293 -11.786.084 -6.244.142 -15.211.638

Totaal baten administratief technische bijstellingen

5.202.354 22.954.60 -441.000 -14.960.000 -17.160.000 -17.160.000

7

**III. Eerdere
besluitvorming PS**

Onderwerp	Toelichting	L/B	Prod -grp	bijstelling 2018	bijstelling 2019	bijstelling 2020	bijstelling 2021	bijstelling 2022	bijstelling structureel
K(O)PI en voorstel LED (PS 18/18)	Op 6 april 2018 hebben de Staten ingestemd met het statenvoorstel inzake K(O)PI en het versneld vervangen van de openbare verlichting door LED (PS 18/18). De bijbehorende begrotingswijzing wordt nu verwerkt in de meerjarenbegroting.	L	0503	0	-300.000	-450.000	-450.000	-450.000	-450.000
Totaal lasten eerdere besluitvorming				0	-300.000	-450.000	-450.000	-450.000	-450.000
Totaal baten eerdere besluitvorming				0	0	0	0	0	0

Mobilität

6

Cultuur en samenleving

Algemene voortgang van het programma

06.01 Cultuur

De uitvoering van het uitvoeringsprogramma Cultuur 2016-2020 ligt op koers. De evaluatie van Brabant C is afgerond en besluit over het vervolg is in de perspectiefnota opgenomen. Daarnaast zijn de voorbereiding van het internationale Creativity World Forum 2019 in Brabant in volle gang. Het Brabant DC netwerk is verbreed en versterkt; het aantal netwerkbijeenkomsten is meer dan verdubbeld. Ook loopt het aantal ingediende projecten voor de impuls gelden boven verwachting goed. Verwacht wordt dat de middelen van dit jaar reeds in het derde kwartaal zullen zijn besteed. Aandachtspunt is de realisatie van de doelstellingen met betrekking tot het ondersteunen van talenten door de afhankelijkheid van de door derden aan te leveren voorstellen. In de tweede helft van 2018 wordt de evaluatie van het uitvoeringsprogramma opgeleverd.

06.02 Erfgoed

Bij erfgoed is 2018 het Europees Jaar van het Cultureel erfgoed. Doel is bewustwording te creëren van de gedeelde Europese geschiedenis en hoe ons cultureel erfgoed een rol speelt voor onze toekomst. We benutten 2018 om Brabants erfgoed op de kaart te zetten en verkennen welke kansen er op langere termijn liggen voor de provincie op het gebied van internationalisering. We zijn als Brabant onderdeel van de volgende evenementen:

- Zuiderwaterlinie is in juni het landelijk schijnwerperproject voor de themamaand waterlinies met 2 publieksevenementen;
- Mars langs de Zuiderwaterlinie (september)
- Jongeren en erfgoed (Future summit)

Binnen Bevochten Brabant is met het programma Brabant Remembers de voorbereiding van het herdenkingsjaar 2019 (75 jaar bevrijding) in volle gang.

Sinds april 2018 is de website www.brabantserfgoed.nl actief. Hier vinden bezoekers een overzicht van de verhalen van Brabant gekoppeld aan de collecties die bij deze verhalen horen. Hierbij worden verhalen, objecten en locaties verbonden en wordt zo een platform Brabants Erfgoed geboden.

Het project museumschatjes loopt goed. Naast het project voor basisonderwijs is nu ook de inschrijving voor het voortgezet onderwijs al vol.

06.03 Sociale veerkracht

In 2018 is Stérick Brabant: "De community en het matchpoint voor Sociale Veerkracht" gericht op het leren in en versterken van concrete initiatieven, operationeel geworden. We werken hierbij samen met publieke en private partners. Inmiddels zijn meer dan 100 initiatieven opgehaald en zijn we bij 80 initiatieven actief betrokken. Dit is ruimschoots meer dan het geraamde aantal van 30 in de Uitvoeringsagenda 2018. In de tweede helft van 2018 gaan we daarnaast concreet aan de slag met de aanbevelingen uit de inventarisatie Brabantse Betekeniseconomie. We starten een pilot om (groei)kapitaal beschikbaar te maken voor betekenisvolle ondernemingen die aan opschaling en implementatie toe zijn.

06.04 Sport

De uitvoering van de Sportagenda Brabant Beweegt 2016-2019 ligt overwegend op koers. Aandachtspunt is de haalbaarheid van de doelstelling om uiterlijk eind 2019 50.000 mensen met een beperking aan het bewegen te hebben gekregen. In de tweede helft van 2018 wordt de sportagenda door een extern bureau geëvalueerd.

Programma Cultuur en samenleving

<i>Bedragen x € 1.000</i>	begroting vast- gesteld	bijstelling (I, II en III)	begroting bijgesteld
<u>Lasten</u>			
Programma lasten	68.502	2.797	71.299
Organisatiekosten	4.353	-148	4.205
totaal lasten	72.856	2.648	75.504
<u>Baten</u>			
totaal baten	748	357	1.105
saldo baten en lasten	-72.108	-2.291	-74.399

Beroep op algemene middelen

Er wordt geen beroep gedaan op algemene middelen. Er valt daarentegen in totaal € 0,7 mln vrij naar algemene middelen: € 0,4 mln vanuit programma Sociale Veerkracht en € 0,3 mln vanuit programma Erfgoed.

Afwijkingen van prestaties

N.v.t.

Risico's (ontwikkelingen t.o.v. jaarrekening 2017) en onzekerheden

- Cultuur: de regeling talenten hub is opengesteld. Onzeker is de mate waarin in 2018 beroep wordt gedaan op de regeling;
- Erfgoed: Onzeker is de exacte omvang van de uitgaven voor Verbeeldingskracht erfgoed. E.e.a. mede afhankelijk van de voortgang van samenwerkingstrajecten met partners;
- Sociale Veerkracht: v.w.b. de het resultatenfonds (betekeniseconomie) zijn de uitgaven voor 2018 onzeker. Het fonds zit nog in de opstartfase van een pilot.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

Beleidsnota	Doelstelling	Prestaties	Besluit	Afweegmoment	Indicator	2018	prognose en bijsturing	nieuwe streefwaarde	2019	2020	2021
Uitvoeringsprogramma Cultuur 2016 - 2020 'Werk in uitvoering			PS 28/16	2020							
outcome: Alle Brabanders de mogelijkheid bieden om als toeschouwer of deelnemer te genieten van cultuur.					Indicator	streefwaarde 2018	prognose en bijsturing	nieuwe streefwaarde	streefwaarde 2019	streefwaarde 2020	streefwaarde 2021
	Het versterken van een culturele basisinfrastructuur (amateurs en professionals) en cultureel aanbod voor kunst				Cult. instellingen die regionaal van belang zijn meerj. ondersteund	53	Conform planning. In 2018 worden 56 instellingen ondersteund waarvan 37 professionele en 19 amateurinstellingen	56	56	56	
	Het stimuleren van talentontwikkeling op het gebied van kunst door het bieden van ondersteuning zodat talenten na de kunstvakopleiding een positie verwerven in het Brabantse professionele veld				Aantal talenten ondersteund via Talen hub	25	Conform planning. Regeling is geopend. Talenten zullen worden ondersteund in zogenaamde Talentenhubs. Voor 5 disciplines (Beeldende Kunst, Muziek, Theater/dans/circus, Film/AV en Letteren) is een 8-tal plannen in ontwikkeling. Aandachtspunt voor de uiteindelijke realisatie is de afhankelijkheid van derden voor het aanleveren van kwalitatief goede plannen.		25	25	
	Uitvoeren programma taal en media ter bevordering van de geletterdheid van de Brabantse Beroepsbevolking				% laaggeletterd in Brab. Beroepsbevolking		Pas in 2019 vindt meting van de streefwaarde plaats. Aandachtspunt in de uitvoering is de betrokkenheid van werkgevers bij dit programma.		< 10,3%		

Beleidsnota		Besluit	Afweeg- moment	Indicator	2018	prognose en bijsturing	nieuwe streef- waarde	2019	2020	2021
Doelstelling										
Prestaties										
Bijdragen aan symfonische muziekvoorziening in Brabant				Orkest	1	Gerealiseerd conform planning		1	o.b.v. evaluatie 2019 wordt een nieuw besluit genomen en prestatie/streefsw. 2020 bepaald	
				Uitwerking investering in symfonische muziekvoorziening	1	Gerealiseerd conform planning. Arrangeur is aangesteld om de komende twee jaar de klassieke en hedendaagse symfonische muziekvoorziening in Brabant te vernieuwen en verbreden.		1		
Participatie in DC Network om internationale verbindingen te leggen tussen cultuur en andere provinciale opgaven door middel van organisatie bijeenkomsten en versterking netwerken				Aantal.netwerkbijeenkomsten	2	Voor op planning. Via diverse acties werken we aan het verbreden en versterken van het netwerk BrabantDC (o.a. ontwikkeling online platform, nieuwsbrieven etc). Dit jaar worden de voorbereidingen van Creativity World Festival (CWF) 2019 getroffen. Dit jaar worden zeker 5 netwerk bijeenkomsten georganiseerd waaronder bijeenkomsten over Brabantse Betekeniseconomie, BrabantDC's Social Impact Day, Bijeenkomst bij CWF2018 in Antwerpen en bijeenkomst tijdens Dutch Design Week.	5	2		
Beleidskader erfgoed 2016-2020 "De (Verbeeldings)kracht van erfgoed"		PS 64/15	2020							

Beleidsnota		Besluit	Afweg-moment	Indicator	2018	prognose en bijsturing	nieuwe streef-waarde	2019	2020	2021
	Doelstelling									
	Prestaties									
	<p>Outcome:</p> <p>1.(Aan de hand van de vier verhalen) een aantrekkelijk Brabant neerzetten voor de Brabanders, toerist en recreant.</p> <p>2.Herbestemmen en restaureren monumenten waarbij sprake is van een duurzame exploitatie, die beeldbepalend zijn voor de 4 verhalen en draagvlak hebben in de maatschappij.</p> <p>3. Rol van provincie verandert: van louter investeren, naar beweging stimuleren en in een beperkt aantal gevallen financiële middelen beschikbaar stellen (mogelijk maken) aan erfgoedinitiatieven.</p> <p>4. De basis functioneert met kracht, kwaliteit, professionaliteit, voor een groter publiek en meer in samenhang.</p>									
		Indicator	streefwaarde 2018	prognose en bijsturing	nieuwe streefwaarde	streefwaarde 2019	streefwaarde 2020	streefwaarde 2021		
	1 De totstandkoming van uitgeschreven verhalen die leiden tot inspiratie/verbeelding en focus binnen de vier verhalen van Brabant	Uitgewerkte propositie per verhaallijn	3 verhalen, 1 uitwerking	Conform planning; Voor drie verhalen is dit grotendeels gerealiseerd. Voor religieus en innovatief brabant wordt nog gewerkt aan een propositie in relatie tot kloosters en Food. Voor Bestuurlijk Brabant is inmiddels een kapstok ontwikkeld om te komen tot onderscheid in must-need-nice		4 verhalen				

Beleidsnota		Besluit	Afweeg- moment	Indicator	2018	prognose en bijsturing	nieuwe streef- waarde	2019	2020	2021
Doelstelling										
Prestaties										
2 Het faciliteren van Erfgoedcomplexen zodat beeldbepalende erfgoedcomplexen, waarvoor de markt geen oplossing heeft, kunnen worden herontwikkeld en voorzien van een nieuwe functie cq gebruik				Invest.voorstellen door GS ingestemd	Geen streefwaarde, afspraken gemaakt over informeren Staten over voortgang	In 2018 wordt uitvoering gegeven aan ontwikkelprojecten waarover in 2017 is besloten zoals Religieus Centrum Oudenbosch, Heilige drie-eenheid in Velp en fort Sabina. Zie verder PS statenmededeling voortgang erfgoedbeleid.		Geen streefwaarde, afspraken gemaakt over informeren Staten over voortgang		

Beleidsnota		Besluit	Afweeg- moment	Indicator	2018	prognose en bijsturing	nieuwe streef- waarde	2019	2020	2021
	Doelstelling									
	Prestaties									
	3 Initiatieven in beweging gebracht/tot haalbare initiatieven geleid voor programma erfgoedcomplexen			Initiatieven om complexen te herbestemmen die in het kader van programma Erfgoedcomplexen zijn gefaciliteerd om te komen tot een haalbare businesscase	Geen streefwaarde, afspraken gemaakt over informeren Staten over voortgang	Binnen de Erfgoedfabriek zijn procesmiddelen gereserveerd om initiatieven verder te brengen tot ontwikkelingsplannen met een haalbare businesscase. Er lopen 8 planontwikkelingsprocessen: Landgoed Schijf in Rucphen, Landgoed Bieduinen, Klooster St Jozepsberg (Clarissen) in Megen, Fort Isabella in Vught, KloosterBovendonk, Abdij van Berne in Heeswijk-Dinther, Oud Herlaer/Bossche Buitens en Kentalis, het voormalig Doveninstituut in Sint-Michielsgestel. Het merendeel zal het leiden tot participatievoorstellen in de planrealisatie waarbij ook een beroep wordt gedaan op een investeringsinzet van erfgoedmiddelen en/of middelen van het ontwikkelbedrijf. (zie ook Voortgangsrapportage Erfgoed, Statenmededeling april 2018 en Meerjarenperspectief Ontwikkelbedrijf bij Jaarrekening 2017, PS mei 2018).		Geen streefwaarde, afspraken gemaakt over informeren Staten over voortgang		

Beleidsnota		Besluit	Afweeg- moment	Indicator	2018	prognose en bijsturing	nieuwe streef- waarde	2019	2020	2021
Doelstelling										
Prestaties										
4 Samenwerking in beheer en toegankelijk maken van collecties voor het publiek				aantal Initiatieven waarbij we komen tot samenwerking	1	De streekmusea in de Baronie hebben een streeknetwerk gevormd en werken aan het vertellen van een gezamenlijk verhaal op verschillende locaties en willen de collecties daarop afstemmen. Tevens is in samenwerking met Erfgoed Brabant de website www.BrabantsErfgoed.nl ontwikkeld wat de basis is voor een brede samenwerking tussen instellingen.		1		
4 Groter aantal collecties zijn aangesloten op de Brabant Cloud en wordt meer gebruikt door ondernemers en instellingen				Aantal collectiestukken	1.000.000	Conform planning. Op dit moment zijn er bijna 1 miljoen collectiestukken getoond via de Cloud. Langzaam maar zeker groeit het aantal instellingen die hun collecties tonen via de Cloud.		1.000.000		
4 Meer nieuwe publieksgroepen in musea in Brabant				Jongeren in musea	50.000	Conform planning. In 2018 is ook gestart met Museumschatjes voor 10.000 leerlingen uit het voortgezet onderwijs. Hier blijkt veel vraag naar te zijn, de inschrijving is inmiddels al vol.		50.000		

Beleidsnota		Besluit	Afweeg- moment	Indicator	2018	prognose en bijsturing	nieuwe streef- waarde	2019	2020	2021
Doelstelling										
Prestaties										
<p>versnellen, volhoudbaar in te spelen op veranderingen en draagvlak te geven. (cross-overs)</p> <p>Outcome:</p> <p>1. We versterken maatschappelijke initiatieven door te leren van concrete initiatieven en de vragen waar zijn tegenaan lopen op punt van volhoudbaarheid en impact</p> <p>2. We versterken maatschappelijke initiatieven door ze te verbinden met andere initiatieven, partners en expertise.</p> <p>3. De pilot impactmonitoring zal leiden tot conclusies over de impact van het programma ten aanzien van het maatschappelijke doel en de concrete initiatieven en wordt vertaald naar provinciaal beleid.</p>										
		Indicator	streefwaarde 2018	prognose en bijsturing	nieuwe streefwaarde	streefwaarde 2019	streefwaarde 2020	streefwaarde 2021		
	Ondersteuningsstructuur Mix en Match is operationeel	Operationele ondersteuningsstructuur	1	Gerealiseerd. Mix en matchpoint Stérk Brabant is eind 2017 ingericht en is vanaf 2018 operationeel. Wordt nu verder uitgebouwd.						
	Brabantbreed lerend netwerk	Brabantbreed lerend netwerk	1	Conform planning. Via Stérk Brabant worden maatschappelijke initiatieven in contact met elkaar en met andere partijen, experts en financiers gebracht.						
	Pilot impactmonitoring	Pilot impactmonitoring	1	Conform planning. Najaar 2018 is eindrapportage van de pilot gereed.						

Beleidsnota		Besluit	Afweeg- moment	Indicator	2018	prognose en bijsturing	nieuwe streef- waarde	2019	2020	2021
	Doelstelling									
	Prestaties									
"Brabant Beweegt", Sportagenda 2016-2019		PS 30/16	2019							
Outcome Aangepast sporten De bekendheid van de Brabantse regionale steunpunten voor aangepast sporten is vergroot en via de steunpunten (en hun netwerk) zijn meer mensen met een beperking aan een passende beweegactiviteit geholpen.				Indicator	streefwaarde 2018	prognose en bijsturing	nieuwe streefwaarde	streefwaarde 2019	streefwaarde 2020	streefwaarde 2021
Via (het netwerk van) de regionale steunpunten voor aangepast sporten zijn meer mensen met een beperking aan het sporten/bewegen geholpen.				Aantal mensen met een beperking dat duurzaam aan het bewegen/sporten is geholpen		Achter op planning: in de periode 2017 t/m Q1 2018 hebben we 15.000 mensen aan het bewegen geholpen. Naar verwachting wordt de doelstelling van 50.000 later gerealiseerd dan gepland. E.e.a. is mede afhankelijk van de inzet/mogelijkheden van onze partners.			50.000	
Outcome Sportevenementen Brabant kent een beter afgestemd en meer internationaal onderscheidend aanbod van sportevenementen, met een duidelijker sociaal-maatschappelijk en economisch rendement.				Indicator	streefwaarde 2018	prognose en bijsturing	nieuwe streefwaarde	streefwaarde 2019	streefwaarde 2020	streefwaarde 2021

Beleidsnota		Besluit	Afweg-moment	Indicator	2018	prognose en bijsturing	nieuwe streef-waarde	2019	2020	2021
	Doelstelling									
	Prestaties									
<p>Brabant wordt door sporttalenten gezien als een aantrekkelijke regio om jezelf te ontwikkelen; zowel op sportief vlak als in op het gebied van scholing en maatschappelijke carrière.</p>				Indicator	streefwaarde 2018	prognose en bijsturing	nieuwe streefwaarde	streefwaarde 2019	streefwaarde 2020	streefwaarde 2021
<p>Sporttalenten geven Brabant gemiddeld een 8 als antwoord op de vraag hoe aantrekkelijk deze provincie is om je als sporter te ontwikkelen Het Brabantse aandeel in de landelijke populatie topsporters/topsporttalenten is toegenomen</p>				Tevredenscijfer sporttalenten		Activiteiten verlopen conform planning, de twee genoemde indicatoren worden in het najaar van 2018 gemeten		8		
				Brabants aandeel (%) in landelijk totaal topsporters/topsporttalenten				≥ 16%		
<p>Outcome Innovatie en technologie - Vier Brabantse fieldlabs zijn landelijk geaccrediteerd en via het cluster sport & technology meer verbonden met samenwerkingspartners buiten Brabant; - Er zijn innovaties ontwikkeld die mensen verleiden om meer te bewegen, die leiden tot een hogere omzet van het Brabants bedrijfsleven en die (inter-)nationaal opvallen en Brabant op de kaart zetten.</p>				Indicator	streefwaarde 2018	prognose en bijsturing	nieuwe streefwaarde	streefwaarde 2019	streefwaarde 2020	streefwaarde 2021

Beleidsnota		Besluit	Afweeg- moment	Indicator	2018	prognose en bijsturing	nieuwe streef- waarde	2019	2020	2021
Doelstelling										
Prestaties										
Het cluster Sport & Technologie is betrokken in Europese projecten die ten doel hebben via innovatieve toepassingen mensen meer te laten bewegen en bedrijven nieuwe marktkansen te bieden				Aantal cluster brede (Europese) innovatieprojecten	2	Conform planning. In 2018 zijn de projecten Stad in Actie (ontwikkeling innovaties voor bewegen in de openbare ruimte van de stad) en Vitality Living Lab (ontwikkeling van innovaties voor een actieve leefstijl, met slim gebruik van big data) van start gegaan.		2		

Verloop begroting 2018

x € 1.000	Begr.2018 (PS 66/17)	1e wijz 2018 PS (81/17)	2e wijz 2018 PS (14/18)	Begr.2018 t/m 2e wijz.	III. Eerdere besluitvorming	II. Adm./techn. mutaties *	I. Voorstellen	Begr.na 3e wijz. Incl. I, II & III
0601 Cultuur								
lasten	23.232	-100	2.225	25.357	0	-38	9.000	34.319
batens	48	0	0	48	0	32	0	80
saldo	-23.184	100	-2.225	-25.309	0	70	-9.000	-34.239
0602 Erfgoed								
lasten	22.593	50	9.300	31.943	0	-6.002	150	26.091
batens	604	0	0	604	0	325	0	929
saldo	-21.989	-50	-9.300	-31.339	0	6.327	-150	-25.162
0603 Sociale veerkracht								
lasten	5.729	0	150	5.879	0	-400	0	5.479
batens	96	0	0	96	0	0	0	96
saldo	-5.633	0	-150	-5.783	0	400	0	-5.383
0604 Sport								
lasten	5.323	0	0	5.323	0	0	87	5.409
batens	0	0	0	0	0	0	0	0
saldo	-5.323	0	0	-5.323	0	0	-87	-5.409
Toegedeelde organisatiekosten	4.542	-189	0	4.353	0	-148	0	4.205
totaal programma 06								
lasten	61.419	-239	11.675	72.856	0	-6.588	9.237	75.504
batens	748	0	0	748	0	357	0	1.105
saldo	-60.671	239	-11.675	-72.108	0	6.945	-9.237	-74.399

Specificatie besluitvorming

I. Voorstellen

Onderwerp	Toelichting	L/B	Prod .grp	bijstelling 2018	bijstelling 2019	bijstelling 2020	bijstelling 2021	bijstelling 2022	bijstelling structureel
Brabant C (PPN 2018)	Betreft verwerking van besluit PS (Perspectiefnota 2018) mbt aanvullende middelen voor Brabant C.	L	0601	9.000.000					
Actualisering meerjarenraming Sportplan	Actualisatie van de meerjarenraming van Sportplan op basis de meest actuele planning van de uitgaven.	L	0604	86.693	-300.000	750.000			
Cultuurhistorische en natuurhistorische musea	Middels een aangenomen motie bij behandeling van PPN 2018 is GS opgedragen aanvullend en aansluitend op het bestaande instrumentarium zo spoedig mogelijk een pilot te starten waarmee kleine en middelgrote natuur- en cultuurhistorische musea ondersteund kunnen worden over de jaren 2018 en 2019 en de resultaten van deze pilot te benutten voor vormgeving van het instrumentarium in de volgende planperiode 2021-2024. Middels deze begrotingswijziging worden hiertoe de benodigde middelen voor de pilot (€ 0,5 mln) in de begroting opgenomen.	L	0602	150.000	350.000				
Erfgoed: borging ontwikkelgerichte aanpak	In het Kader Verbeeldingskracht Erfgoed (2016-2020) is middels de 4 verhaallijnen focus aangebracht voor het behoud van beeldbepalend erfgoed. Op onderdelen leidt dit tot (kleinere) structurele bijdragen van totaal € 0,4 mln ten behoeve van de verhaallijnen zoals voor Nieuw Hollandse Waterlinie en Zuiderwaterlinie (zie ook Statenmededeling voortgang Erfgoedbeleid 10 apr 2018). Ook voor de rol 'beweging stimuleren' binnen de ontwikkelgerichte aanpak van erfgoed is structurele borging nodig (€ 0,5 mln p/j) om ook in de toekomst goede initiatieven te stimuleren en verder te helpen. De dekking van dit voorstel vindt plaats ten laste de voor Cultuur gereserveerde structurele BA middelen.	L	0602			900.000	900.000	900.000	900.000
Cultuur: professionele kunsten en impuls gelden	Deze bestuursperiode is een extra impuls gegeven aan professionele kunsten ter versterking van de basis van Brabantse culturele infrastructuur conform ons beleid zoals vastgelegd in de cultuuragenda en het uitvoeringsprogramma cultuur. Hiervoor waren tot op heden de middelen geraamd t/m 2018. Middels dit voorstel worden voor de jaren 2019 en verder aanvullende middelen ingezet. Deze worden gedekt uit de voor Cultuur en Samenleving beschikbaar gestelde middelen bij Bestuursakkoord 2015-2019 (3e tranche IA en structurele middelen). Hiermee blijft hetzelfde niveau gehandhaafd als t/m 2018 en wordt daarmee, conform onze ambities, de Brabantse culturele infrastructuur duurzaam versterkt. V.w.b. de impuls gelden loopt de extra inzet nu t/m 2019 conform ons uitvoeringsprogramma en wordt voorgesteld dit door te trekken t/m 2020. Vanaf 2021 start namelijk een nieuwe landelijke kunstenplanperiode. Door nu de Impuls gelden te verlengen t/m 2020 kan op dat moment integraal een nieuwe afweging gemaakt worden over vervolginzet.	L	0601		1.100.000	2.400.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000
Totaal lasten voorstellen				9.236.693	1.150.000	4.050.000	1.900.000	1.900.000	1.900.000
Totaal baten voorstellen				0	0	0	0	0	0

II. Administratief technische bijstellingen

Onderwerp	Toelichting	L / B	Prod. grp	bijstelling 2018	bijstelling 2019	bijstelling 2020	bijstelling 2021	bijstelling 2022	bijstelling structureel
Toerekening organisatiekosten	De toerekening van de organisatiekosten aan de programma's -zoals die bij de oorspronkelijke begroting 2018 in november 2017 door PS is vastgesteld- is op basis van de geactualiseerde capaciteitsinzet gewijzigd en leidt tot bijstelling van de begroting 2018.	L	0699	-148.148					
Symphonische muziekvoorziening	De subsidie ihkv impuls symphonische muziekvoorziening betreft 2018 en 2019 (zie Statenmededeling 19 dec 2017). Aangezien het echter een projectsubsidie betreft wordt de last in 2018 genomen en derhalve wordt ter dekking het budget 2019 naar voren gehaald.	L	0601	500.000	-500.000				
Rente jeugdzorg	Jeugdzorg is als provinciale taak volledig komen te vervallen. Daarmee kan ook de resterende rentepost die nog in de begroting was opgenomen vervallen. De restant middelen van deze post worden toegevoegd aan de begrotingsruimte.	L	0603	-962	-962	-962	-962	-962	-962
Sociale Veerkracht	Aanpassing van de ramingen op basis van de meest actuele prognoses. Op basis hiervan kan € 0,5 mln vrijvallen naar algemene middelen. Het betreft met name minderkosten op de programma-onderdelen impactmonitoring en Lerende Aanpak.	L	0603	-399.038		-25.783	-25.783	-25.783	-25.783
Bijstelling meerjarenraming uitvoeringsprogramma Cultuur	Aanpassing van de meerjarenraming uitvoeringsprogramma Cultuur op basis van de meest actuele prognoses.	L	0601	-538.000	398.000	172.000			
		B	0601	32.000					
Bijstelling meerjarenraming uitvoeringsprogramma Erfgoed	Aanpassing van de meerjarenraming uitvoeringsprogramma Erfgoed op basis van de meest actuele prognoses. Tevens is er een vrijval naar algemene middelen van € 0,3 mln ivm de lager vastgestelde subsidie voor aanschaf Collse Watermolen (€ 1,2 mln ipv € 1,5 mln) aangezien de toegezegde subsidie niet volledig nodig bleek vanwege de lagere aanschafkosten.	L	0602	-6.002.116	-1.770.110	1.025.000	25.000	25.000	25.000
		B	0602	325.000	75.000	25.000	25.000	25.000	25.000
Archieftoezicht	De provinciale taak voor archieftoezicht wordt uitgevoerd vanuit onze rol als interbestuurlijk toezichthouder. Vanuit beheersbaarheid worden de betreffende budgetten gecombineerd onder Interbestuurlijk Toezicht.	L	0602		-7.154	-7.156	-7.156	-7.156	-7.156
Totaal lasten administratief-technische bijstellingen				-6.588.264	-1.880.226	1.163.099	-8.901	-8.901	-8.901
Totaal baten administratief technische bijstellingen				357.000	75.000	25.000	25.000	25.000	25.000

Algemeen financieel beleid

Algemeen financieel beleid

Voor elk programma zijn in de begroting de lasten en de baten opgenomen die bij dat programma horen. De baten zijn meestal niet toereikend om de lasten van het programma te kunnen dekken. Tegenover de nadelige saldi van lasten en baten bij de programma's staan de algemene dekkingsmiddelen, de stelposten en de mutaties in de reserves.

De lasten en baten van de programma's en die van het onderdeel algemeen financieel beleid inclusief de ramingen van de reserves tellen op tot sluitende begroting.

In onderstaand overzicht van het verloop van de begroting 2018 zijn in de gekleurde kolommen de mutaties van deze bestuursrapportage voor het onderdeel algemeen financieel beleid opgenomen.

Verloop begroting 2018

x € 1.000	Begr.2018 (PS 66/17)	1e wijz 2018 PS (81/17)	2e wijz 2018 PS (14/18)	Begr.2018 t/m 2e wijz.	III. Eerdere besluitvorming	II. Adm./techn. mutaties *	I. Voorstellen	Begr.na 3e wijz. Incl. I, II & III
3102 Algemene dekkingsmiddelen								
lasten	12.135	0	0	12.135	0	-744	0	11.391
baten	588.656	0	805	589.461	13.200	4.665	2.684	610.010
saldo	576.522	0	805	577.327	13.200	5.408	2.684	598.619
3103 Stelposten								
lasten	101.712	-15.865	8.123	93.970	4.550	14.064	-47.798	64.786
baten	0	0	0	0	0	0	0	0
saldo	-101.712	15.865	-8.123	-93.970	-4.550	-14.064	47.798	-64.786
3104 Mutaties reserves								
lasten	369.189	5.194	135.699	510.082	7.150	62.979	53.632	633.843
baten	513.246	34.690	232.633	780.568	0	44.768	7.254	832.590
saldo	144.056	29.496	96.933	270.486	-7.150	-18.212	-46.377	198.747
totaal programma 31								
lasten	483.036	-10.671	143.822	616.187	11.700	76.299	5.834	710.021
baten	1.101.902	34.690	233.438	1.370.030	13.200	49.432	9.938	1.442.600
saldo	618.866	45.361	89.615	753.842	1.500	-26.867	4.105	732.580

De bijstellingen m.b.t. 31.02 algemene dekkingsmiddelen betreffen o.a. de verwerking van de effecten van de rijkscirculaires van het provinciefonds, de verwerking van het financieel perspectief t.b.v. de begroting 2019 op basis van de perspectiefnota, de verwerking van de effecten treasury voor de immunisatieportefeuille en de investeringsagendaportefeuille.

De bijstellingen bij 31.03 stelposten betreffen de verwerking van de effecten perspectiefnota, en beroep op begrotingsruimte.

Door PS zijn instellingsbesluiten m.b.t. de reserves vastgesteld waarin is aangegeven welke lasten en baten in de begroting via de desbetreffende specifieke reserve lopen. De mutaties in de reserves bij deze bestuursrapportage verlopen via productgroep 31.04 en vormen veelal de tegenhanger van de mutaties in de lasten en baten bij de verschillende begrotingsprogramma's.

31.02 Opbrengsten opcenten motorrijtuigenbelasting

De raming van de opcenten is gebaseerd op het houdersbestand van de belastingdienst per 1 juli 2018. In het afgelopen half jaar is het aantal auto's die belast worden met provinciale opcenten gestegen met ruim 18.000 auto's. Er is vooral een toename in de zwaardere categorie auto's (vanaf 1050 kg). Het financiële effect ad € 6,3 mln is structureel en wordt toegevoegd aan de vrije begrotingsruimte.

31.02 uitkering Provinciefonds

Op basis van de meircirculaire 2018 wordt de algemene uitkering 2018 en 2019 bijgesteld met respectievelijk + € 5,7 mln en + € 11,9 mln voor de actualisatie van het accres.

31.02 Vennootschapsbelasting

Sinds 1 januari 2016 is de provincie vennootschapsbelastingplichtig voor zover zij een of meer ondernemingen drijft. De afgelopen jaren heeft daarom een uitvoerige fiscale inventarisatie plaats gevonden van alle activiteiten van de provincie, dit in nauw overleg met de Belastingdienst. Op dit moment ziet het er naar uit dat de provincie over 2016 geen aangifte voor de vennootschapsbelasting hoeft te doen omdat er in fiscale zin geen sprake is van een of meer ondernemingen. Voor 2017 en verder dient dit telkens te worden getoetst maar de verwachting is dat de situatie in 2016 ook in de toekomst hetzelfde blijft.

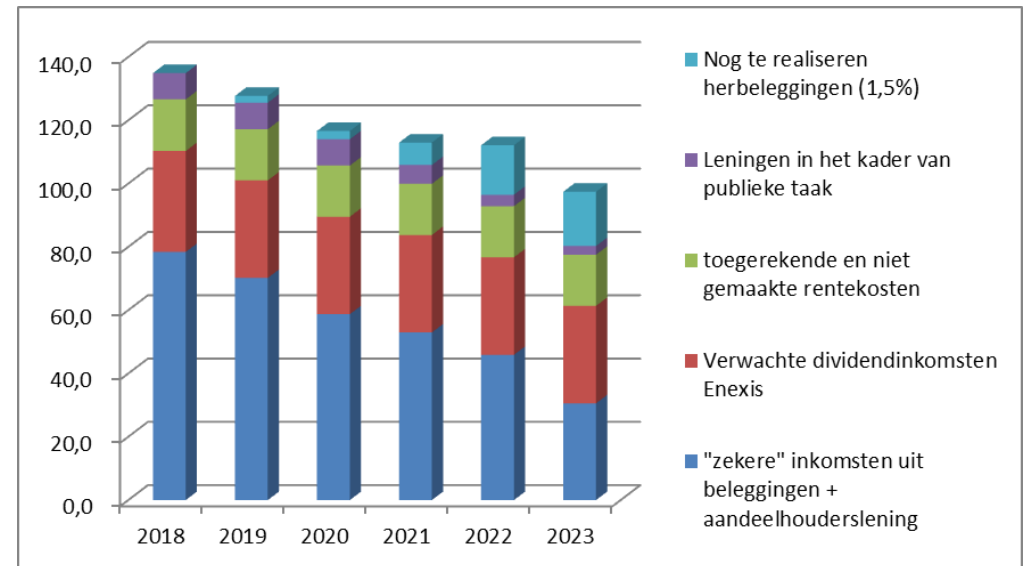
31.02 Dividenden en financieringsfunctie

Het rendement over 2018 is sinds de behandeling van de begroting 2018 verbeterd met € 1,7 mln. Dit wordt veroorzaakt door een hogere dividenduitkering van Enexis (+€ 1,1 mln.) en door in 2018 uitgevoerde switches (aan- en verkopen van obligaties).

Daarnaast is het bedrag aan leningen aan decentrale overheden fors toegenomen met € 331 mln. (=q). Omdat het rendement (=p) daarvan lager is dan verwacht (1,4% ten opzichte van 1,5%), is het effect op het totale rendement (pxq) nihil.

Het bedrag van € 1,7 mln. wordt toegevoegd aan de dividend- en rentereserve. De stand van deze reserve bedraagt naar de huidige inzichten eind 2018 € 180,9 mln. Dit is bestemd voor het opvangen van rendementstekorten die – als de rente zo blijft – vanaf 2020 gaan ontstaan. Dit wordt veroorzaakt doordat in 2019 – naar verwachting – het laatste deel van de aandeelhouderslening van Enexis (€ 108 mln. Tegen 7,2%) wordt afgelost. In 2022 een groot bedrag vrijvalt is het effect van de lage rente het meest voelbaar en daalt het rendement in 2023 wellicht met ruim € 15 miljoen.

In onderstaande grafiek staan de verwachtingen weergegeven op basis van de beleggingen per ultimo mei 2018.

Ook vanaf juni zullen we door blijven gaan met het verstrekken van leningen aan decentrale overheden (=q) en het aan- en verkopen van obligaties. Hierdoor zal het rendement in 2018 verder verbeteren.

Specificatie besluitvorming

I. Voorstellen

Onderwerp	Toelichting	L/B	Prod .grp	bijstelling 2018	bijstelling 2019	bijstelling 2020	bijstelling 2021	bijstelling 2022	bijstelling structureel
Verwerking circulaire Provinciefonds DU-uitkeringen	Provincies ontvangen voor 2018 een bedrag voor het Programma Impuls Omgevingsveiligheid 2015-2018. Het Rijk stelt middelen beschikbaar voor Impuls omgevingsveiligheid (IOV). De provincie heeft een subsidie aangevraagd. De Bestuurlijke omgevingsberaad heeft besloten dat de provincie een regierol hebben ten aanzien van het doorzetten van deze middelen naar de omgevingsdiensten.	B	3102	970.000					
Werkbudget transitieopgave (PPN)	Verwerking besluit Perspectiefnota 2018 m.b.t. beschikbaar stellen budget tbv transitieopgave. dekking vindt plaats vanuit de begrotingsvrije ruimte (3103). De middelen worden via de algemene reserve-doorgechoven ruimte van 2019 naar 2018 gebracht en toegevoegd aan de reserve ontwikkelbedrijf.	L	3103		-500.000				
		L	3104	500.000	500.000				
		B	3104	500.000					
Brabant C (PPN 2018)	Betreft verwerking van besluit PS (Perspectiefnota 2018) mbt aanvullende middelen voor Brabant C ten laste van de stelpost in te zetten begrotingsruimte. De middelen worden via de algemene reserve-doorgeschoven ruimte van 2019 naar 2018 gebracht.	L	3103		-9.000.000				
		B	3104	9.000.000					
		L	3104		9.000.000				
Uitvoering motie 38A Toezichtsbijdrage	In overeenstemming met de unaniem aangenomen motie 38a bij de de behandeling van de perspectiefonota 2018 op 20 april 2018, wordt in de begroting 2019 een bedrag van € 2,72 mln gereserveerd voor toezichtsbijdrage in opengestelde Natuurgebieden i.v.m. werkzaamheden in 2019 en 2020. Bijstelling verloopt met dekking van de begrotingsvrije ruimte (3103) via de reserve Natuurbeheer en ontwikkeling (3104)	L	3103		-2.720.000				
		L	3104		2.720.000				
		B	3104		2.720.000				
Wegenoverdrachten	Bij de jaarrekening 2017 zijn de kredieten voor een tweetal wegenoverdrachten (N616 Gemert - Brakel € 530.755 en N625 's-Hertogenbosch € 0,8 mln) doorgeschoven naar 2018. Inmiddels zijn de beide colleges akkoord. De bestuurlijke afstemming voor de geplande overdracht van een wegvak in Breda ad € 1,2 mln kost meer tijd en wordt doorgeschoven naar 2019. De overdracht van een tweetal wegvakken van de N69 is afhankelijk van de uitvoering van de nieuwe westparallel N69. De vaststelling van een definitief PIP heeft vertraging opgelopen. De overdracht is nu gepland voor 2021. Bij de bestuursrapportage 2017 is reeds een overdracht aangekondigd van een wegvak aan Reusel - De Mierden. Het betreffende college is inmiddels akkoord. De dekking van € 5 mln is afkomstig uit het reguliere investeringskrediet voor groot onderhoud en vervanging.	L	3103	-5.000.000					
		L	3104	1.200.000					
		B	3104		1.200.000	-3.382.189	3.382.189		

I. Voorstellen

Onderwerp	Toelichting	L/B	Prod .grp	bijstelling 2018	bijstelling 2019	bijstelling 2020	bijstelling 2021	bijstelling 2022	bijstelling structureel
Bijdrage Boevenheuvel	Het college verleent een begrotingssubsidie aan de gemeente Bergeijk als cofinanciering in de aanpak van een gemeentelijke weg in het kader van het project Middenweg Eersel-Bergeijk-N397. De dekking is afkomstig uit de reserve Verkeer & Vervoer.	B	3104	2.650.000					
Actualisering meerjarenraming Sportplan	Actualisatie van de meerjarenraming van Sportplan op basis de meest actuele planning van de uitgaven. In verband hiermee wordt € 377.000 toegevoegd aan de risicoreserve (3104), Wordt de begrotingsvrije ruimte opgehoogd met € 34.894. Voorts vindt dekking van de lasten plaats uit de reserve Essent-investeringsagenda en uit de algemene reserve-bestuursakkoordmiddelen.	L	3104	377.000					
		L	3103	34.894					
		B	3104	498.587	-300.000	750.000			
Actualisering meerjarenraming ontwikkelbedrijf	Betreft aanpassing van de ramingen ontwikkelbedrijf op basis van actualisatie van de grondexploitaties. Betreft onder andere de verschuiving van de raming van de risicoreservering voor LPM (€ 8 mln) en de raming van de exploitatielasten voor Automotive Campus (€ 5,3 mln) van 2018 naar 2020. Zie verder voortgangsrapportage ontwikkelbedrijf (bijlage bij Begroting 2018) voor uitgebreide toelichting. In verband hiermee wordt de renteopbrengst van verstrekte geldleningen bijgesteld (31.02) en wordt de begrotingsvrije ruimte bijgesteld (3103) en vindt bijstelling plaats van de risicoreserve en van de reserve ontwikkelbedrijf (3104)	B	3102	1.713.952	1.507.988	1.050.586	832.887	802.884	200.000
		L	3104	84.622	-638.818	1.515.824	1.302.045	-1.375.835	-2.718.959
		B	3104	-10.191.644	-2.976.051	19.012.420	-5.964.289	-990.114	-1.355.125
		L	3103	-50.000	100.000	100.000	-13.397	100.000	100.000
Voorziening glastuinbouw Deurne	Vrijval geraamde toevoegingen voorziening glastuinbouw Deurne op basis van actualisatie grondexploitatie ten gunste van de begrotingsvrije ruimte	L	3103	520.401			536.013	536.013	536.013
Actualisatie meerjarenraming groundbank de Kempen	Bijstelling van de ramingen op basis van periodieke actualisatie grondportefeuille de Kempen. De dekking van de lasten komt uit de risico-reserve grondportefeuille De Kempen.	L	3104				50.000	50.000	
		B	3104	238.000			50.000	50.000	
Snelfietsrouten netwerk	Op basis van het verwachte aantal ondertekende bestuursovereenkomsten in deze bestuursperiode wordt € 19,1 toegevoegd aan de 1e tranche (€ 35,6 mln obv besluit PS 59/16) voor het realiseren van het netwerk van snelfietsroutes. De dekking is afkomstig uit de reserve Spaar- & Investeringsfonds (SIF). Bovendien hebben de gemeenten net wat meer tijd nodig om het tekenen van de bestuursovereenkomst om te zetten in concrete subsidieaanvragen. De middelen worden daarom later op de begroting geraamd. De beleidsprestatie uit begroting (9 bestuursovereenkomsten en 5 routes gerealiseerd in 2020) wordt gehaald.	B	3104	-4.900.000	-5.700.000	10.600.000	10.000.000	15.400.000	
Evaluatiekosten Wilhelminakanaal	Bijstelling raming op basis van geplande en gerealiseerde uitgaven en inkomsten evaluatie Wilhelminakanaal tlv reserve Verkeer en Vervoer.	L	3104	86.000					
		B	3104	50.000	-50.000				

I. Voorstellen

Onderwerp	Toelichting	L/B	Prod -grp	bijstelling 2018	bijstelling 2019	bijstelling 2020	bijstelling 2021	bijstelling 2022	bijstelling structureel
Woningbouwstimuleringsmaatregelen	Bijstelling van de uitvoeringskosten en afwaardingen tav woningbouwstimuleringsmaatregelen op basis van geactualiseerde planning. De maatregelen zijn allemaal eerder al gesloten en betreft nu nog de afronding hiervan. Zie verder de Voortgangsrapportage Ontwikkelbedrijf (bijlage bij jaarrekening 2017). In verband daarmee wordt de dekking uit de reserve ontwikkelbedrijf hiervoor aangepast.	B	3104	118.000	-1.920.000	-25.000	-5.000	-50.000	-50.000
Agrofood	Betreft aanpassing van de meerjarenraming programma Agrofood op basis van meest actuele prognoses. De aframing in 2018 (€ 6,4 mln) betreft voornamelijk de eerder geraamde risicoreservering van € 7,5 mln die niet in 2018 tot besteding zal komen, maar gereserveerd blijft in de stelpost voor afdekking van risico's op de te verstrekken leningen en participaties. De bijraming in 2019 is (€ 6,7 mln) is het gevolg van nadere uitwerkingen op het onderdeel Ondersteunende maatregelen, aan de hand waarvan middelen worden onttrokken uit de daarvoor bestemde stelpost. In verband hiermee wordt het beroep op de begrotingsruimte aangepast (31.03) en wordt (31.04) de onttrekking aan de reserve essent investeringsagenda in 2018 € 0,3 mln lager en in 2019 € 0,9 mln hoger, wordt in 2018 € 8,9 mln aan reserve cofinanciering Europese programma's onttrokken en wordt in 2018 € 0,5 mln toegevoegd aan deze reserve. Voorts wordt met dekking via de algemene reserve-doorgeschoven ruimte € 4,3 mln aan lasten doorgeschoven van 2018 naar 2019 en € 0,2 mln van 2020 naar 2019.	L	3103	1.506.212	-2.971.075	-551.050	-448.050		
		L	3104	4.835.943		245.903			
		B	3104	8.578.098	5.501.050				
Cultuurhistorische en natuurhistorische musea	Middels een aangenomen motie bij behandeling van PPN 2018 is GS opgedragen aanvullend en aansluitend op het bestaande instrumentarium zo spoedig mogelijk een pilot te starten waarmee kleine en middelgrote natuur- en cultuurhistorische musea ondersteund kunnen worden over de jaren 2018 en 2019 en de resultaten van deze pilot te benutten voor vormgeving van het instrumentarium in de volgende planperiode 2021-2024. Middels deze begrotingswijziging worden hiertoe de benodigde middelen voor de pilot (€ 0,5 mln) in de begroting opgenomen. Dekking van de lasten geschiedt uit de reserve essent-investeringsagenda.	B	3104	150.000	350.000				
Erfgoed: borging ontwikkelgerichte aanpak	In het Kader Verbeeldingskracht Erfgoed (2016-2020) is middels de 4 verhaallijnen focus aangebracht voor het behoud van beeldbepalend erfgoed. Op onderdelen leidt dit tot (kleinere) structurele bijdragen van totaal € 0,4 mln ten behoeve van de verhaallijnen zoals voor Nieuw Hollandse Waterlinie en Zuiderwaterlinie (zie ook Statenmededeling voortgang Erfgoedbeleid 10 apr 2018). Ook voor de rol 'beweging stimuleren' binnen de ontwikkelgerichte aanpak van erfgoed is structurele borging nodig (€ 0,5 mln p/j) om ook in de toekomst goede initiatieven te stimuleren	L	3103			-900.000	-900.000	-900.000	-900.000

I. Voorstellen

Onderwerp	Toelichting	L/B	Prod .grp	bijstelling 2018	bijstelling 2019	bijstelling 2020	bijstelling 2021	bijstelling 2022	bijstelling structureel	
	en verder te helpen. De dekking van dit voorstel vindt plaats ten laste de voor Cultuur gereserveerde structurele BA middelen.									
Ruimtelijke Ontwikkeling van het mozaïek	Aanpassing van de meerjarenraming Ruimtelijke ontwikkeling op basis van de meest recente prognoses. De verschuiving van uitgaven naar 2019 (€ 2,9 mln) betreft met name de uitgaven voor werklocaties, waarbij een aantal bijdrages aan met name campussen naar verwachting niet in 2018, maar in 2019 worden gerealiseerd. Het totale programma loopt op schema. Daarnaast betreft het in 2018 nog een bijstelling van de raming ten aanzien van Agenda Wonen (-/- € 350.000 naar 2019) en Omgevingsvisie (+ € 165.000 naar 2018 vanuit 2020). In verband hiermee wordt een beroep gedaan op de hiervoor gereserveerde begrotingsruimte (3103), en wordt via de algemene reserve-doorgeschoven ruimte € 2,9 mln doorgeschoven van 2018 naar 2019 en wordt een bedrag van € 0,3 mln uit deze reserve naar voren gehaald van 2020 naar 2018 (3104). daarnaast wordt in 2018 per saldo € 35.000 toegevoegd aan reserve ontwikkelbedrijf.	L	3104	3.031.087		291.700				
		B	3104	316.700	2.971.087					
		L	3103		-750.000	-291.700				
Cultuur: professionele kunsten en impuls gelden	Deze bestuursperiode is een extra impuls gegeven aan professionele kunsten ter versterking van de basis van Brabantse culturele infrastructuur conform ons beleid zoals vastgelegd in de cultuuragenda en het uitvoeringsprogramma cultuur. Hiervoor waren tot op heden de middelen geraamd t/m 2018. Middels dit voorstel worden voor de jaren 2019 en verder aanvullende middelen ingezet. Deze worden gedekt uit de voor Cultuur en Samenleving beschikbaar gestelde middelen bij Bestuursakkoord 2015-2019 (3e tranche IA en structurele middelen). Hiermee blijft hetzelfde niveau gehandhaafd als t/m 2018 en wordt daarmee, conform onze ambities, de Brabantse culturele infrastructuur duurzaam versterkt. V.w.b. de impuls gelden loopt de extra inzet nu t/m 2019 conform ons uitvoeringsprogramma en wordt voorgesteld dit door te trekken t/m 2020. Vanaf 2021 start namelijk een nieuwe landelijke kunstenplanperiode. Door nu de Impuls gelden te verlengen t/m 2020 kan op dat moment integraal een nieuwe afweging gemaakt worden over vervolginzet. Dekking van de lasten vindt plaats uit de reserve Essent investeringsagenda (3104) en uit de hiervoor gereserveerde middelen in de begrotingsruimte.	L	3103			-1.000.000	-1.000.000	-1.000.000	-1.000.000	
		B	3104		1.100.000	1.400.000				
Quick Win maatregelenpakket A2 Deil - 's-Hertogenbosch	Tijdens BO-MIRT van december 2017 zijn met het Rijk afspraken gemaakt over een gezamenlijk Quick-Win maatregelenpakket voor A2 Deil - 's-Hertogenbosch naast een versneld MIRT-onderzoek voor de lange termijn oplossing. Via een statenmededeling zijn de Staten hierover geïnformeerd. Het provinciale aandeel in het Quick-Win maatregelenpakket van € 11,2 mln wordt nu op de begroting	B	3104	100.000	250.000	1.000.000	1.500.000	8.350.000		

I. Voorstellen

Onderwerp	Toelichting	L/B	Prod .grp	bijstelling 2018	bijstelling 2019	bijstelling 2020	bijstelling 2021	bijstelling 2022	bijstelling structureel
	geraamd. De dekking is afkomstig uit de reserve Spaar- & Investeringsfonds (SIF).								
Milieu effecten rapportage	Dit jaar zijn er beduidend meer provinciale projecten waarvoor een MER (Milieu effect rapportage) moeten worden opgesteld . Voor deze Mer's is het wettelijke verplicht om een advies aan te vragen bij de commissie-MER . Dit jaar betreft het circa 12 wettelijke adviesaanvragen. Deze wettelijke adviesaanvragen variëren van €13.500 tot €32.000. De verwachting is dat komende jaren meer aanvragen zullen komen. In verband daarmee worden uit de vrije begrotingsruimte extra middelen beschikbaar gesteld.	L	3103	-400.000	-100.000	-100.000	-100.000		
2018 Motie 48 bij PPN SSiB tlv alg middelen	Bij PPN is Motie 48 aangenomen, waarbij gevraagd wordt uit de vrije begrotingsruimte € 0,2 mln per jaar beschikbaar te stellen voor de periode 2019-2022 en eenmalig €60.000 (2018) voor het inrichten van het Brabantbreed BOA Registratiesysteem. Met dit voorstel geven we daar invulling aan.	L	3103	-60.000	-200.000	-200.000	-200.000	-200.000	
Werkgeverslasten	De gestegen werkgeverslasten door met name de verhoging van werkgeversdeel van de pensioenpremie, leiden tot hogere loonkosten. Conform de werkwijze met het Organisatiekostenbudget worden de consequenties verwerkt ten laste van de algemene middelen.	L	3103	-823.389	-783.167	-716.408	-715.043	-709.793	-709.793
		L	3103	823.389	783.167	716.408	715.043	709.793	709.793
Overbrenging van archieven naar het Brabants Historisch Informatie Centrum	Conform de Archiefwet zijn het archief van het Provinciaal bestuur voor de periode 1987-1999 en het archief van de commissaris van de Koningin in Noord-Brabant van de periode 1987-2003 over te brengen naar de provinciale bewaarplaats, het Brabants Historisch Informatie Centrum (BHIC). Hiermee wordt voldaan aan de wettelijke verplichtingen uit de Archiefwet en draagt de provincie bij aan het cultureel historisch erfgoed. Om deze wettelijke verplichting na te komen moeten we aanspraak maken op de vrije begrotingsruimte, waarbij ook de (beperkte) interne besparingen worden ingezet ter dekking van de kosten voor archief bewaarplaats.	L	3103	-80.000	-110.500	-110.500	-110.500	-110.500	-110.500
Herberekening afschrijvingen obv investeringsplanning	Herberekening afschrijvingen obv aangepaste investeringsplanning (separaat voorstel bij de Bestuursrapportage). De herberekening leidt tot bijstelling van het beroep op de reserve Verkeer en vervoer/SIF (31.04) en op de stelposten begrotingsruimte en overhead (3103)	L	3103	-495.556	503.032	893.168	161.470	-532.502	2.556.957
		B	3104	146.591	-196.606	-1.877.496	-4.021.929	-4.819.428	1.521.601
Meerjarenbegroting IPO	Het geformuleerde ambitiesniveau voor programma's met 'vlaggenscheppen' en de doorontwikkeling van het IPO (voor begrotingsjaren 2019 en 2020), tezamen met een nieuwe wijze van vooraf begroten, leiden tot een bijstelling van de raming naar aanleiding van de vastgestelde meerjarenbegroting 2018 van het IPO. Het geformuleerde ambitie niveau leidt ook tot extra personele inzet door het IPO vooral in 2018 en 2019. Ter dekking hiervan	L	3103	-207.000	-196.000	-48.000	-39.000	-39.000	-39.000

I. Voorstellen

Onderwerp	Toelichting	L/B	Prod .grp	bijstelling 2018	bijstelling 2019	bijstelling 2020	bijstelling 2021	bijstelling 2022	bijstelling structureel
	wordt een beroep gedaan op de vrije begrotingsruimte.								
VTH takenanalyse	Naar aanleiding van de VTH-takenanalyse blijkt dat de middelen in de stelpost VTH niet voldoende zijn om deze structurele taken af te dekken, als gevolg van structurele verdringingseffecten en de actualisatie naar prijspeil 2019. In verband daarmee wordt een beroep gedaan op vrije begrotingsruimte. De VTH-takenanalyse zal in de zomer aan PS worden aangeboden.	L	3103		-2.051.000	-2.090.000	-2.130.000	-1.865.000	
VTH takenanalyse - inzet stelpost VTH	Naar aanleiding van de VTH-takenanalyse blijkt dat, als gevolg van structurele verdringingseffecten en de actualisatie naar prijspeil 2019, de inzet van de middelen op de stelpost VTH noodzakelijk zijn om deze structurele taken af te dekken. Middels een statenmededeling zal de takenanalyse in de zomer aan PS worden aangeboden. De lasten voor uitbesteding vth omgevingsdiensten op productgroep 03.02 worden structureel opgehoogd tlv van de hiervoor gevormde stelpost (3103).	L	3103		-2.500.000	-6.200.000	-6.200.000	-6.200.000	-6.200.000
Bijdrage monument en herdenking MH17	De ramp met de MH17 was één van de grootste vliegcrashes uit de Nederlandse geschiedenis. Bij deze ramp vielen 48 Brabantse slachtoffers te betreuren. Voor de poort van Vliegbasis Eindhoven is op 24 maart 2018 het MH17-gedenkteken 'De Verbinding' onthuld. Het beeld staat symbool voor de verbinding die daar heeft plaatsgevonden tussen slachtoffers, nabestaanden en hulpverleners. De provincie heeft ten laste van de begrotingsruimte een subsidie van 50.000,- euro beschikbaar gesteld ten behoeve van de onthulling van dit monument ter blijvende herinnering aan de MH-17 slachtoffers.	L	3103	-50.000					
Wet Bibob toepassen op subsidies en vastgoedtransacties	In 2017 heeft een visitatiecommissie aanbevelingen gedaan over het vergroten van de bewustwording met wie we zaken doen en over toepassing van de Wet Bibob. Er is structureel extra inzet nodig om deze aanbevelingen op te volgen, en om de Wet Bibob meer structureel toe te passen op subsidies en vastgoedtransacties van de provincie, conform de moties 'Inspelen om ondermijning tegen te gaan' en 'Bibob vastgoedtransacties' die de Staten op 20 april 2018 hebben aangenomen. De uitwerking van de aanbevelingen en consequenties zijn opgenomen in de Statenmededeling van 3 juli 2018. Ten behoeve van die extra inzet wordt een beroep gedaan op de stelpost vrije begrotingsruimte ter afdekking van de overheadkosten (3103) ten tevens wordt de storting in de reserve persoonlijk ontwikkelbudget opgehoogd (3104)	L	3103		-412.000	-412.000	-412.000	-412.000	-412.000
		L	3103		412.000	412.000	412.000	412.000	412.000
		L	3104		3.333	3.556	3.778	3.778	

I. Voorstellen

Onderwerp	Toelichting	L/B	Prod .grp	bijstelling 2018	bijstelling 2019	bijstelling 2020	bijstelling 2021	bijstelling 2022	bijstelling structureel
Doorschuiven begrotingsruimte	Bij statenvoorstel 44/18 m.b.t. de bestuursrapportage 2018 wordt voorgesteld het restant van de begrotingsvrije ruimte van de jaarschijf 2018 door te schuiven naar de jaren 2020, 2021 en 2022 (3103). Doorschuiven verloopt via de algemene reserve-(3104) doorgeschoven ruimte.	L	3103	-43.517.055		1.017.055	29.100.000	13.400.000	
		L	3104	43.517.055					
		B	3104			1.017.055	29.100.000	13.400.000	
Totaal lasten voorstellen				5.833.603	-8.911.028	-7.424.044	20.012.359	1.866.954	-7.775.489
Totaal baten voorstellen				9.938.284	4.457.468	29.545.376	34.873.858	32.143.342	316.476

II. Administratief technische bijstellingen

Onderwerp	Toelichting	L / B	Prod .grp	bijstelling 2018	bijstelling 2019	bijstelling 2020	bijstelling 2021	bijstelling 2022	bijstelling structureel
Toedeling organisatiekosten	De toerekening van de organisatiekosten aan de programma's - zoals die bij de oorspronkelijke begroting 2018 in november 2017 door PS is vastgesteld- is op basis van de geactualiseerde capaciteitsinzet gewijzigd en leidt tot bijstelling van de begroting 2018.	L	3199	60.877					
		L	3103	-1.394.131					
Uitgaven bodemsanering tlv ISV-3-budget	In het kader van de stadsvernieuwingsmiddelen (SDV) en het Investeringsbudget Stedelijke vernieuwing 2000-2004 (ISV1) en 2005-2009 (ISV2) zijn er verschillende financiële bijdrage verleend aan bodemsaneringsprojecten. Deze geldstromen liepen via het ruimtelijke spoor omdat de bodemsanering gekoppeld was aan een ruimtelijke ontwikkeling. Bij de afronding van ISV2 bleek dat een aantal investeringsbudgetten bodem lager zijn vastgesteld dan voorschot was uitgekeerd. In 2010 is afgesproken (o.a. GS-besluit 2369683 d.d. 21-12-2010) dat deze bodemmiddelen worden toegevoegd aan de het ISV3 budget voor bodemsaneringen. Deze toevoeging met dekking vanuit de reserve bodem is nu geregeld.	B	3104	396.905	46.506				
Symphonische muziekvoorziening	De subsidie ihkv impuls symphonische muziekvoorziening betreft 2018 en 2019 (zie Statenmededeling 19 dec 2017). Aangezien het echter een projectsubsidie betreft wordt de last in 2018 genomen en derhalve wordt ter dekking het budget 2019 naar voren gehaald via de algemene reserve doorgeschoven ruimte.	B	3104	500.000					
		L	3104		500.000				
Rente jeugdzorg	Jeugdzorg is als provinciale taak volledig komen te vervallen. Daarmee kan ook de resterende rentepost die nog in de begroting was opgenomen vervallen. De restant middelen van deze post	L	3103	962	962	962	962	962	962

II. Administratief technische bijstellingen

Onderwerp	Toelichting	L / B	Prod .grp	bijstelling 2018	bijstelling 2019	bijstelling 2020	bijstelling 2021	bijstelling 2022	bijstelling structureel
	worden toegevoegd aan de begrotingsruimte.								
Afbouw transitorische post Brede Doeluitkering (BDU)	In IPO-verband zijn afspraken gemaakt over de afbouw van de transitorische post Brede Doeluitkering (BDU) via de exploitatie uitgaven voor OV-concessies. Met deze administratieve begrotingswijziging via de reserve verkeer en vervoer is de transitorische post in 2019 volledig afgebouwd.	L	3104	-1.500.000					
		B	3104	-1.820.000	-25.689.607				
Koppelen aan reserve ivm begroting 2019	Vooruitlopend op de nieuwe begrotingsstructuur voor programma 05 Mobiliteit per 2019 wordt al in 2018 een aantal posten gekoppeld aan de reserve Verkeer & Vervoer via het gelijktijdig verhogen van de storting en het ramen van de onttrekking (budgetneutraal). De structurele wijziging wordt geregeld via de omzetting van de begroting 2019.	L	3104	3.047.501					
		B	3104	3.047.501					
Regionale Uitvoerings Programma's (RUP)	Op het budget beschikbaar voor de subsidieregeling Regionale Uitvoeringsprogramma's (RUP) wordt voor 2018 een onderschrijding verwacht o.a. als gevolg van positieve ontwikkelingsverschillen op eerder verstrekte subsidies. De middelen worden toegevoegd aan de RUP-budgetten in de komende jaren. De dekking afkomstig uit de reserve Verkeer & Vervoer wordt overeenkomstig aangepast.	B	3104	-4.000.000	400.000	1.200.000	1.200.000	1.200.000	
Wijziging aflossing geldlening collectief agrarisch Natuurbeheer	De wijziging van het aflossingsschema (de periode van aflossing wordt 2020 tot en met 2023 in plaats van 2018 tot en met 2022) bij de overeenkomsten van geldlening voor de agrarische coöperatieve verenigingen Oost, Midden en West Brabant U.A. Na afloop van de lening wordt de aflossing in 2020-2023 welke we hebben ontvangen gestort vanuit de risicoreserve naar de reserve natuurbeheer en ontwikkeling; beheer snl	L	3104			80.000	145.000	318.685	
		B	3104			80.000	145.000	318.685	
Geldlening aan Bosgroep Zuid Nederland	De begrotingssubsidie als renteloze lening is om bij te dragen in de voorfinanciering van de kosten van uitvoering van POP3-projecten (totale subsidie € 5.982.370,40). Daarmee zijn dan voldoende (uitvoerings)-middelen beschikbaar voor de Bosgroep Zuid Nederland om de projecten op te starten en na afronding af te lossen. De lening aan de Bosgroep Zuid Nederland wordt ter overbrugging van het liquiditeitsprobleem uit de reserve natuur en landschapsbeleid onttrokken; Biodiversiteit € 1.500.000 onttrokken en gestort in de risicoreserve . Na afloop van de lening wordt de totale aflossing in 2021 die we dan weer hebben ontvangen gestort vanuit de risicoreserve naar de reserve natuur en landschapsbeleid; Biodiversiteit.	L	3104	1.500.000			1.500.000		
		B	3104	1.500.000			1.500.000		
POP3 openstellingen 2017-	In 2017 is een aantal POP3 maatregelen (subsidies) voor PAS	L	3104	8.668.472					

II. Administratief technische bijstellingen

Onderwerp	Toelichting	L / B	Prod .grp	bijstelling 2018	bijstelling 2019	bijstelling 2020	bijstelling 2021	bijstelling 2022	bijstelling structureel
2018 PAS herstelmaatregelen	herstelmaatregelen opengesteld. De subsidies zijn voor 2018 verhoogd en naar verwachting worden deze in 2018 beschikbaar. Uit de reserve Natuurbeheer en ontwikkeling wordt € 8,7 mln onttrokken voor de toevoeging aan de reserve cofinanciering Europese programma's. Dit toegevoegde bedrag wordt vanuit de reserve cofinanciering ingezet voor de dekking van de subsidies op productgroep 03.03.	B	3104	17.336.944					
Toeslag geschepde schaapskuddes	Dekking voor SNL toeslag geschepde schaapskuddes 2017 - 2022 is geregeld via het budget voor zeldzame huisdierrassen (begrotingspost 0000547) en zal worden aangevuld met dekking uit de reserve natuur -en landschapsbeleid; verbinding en landschap. Hiervoor wordt de begroting 2017-2022 gewijzigd via een administratieve wijziging bij de burap 2017. Voor het begrotingsjaar 2023 e.v. jaren deze laten vervallen. GS dossier C2190240/ 3996745/4068209	L	3104						-110.000
		B	3104						-110.000
Wijziging bijdrage waterschappen SNL	Voor blauwe diensten van de waterschappen loopt de openstelling via de provincie. Deze bedragen worden met POP III budget en met waterschapsbudget gefinancierd. Raming dient te worden herzien daar er lager is beschikbaar dan opengesteld voor de Waterschappen en de hogere POP 3 subsidie (75% ipv 25-50%) met dekking vanuit de reserve Natuurbeheer en ontwikkeling.	B	3104	550.594	370.853	370.853	370.853		
Correctie middelen valorisatiefonds ad €1,7 mln	Bij de jaarrekening 2017 is € 7,7 mln vanuit 2019 en 2020 naar voren gehaald, te weten naar 2018 voor de uitvoering van het valorisatieprogramma, bestaande uit € 6 mln tbv fondsmiddelen en € 1,7 mln tbv beheerkosten. Bij de jaarrekening is het naar voren halen van de middelen abusievelijk administratief verkeerd verwerkt. Dit heeft geen budgettaire consequenties, maar met deze mutatie corrigeren we dit gelijk (budgettair neutraal). De correctie verloopt via de algemene reserve doorgeschoven ruimte.	L	3104		4.000.000	3.700.000			
		B	3104		4.000.000	3.700.000			
Ophogen Dividend Enexis	De dividenduitkering is in begroting opgenomen voor een bedrag van € 30,8 mln. Dit bedrag moet conform AVA Enexis 5 april 2018 opgehoogd worden naar € 31,9 mln. Aan de begrotingsvrije ruimte wordt € 1,1 mln toegevoegd.	L	3103	1.100.000					
		B	3102	1.100.000					
Risicoafdekking lening Solange	Op 15 mei 2018 heeft GS besloten om ter voorbereiding van grootschalige productie van zonnepanelen in de provincie een subsidie in de vorm van geldlening ter hoogte van € 200.000 te verstrekken. De totale kosten voor deze fase bedragen € 500.000. Naast de provincie dragen ook Sabic € 200.000 en de initiatiefnemers € 100.000 bij. Het risico wordt in deze fase als	L	3104	200.000					

II. Administratief technische bijstellingen

Onderwerp	Toelichting	L / B	Prod .grp	bijstelling 2018	bijstelling 2019	bijstelling 2020	bijstelling 2021	bijstelling 2022	bijstelling structureel
	hoog ingeschat en dus geheel afgedekt met € 200.000 in de risicoreserve.								
Subsidie LCB	Begrotingssubsidie Logistics Community Brabant betreft een projectsubsidie die in 1 keer t.l.v. 2018 wordt gebracht. Hiertoe worden middelen van 2019 t/m 2021 naar voren gehaald.	B	3104	2.160.000	-957.500	-872.500	-330.000		
Herverdeling onderuitputting 2017 ihkv innovatie agrofood	Herplannen van meerjaren-uitgaven innovatie agrofood met dekking vanuit de reserve essent investeringsagenda.	B	3104		185.394				
Herverdeling onderuitputting 2017 tlv reserve econ struct verst	Herverdeling onderuitputting 2017 tbv meerjaren-uitgaven tlv reserve econ. structuurversterking	B	3104		468.619				
Vernieuwing OV	Binnen het programma Vernieuwing OV worden pilots en experimenten uitgevoerd gericht op de toekomst van het openbaar vervoer. In de praktijk is gebleken dat de afstemming met andere partijen meer tijd kost. Bovendien wordt een aantal experimenten binnen de regulier OV-concessies opgepakt en de gestelde randvoorwaarde aan initiatieven en experimenten van een sluitende business case op korte termijn impliceert een beperkte financiële bijdrage van de provincie. De begroting wordt hiervoor afgeraamd. De middelen blijven binnen de reserve Verkeer & Vervoer beschikbaar voor het programma.	B	3104	-640.696	-3.000.000	1.500.000	1.500.000		
Afdekking risico's werklocaties ihkv taakoverdracht BOM/BHB	In 2017 is besloten tot afbouw van taken en activiteiten van BOM Bedrijfslocaties (voorheen Brabantse Herstructureringsmaatschappij Bedrijventerreinen). BOM Holding heeft daarvoor € 10 miljoen aan agio terugbetaald onder inhouding van € 1,5 miljoen aan dividendbelasting en bovendien is er € 4 miljoen aan verplichting van de provincie komen te vervallen. Daarmee wordt ook de risicoafdekking in de algemene Risicoreserve die hieraan verbonden is bijgesteld. Hiervan wordt € 2,5 mln toegevoegd aan de reserve Ontwikkelbedrijf tbv afdekking van de van BOM/BHB overgenomen lening OLSF. De overige € 11,5 mln valt vrij aan de Reserve werklocaties. Deze is bedoeld voor de afdekking van de risico's (incl. onrendabele top).	L	3104	14.000.000					
		B	3104	14.000.000					
Aanpassing dividend BNG over 2017	Jaarlijks wordt het structurele dividend van de BNG (€ 46.000 /jr) bijgesteld. Dit jaar is de pay-ratio (deel van de winst dat wordt uitgekeerd) verhoogd van 25% naar 37,5%.	L	3103	55.200					
		B	3102	55.200					
Aanpassing rente-inkomsten achtergestelde lening ORR II CV	In 2017 heeft GS besloten om de achtergestelde lening aan ORR II CV per 1-1-2018 om te zetten in deelnemingskapitaal. De consequentie hiervan is dat ORR II CV op jaarbasis ongeveer € 400.000 aan rente bespaart en dat de provincie haar gebudgetteerde inkomsten moet aanpassen. Dat gaat voor de	L	3103	-140.700	-50.000				
		B	3102	-140.700	-50.000				

II. Administratief technische bijstellingen

Onderwerp	Toelichting	L / B	Prod .grp	bijstelling 2018	bijstelling 2019	bijstelling 2020	bijstelling 2021	bijstelling 2022	bijstelling structureel
	provincie om een relatief gering bedrag.								
Sociale Veerkracht	Aanpassing van de ramingen op basis van de meest actuele prognoses. Op basis hiervan kan € 0,5 mln vrijvallen naar algemene middelen tgv de vrije begrotingsruimte. Het betreft met name minderkosten op de programma-onderdelen impactmonitoring en Lerende Aanpak.	L	3103	399.038		25.783	25.783	25.783	25.783
Bijstelling meerjarenraming uitvoeringsprogramma Cultuur	Aanpassing van de meerjarenraming uitvoeringsprogramma Cultuur op basis van de meest actuele prognoses. De dekking verloopt via de algemene reserve doorgeschoven ruimte ad € 320.000 en de reserve essent investeringsagenda € 250.000.	L	3104	320.000					
		B	3104	-250.000	398.000	172.000			
Actualisatie meerjarenraming infraprojecten PHS en N65	Bijstelling van de ramingen op basis van de meest actuele planning. Dekking verloopt via reserve verkeer en vervoer/SIF.	B	3104	-20.785.216	250.000	20.533.574			
Mutaties in de reserve bodem	Plannen van middelen over de jaren via onttrekking uit de reserve Bodem tbv de uitvoering van het Bodemconvenant. Volgens eerder gemaakte afspraken worden deze VTH taken uitgevoerd door de omgevingsdiensten tbv bodem gedekt uit Bodem. De saneringsuitgaven zijn afhankelijk van de mogelijke toekomstige saneringsrisico's.(chemiepack) De uitvoering wordt in 2022 verwacht.	B	3104	2.307.045	-1.404.021		4.367.955	4.000.000	
Roode Vaart	De uitvoering wordt verwacht in 2020. Meer duidelijkheid in het najaar van 2018. Het doorschuiven van de middelen van 2018 naar 2020 verloopt via de algemene reserve doorgeschoven ruimte.	L	3104	850.000					
		B	3104			850.000			
Bijstelling meerjarenraming uitvoeringsprogramma Erfgoed	Aanpassing van de meerjarenraming uitvoeringsprogramma Erfgoed op basis van de meest actuele prognoses. Tevens is er een vrijval naar algemene middelen van € 0,3 mln ivm de lager vastgestelde subsidie voor aanschaf Collse Watermolen (€ 1,2 mln ipv € 1,5 mln) aangezien de toegezegde subsidie niet volledig nodig bleek vanwege de lagere aanschafkosten. Dekking van de lasten vindt plaats uit de reserve onroerend erfgoed en de reserve essent investeringsagenda.	L	3103	314.000					
		B	3104	-6.013.116	-1.845.110	1.000.000			
UP Spoor, HOV en Knooppunten	Tijdens de ontwikkeldagen zijn afspraken gemaakt over cofinanciering van de OV-terminal in Tilburg in het kader van de ontwikkelagenda Spoor, HOV en Knooppunten. De dekking is afkomstig uit de reserve Verkeer & Vervoer.	B	3104	-3.772.000	1.000.000				
Bijstelling investeringsplanning ICT en Automatisering	Wijziging van het beschikbare budget voor ICT beheer en voorzieningen naar aanleiding van de bijstelling van de investeringsplanning van het investeringskrediet ICT en Automatisering.	L	3103	400.000					

II. Administratief technische bijstellingen

Onderwerp	Toelichting	L / B	Prod .grp	bijstelling 2018	bijstelling 2019	bijstelling 2020	bijstelling 2021	bijstelling 2022	bijstelling structureel
	Bij actualisatie van de investeringsprognose voor ICT en Automatisering is de totale prognose met € 400.000 verlaagd voor de periode 2018-2020, aangezien betreffende uitgaven niet voldoen aan de voorwaarden rondom te activeren kosten. Het budget van € 400.000 wordt opgenomen in de exploitatie-uitgaven voor ICT beheer en voorzieningen. Dit wordt gedekt door de lagere afschrijvingslasten.	L	3103	-400.000					
Bestuursakkoord middelen realistisch ramen milieu	Bij het bestuursakkoord beschikbaar gestelde bedragen die gedurende de looptijd van het PMWP (2015-2021) worden ingezet worden aangepast op basis van de meest actuele prognoses. De dekking uit de reserve PMWP wordt eveneens aangepast.	B	3104	-400.000	-300.000				
Goederenvervoer	Er worden minder aanvragen in het kader van de subsidieregeling Goederenvervoer verwacht. De raming wordt hierop aangepast. De middelen blijven beschikbaar binnen de reserve Verkeer & Vervoer.	B	3104	-900.000					
Vrijval voorziening KVL	Betreft vrijval van de eerder voor KVL getroffen voorziening van € 3,8 mln ivm verkoop van KVL ten gunste van risicoreserve ontwikkelbedrijf. Zie verder voortgangsrapportage ontwikkelbedrijf (bijlage bij jaarrekening 2017).	L	3104	3.800.000					
Veerkrachtig Bestuur	Voor de uitvoering van Veerkrachtig Bestuur zijn we afhankelijk van o.a. processen, ontwikkelingen en besluitvorming bij gemeenten. In verband met deze afhankelijkheid zullen diverse activiteiten voor advisering en eventuele procedures naar verwachting gedeeltelijk in 2019 doorlopen. De verschuiving van de last loopt via de algemene reserve doorgeschoven ruimte.	L	3104	150.000					
		B	3104		150.000				
Robuuste Brabantroute Gilze	In oktober 2016 heeft besluitvorming plaatsgevonden over een maatregelenpakket voor Deurne en Gilze ihkv de Robuuste Brabantroute voor totaal € 10 mln. De middelen voor maatregelen in Gilze (€ 2 mln) worden obv de verwachte planuitwerking later op de begroting geraamd. De dekking is afkomstig uit de reserve Verkeer & Vervoer.	B	3104	-2.000.000	2.000.000				
Regionale Luchtvaart	Er zijn specifieke Rijksmiddelen voor de ontwikkeling van regionale luchtvaart beschikbaar gesteld. Op basis van het meerjarige bestedingsplan worden de ramingen bijgesteld. De dekking is afkomstig uit de reserve Verkeer & Vervoer.	B	3104		-933.250	450.000	483.250		
Openbaar Vervoer	Binnen de begroting van Openbaar Vervoer zijn extra inkomsten geraamd en vallen de kosten voor o.a. kleinschalig vervoer agv een bindend reisadvies en de kosten voor onderzoek en ontwikkeling lager uit dan geraamd. De middelen vallen terug in de reserve Verkeer & Vervoer.	B	3104	-1.542.354					

II. Administratief technische bijstellingen

Onderwerp	Toelichting	L / B	Prod .grp	bijstelling 2018	bijstelling 2019	bijstelling 2020	bijstelling 2021	bijstelling 2022	bijstelling structureel
Verbijzondering middelen Smart Mobility	De middelen tbv C-ITS van het programma Beter Benutten Vervolg en Smart Mobility (onderdeel SmartwayZ.NL) worden intern verbijzonderd naar de verschillende werksporen. de dekking vindt plaats vanuit de reserve verkeer en vervoer/SIF.	B	3104	-1.971.772	-2.788.219	-216.643	-724.696	7.767.496	
€ 1 mln. MIT (correctie Stimulus t.g.v. res. Eur. cofinanc.)	Correctie consolidatie Stimulus 2016 ; Middelen zijn toegevoegd aan reserve cofinanc. EP, maar gedeelte ad € 1 mln. heeft betrekking op MIT daarom t.g.v. post 0002487 MIT boeken via dekking uit reserve cofinanciering Europese programma's.	B	3104	1.000.000					
Uitgaven Eur. Programma's tlv reserve cofinanc. EP	Op basis van de openstellingen (reeds geweest + verwacht) is een realistische raming gemaakt (o.b.v. opgaven Stimulus) van de verwachte provinciale cofinanciering EP (OP Zuid + Interreg) en Efro bijdrage OP Zuid. Bijstelling verloopt via reserve cofinanciering Europese programma's.	B	3104	2.590.000	8.000.000				
Omzetting naar nieuwe begrotingsindeling 2019	Loskoppelen van de reserve Verkeer & Vervoer van OV en verkeersveiligheid als structurele taken dmv het verlagen van de storting en onttrekking (budgetneutraal). Koppelen van programma Brabantstad en BBV aan reserve Verkeer & Vervoer als ontwikkelagenda.	L	3104		-64.852.910	-95.931.042	-96.772.362	-96.772.362	-96.772.362
		B	3104		-63.152.910	-93.588.680	-94.824.000	-94.824.000	-94.824.000
Bestuursakkoordmiddelen Water	Bij het bestuursakkoord beschikbaar gestelde bedragen die gedurende de looptijd van het PMWP (2015-2021) worden ingezet worden aangepast op basis van de meest actuele prognoses. De bijstelling verloopt via de reserve pmwp.	B	3104	-1.128.196	304.291	1.620.741	220.741		
Samenwerkingsovereenkomst tot Uitvoering Waterdoelen (stuw)	De raming in de begroting wordt nu aangepast aan deze openstelling.C2210095/4200950. In 2018 is € 2,5 miljoen nodig voor STUW . Het doorgeschoven bedrag wordt nu toegevoegd aan 2021 via de reserve PMWP.	B	3104	-4.800.000			4.800.000		
Middelen Beter Benutten Vervolg	Het provinciale aandeel in de middelen van Beter Benutten Vervolg wordt naar analogie van de rijksmiddelen ondergebracht in de reserve Verkeer & Vervoer via het verhogen van de storting en het ramen van de onttrekking (budgetneutraal). De bijdrage van de provincie in het programma Beter Benutten Vervolg sluit aan bij de besluitvorming uit 2014 (2e bestuursrapportage): € 11,88 mln.	L	3104	369.758	725.000				
		B	3104	369.758	725.000				
Tweede tranche middelen meicirculaire voor bodem	Het bodembeleid voor de periode 2016 tot en met 2020 is opgenomen in het convenant "Bodem en Ondergrond" van 17 maart 2015. De tweede tranche van het extra budget uit artikel 11.3 van het convenant is verdeeld. De rijksmiddelen worden toegevoegd aan de reserve bodem.	L	3104	1.486.793	991.196	1.486.793			
		B	3102	1.486.793	991.196	1.486.793			
Rijksbijdrage werkbudget SmartwayZ.NL	De specifieke Rijksbijdrage in het werkbudget van het programma SmartwayZ.NL wordt op basis van de meicirculaire geraamd op de begroting. De bijstelling van de raming verloopt via de reserve verkeer en vervoer.	B	3102	345.000					
		L	3104	345.000					

II. Administratief technische bijstellingen

Onderwerp	Toelichting	L / B	Prod .grp	bijstelling 2018	bijstelling 2019	bijstelling 2020	bijstelling 2021	bijstelling 2022	bijstelling structureel
		B	3104	-42.000		387.000			
Maaslijn	Ten behoeve van de verdubbeling en elektrificatie van de Maaslijn zijn in 2016 door de Staten middelen beschikbaar gesteld voor de provinciale bijdrage inclusief indexatie. Dit jaar wordt een bijdrage van € 17,2 mln gedaan. Het restant bedrag wordt van de begroting geraamd en blijft binnen de reserve Verkeer & Vervoer beschikbaar voor toekomstige indexatie.	B	3104	-1.000.000					
Aanpassing beleggingsinkomsten investeringagenda	In 2017 is een deel van de obligaties vervroegd verkocht. Hiermee is extra rendement verkregen over de totale looptijd t/m 2026 van ongeveer € 2,9 miljoen. Dat extra rendement wordt te zijner tijd ten gunste van de immunisatieportefeuille gebracht. Ook de cash die is vrijgekomen met de verkoop van de obligaties kan in principe gerbuikt worden om te beleggen voor de immunisatieportefeuille. De mutatie verloopt via de reserve essent investeringsagenda.	B	3102	-6.969.182	-6.265.664	-4.589.973	-2.924.378	-3.550.840	-4.617.704
		L	3102	-401.405	-289.164	-199.038	-224.960	-380.942	-602.534
		L	3104	-6.969.182	-6.265.664	-4.589.973	-2.924.378	-3.550.840	-4.617.704
		B	3104	-401.405	-289.164	-199.038	-224.960	-380.942	-602.534
Mutatie POP3 voor water	In 2018 is een aantal POP3 maatregelen (subsidies) voor venherstel opgesteld. Op basis van binnengekomen aanvragen is het budget voor 2018 verlaagd. De subsidies worden naar verwachting in 2018 beschikt. De dekking verloopt via de reserve cofinanciering Europese programma's.	B	3104	871.918					
		L	3104	570.793					
Levensfaseregeling, Mobiliteitskader en Belonen op maat	In 2017 is met de vakbonden overeenstemming bereikt over het totaalpakket van maatregelen om de organisatie vitaler te maken en jong talent te kunnen binden. Inmiddels is er duidelijkheid over de deelname aan de levensfaseregeling en deelname aan het mobiliteitskader tot en met mei. Op basis daarvan, worden de betreffende salaris- en pensioenlasten voor 2018 aan het Organisatiekostenbudget toegevoegd ten laste van de gereserveerde middelen in de algemene reserve-component bestuursakkoord.. Tevens wordt een initiële raming voor de Belonen op Maat opgenomen in 2018 en 2019. Verwerking van de gereserveerde middelen in het Organisatiekostenbudget vindt plaats op basis van gemaakte afspraken met medewerkers. Bij de Slotwijziging zal een bijstelling plaatsvinden op basis van de tot dat moment gemaakte afspraken voor Mobiliteitskader en Belonen op Maat.	L	3103	1.800.342	200.000				
		B	3104	1.800.342	200.000				
Actualisering Personeelslasten binnen OKB	Actualisering van onder andere de overige personeelskosten binnen het organisatiekostenbudget naar aanleiding van de mutaties in de capaciteit uit voorstellen bij de begroting 2018 en perspectiefnota 2018. Bijstelling vindt plaats via de algemene reserve doorgeschoven ruimte.	L	3104			200.000	250.000		
		B	3104	250.000	200.000				
		L	3103	250.000	1.065.200	351.050	198.050		

II. Administratief technische bijstellingen

Onderwerp	Toelichting	L / B	Prod .grp	bijstelling 2018	bijstelling 2019	bijstelling 2020	bijstelling 2021	bijstelling 2022	bijstelling structureel
Aanpassen opbrengsten beleggingen immunisatieportefeuille	In 2018 zijn de opbrengsten van de beleggingen toegenomen met € 1,4 miljoen (toevoeging aan de Dividend- en rentereserve), mede als gevolg van een hogere dividenduitkering van Enexis (€ 1,1 miljoen) en de extra leningen aan decentrale overheden en in het kader van de publieke taak. De aanpassing van de opbrengsten verloopt via de reserve essent-immunisatieportefeuille en de dividend en rentereserve. De consequenties van de "switches" (=het verkopen van obligaties en het aankopen van obligaties zonder looptijdverlenging) wordt bij de slotwijziging meegenomen.	L	3102	-342.304	-388.355	-712.890	-3.043.092	-3.000.088	-5.051.443
		B	3102	-3.311.396	-9.888.930	-11.817.632	-8.855.708	-3.804.138	-7.080.503
		L	3104	8.366.797	2.005.537	-712.890	-3.043.092	-3.000.088	-5.051.443
		B	3104	11.353.106	11.506.112	10.391.852	2.769.524	-2.196.038	-3.022.383
		L	3103	17.217					
Herbesteding van middelen Dienst Landelijk Gebied projecten	In kader van realistisch ramen schuift een deel van de uitgaven door naar 2019 en met betrekking tot de inkomsten wordt de laatste betaling vanuit de EU voor de life+ projecten van de Peelvenen in 2019 verwacht ipv 2018 en de Lijst geldelijke regelingen Weerij's schuift door naar 2019. In verband daarmee schuift de dekking uit de reserve Natuurbeheer en ontwikkeling eveneens door van 2018 naar 2019.	B	3104	-54.000	54.000				
POP3 N69	GS hebben op 28 november 2016 C2199291/4113091 €1,24 miljoen voor LEADER beschikbaar gesteld. Het gebied van de Grenscorridor is door GS op 27 mei 2014 als leadergebied vastgesteld. Het betreft het grondgebied van de gemeenten Eersel, Bergeijk, Valkenswaard, Veldhoven en Waalre. Deze subsidieregeling is toegevoegd aan de Subsidieregeling plattelandsontwikkelingsprogramma 3 Noord-Brabant 2014-2020 voor € 1,24 mln. Dekking van de lasten vindt plaats via de reserve Europese programma's/POP.	L	3104	750.000	490.000				
		B	3104	750.000	490.000				
Verhoging subsidieplafond (Natura 2000/ PAS)	In de tweede begrotingswijziging 2018 is de raming verhoogd naar € 20 mln. Het subsidieplafond van de subsidieregeling natuur, paragraaf 2 (Natura 2000/PAS) wordt nu verhoogd van € 20.000.000 naar €30.000.000. Teneinde positief op de ingediende aanvragen en de nog te verwachten aanvragen te kunnen beschikken is het subsidieplafond verhoogd voor 2018 .Hiermee kunnen de aangevraagde Natura 2000 en PAS-herstelmaatregelen worden uitgevoerd. Daarnaast zijn er nog uitgaven mbt projecten welke de provincie uitvoert in de 5 complexe PAS gebieden en algemene kosten. Voor de benodigde dekking wordt € 14 mln onttrokken uit de reserve Natuurbeheer en ontwikkeling.	B	3104	14.000.000					
Beter Benutten	In tegenstelling tot eerdere afspraken loopt het rijksdeel voor de projecten Talking Traffic (Beter Benutten Vervolg) financieel niet via de provincie. De bedragen worden van de begroting afgeraamd	L	3104	323.251	323.251				
		B	3104	-4.783.749	-3.676.749	-1.000.000	-1.233.000		

II. Administratief technische bijstellingen

Onderwerp	Toelichting	L / B	Prod .grp	bijstelling 2018	bijstelling 2019	bijstelling 2020	bijstelling 2021	bijstelling 2022	bijstelling structureel
	en vallen terug in de reserve Verkeer & Vervoer.								
Mozaiek Dommelvallei	Mozaiek Dommelvallei is in 2018 gestart als een van de MIPP projecten. Dekking vindt plaats in 2018 vanuit de reserve PMWP en in 2019 uit post gereserveerde begrotingsruimte.	L	3103		-350.000				
		B	3104	199.000					
Rivieren	In het kader van het realistisch ramen worden deze budgetten in 2021 en 2022 geraamd. De realisatie van de projecten gaat dan plaatsvinden. Deze middelen zijn gekoppeld aan de reserve PMWP.	B	3104	-2.373.925	-3.205.714		2.373.925	3.205.714	
Nyrstar	De financiën voor de verwerving van de natuur aan de toekomstige eigenaar (het natuurcompensatieplan 2009 gaat uit van Natuurmonumenten) zijn gereserveerd op de provinciale begroting van de opgaven Economie en Natuur (elk € 500.000). De middelen worden beschikbaar gesteld via een begrotingssubsidie in het kader van de Asv die naar haar aard wordt aangemerkt als een exploitatiesubsidie, direct nadat het bestemmingsplan DIC onherroepelijk is. Een beroep is ingesteld bij de Raad van State tegen het bestemmingsplan Duurzaam Industriepark Cranendonck waardoor de bijdrage Nyrstar pas in 2019 nodig zal zijn. Het doorschuiven van de lasten van 2018 naar 2019 wordt verwerkt via de algemene reserve doorgeschoven ruimte.	L	3104	500.000					
		B	3104		500.000				
Connecting delta	Uitvoering vindt plaats in 2021. De hiermee gepaard gaande lasten en dekking uit de reserve PMWP schuiven door naar 2021.	B	3104	-40.000	-80.000	-170.000	290.000		
Dekking STUW uit de structurele middelen laatste jaar 2021	Samenwerkingsovereenkomst tot Uitvoering Waterdoelen (STUW) met de waterschappen C2188418/3981880 (PS 10 mei 3987347) het laatste jaar 2021 is aangepast. De lagere lasten in 2021 worden toegevoegd aan de reserve PMWP.	L	3104				3.635.000		
Bijstelling Provinciefonds als gevolg van de meicirculaire	Op basis van de meicirculaire 2018 wordt de algemene uitkering 2018 en 2019 bijgesteld voor de actualisatie van het accres. Voor de jaren 2020 tm 2022 wordt de raming in lijn gebracht met de basisraming de rijksbegroting. De meerjarenraming 2020 e.v. was gebaseerd op de septembercirculaire 2017. In de bijgestelde basisraming zijn accessen tot en met 2017 definitief en heeft de bijstelling een positief effect op de begrotingsvrije ruimte.	L	3103	5.739.000	11.911.000	14.170.000	13.494.000	12.139.000	
		B	3102	5.739.000	11.911.000	14.170.000	13.494.000	12.139.000	
Grondaankopen GOL	De afwikkeling van de grondaankopen schuift door naar 2019 via de algemene reserve doorgeschoven ruimte.	L	3104	10.232.186					
		B	3104		10.232.186				
Data Value Center	Bijdrage vanuit EZK a € 60.000,= tbv kwartiermaker Data Value Center. Middelen zijn middels mei-circulaire aan provinciefonds toegevoegd	B	3102	60.000					

II. Administratief technische bijstellingen

Onderwerp	Toelichting	L / B	Prod .grp	bijstelling 2018	bijstelling 2019	bijstelling 2020	bijstelling 2021	bijstelling 2022	bijstelling structureel
Mutaties van Gebiedsontwikkeling Oosterlijke Langstraat	De inkomsten van de Gebiedsontwikkeling Oosterlijke Langstraat vinden niet meer plaats via bijdragen van de deelnemers vooraf, maar worden achteraf, na afloop van het project, gedeclareerd. Om deze reden worden de inkomsten in de begroting 2018 doorgeschoven naar 2019 via de algemene reserve doorgeschoven ruimte.	B	3104	7.251.000					
		L	3104		7.251.000				
Inkomsten ISV	In de voorgaande jaren ontvangen rijksbijdragen SDV ISV1, 2 en 3 worden hiermee gestort in de reserve bodem.	L	3104	5.129.979					
Bijstelling uitvoeringskosten/schade uitkeringen Faunafonds	Ramingen voor uitvoeringskosten en schade uitkeringen Faunabeheer worden gebracht op het niveau van de programma begroting IPO 2018. De vermindering leidt tot een lagere onttrekking aan de reserve Natuurbeheer en Ontwikkeling; Faunabeheer/Natuurwet. Voor de toekomst kan een eventueel hogere bijdrage mbt schade uitkeringen uit deze reserve worden opgevangen.	B	3104	-350.000	-350.000	-350.000	-350.000	-350.000	-350.000
Uitvoering subsidieregeling Natuur en Economie 2017-2019	De subsidieregeling 'Ondernemen met natuur' is opengesteld van 4 oktober 2017 tot en met 28 juni 2019. Er zijn inmiddels 4 aanvragen gehonoreerd. Er zijn nog enkele aanvragen in voorbereiding en die worden in 2018 ingediend. Om deze aanvragen te kunnen honoreren wordt een bedrag van 275.000 van 2019 naar voren gehaald, met dekking vanuit de reserve Natuur en Landschapsbeleid.	B	3104	275.000	-275.000				
Raming inkomsten en uitgaven Natuur Netwerk Brabant	GOB grondvererving NNB De grondposities (aankoop, verkoop en doorlevering) laten zich moeilijk ramen. Bij de bestuursrapportage wordt op basis van de meest recente grondmutaties ramingen bijgesteld. Afgesproken is bij het addendum grondnota PS29/16A dat bij de Bestuursrapportage de wijziging op de begroting wordt opgenomen. De dekking van de lasten komt voor € 2.130.000 uit de reserve Natuur en ontwikkeling en voor € 1.960.000 uit de reserve essent investeringsagenda.	B	3104	4.090.000					
Vijfde wijzigingsregeling Subsidieregeling buurtfonds Noord-Brabant	Met de vijfde wijzigingsregeling Buurfonds wordt het subsidieplafond verhoogd van € 700.000 naar € 1.400.000. Dit is mogelijk door de beschikbare middelen van de provincie per saldo € 530.000 in 2019 over te boeken naar 2018 uit de reserve Natuur en Landschapsbeleid; Natuur en Samenleving. Het Prins Bernhard Cultuurfonds draagt € 50.000,- en de Waterschappen € 120.000, = bij ,waardoor er € 530.000 t.l.v. komt voor de provincie.	B	3104	530.000	-530.000				

II. Administratief technische bijstellingen

Onderwerp	Toelichting	L / B	Prod .grp	bijstelling 2018	bijstelling 2019	bijstelling 2020	bijstelling 2021	bijstelling 2022	bijstelling structureel
Wijziging subsidieverlening activiteiten GOB 2014-2027	De winsten en verliezen op gronden over de periode 1 januari 2017 tot en met 31 december 2017, zijnde € 19.760.994,- worden met het GOB verrekend conform de afspraken die daarover zijn gemaakt in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders d.d. 27 juni 2016. Rekening houdend met dit bedrag is besloten om het subsidiebedrag te wijzigen op grond van artikel 4 juncto artikel 7, eerste lid, onder c, van de Algemene subsidieverordening Noord-Brabant. Dekking vindt plaats uit de reserve Essent-investeringsagenda.	B	3104	19.760.994					
Reserve Persoonlijk Ontwikkelbudget	Bij de CAO 2017-2018 is het persoonlijk ontwikkelbudget voor medewerkers ingesteld. Hiermee hebben de medewerkers de beschikking dat ze over een periode van 5 jaar kunnen inzetten voor ontwikkeling, opleiding en scholing. Gezien het meerjarige karakter van de beschikbare opleidingsmiddelen wordt hiervoor budgetneutraal een reserve ingesteld om jaarlijkse verschillen in inzet van het budget op te vangen.	L	3104	837.993	857.050	852.836	903.351	872.421	
		B	3104	400.000	400.000	800.000	800.000	800.000	
		L	3103	-437.993	-457.050	-52.836	-103.351	-72.421	
Majeure projecten West Brabant	Voor de projecten uit de bestuursovereenkomst met o.a. Steenberg en Suikerunie over het Agrofood cluster uit 2010 was voorzien dat deze projecten vanaf 2020 tot realisatie zouden komen. Gebleken is dat er al sprake is van een gedeeltelijke realisatie in 2018. Het betreffende deel van de in 2020 gereserveerde middelen wordt via de algemene reserve/doorgeschoven ruimte naar 2018 gebracht ter dekking van de gerealiseerde projecten.	L	3103			-123.983			
		B	3104	123.983					
		L	3104			123.983			
Bijstelling opcenten MRB ivm volumegroei	De raming van de opcenten is gebaseerd op het houderschapsbestand van de belastingdienst per 1 juli 2018. In het afgelopen half jaar zijn het aantal auto's die belast worden met provinciale opcenten gestegen met ruim 18.000 auto's. Er is vooral een toename in de zwaardere categorie auto's (vanaf 1050 kg. Het financiële effect is structureel. Tweemaal per jaar, bij BURAP en PPN, worden de capaciteitseffecten structureel doorgerekend op basis van de meest actuele stand van het wagenpark. De financiële consequenties van evt. stijging van de capaciteit in de tweede helft van het jaar wordt bijgesteld bij de slotwijziging 2018.	L	3103	6.300.000	6.300.000	6.300.000	6.300.000	6.300.000	6.300.000
		B	3102	6.300.000	6.300.000	6.300.000	6.300.000	6.300.000	6.300.000
Actualisatie programmering Deltaplan Hoge Zandgronden	De actualisatie van de programmering van de waterschappen van projecten in het kader van Deltaplan Hoge Zandgronden leidt tot een aanpassing van de meerjarenraming met dekking uit de reserve PMWP.	B	3104	-746.777	961.637	917.613	-765.430		
Afdekking risico lening Brabant start-up fonds	Aan Brabant startup-fonds wordt een subsidie in de vorm van een lening verstrekt van € 10 mln. Het risico van deze lening wordt volledig afgedekt in de risicoreserve.	L	3104	10.000.000					

II. Administratief technische bijstellingen

Onderwerp	Toelichting	L / B	Prod .grp	bijstelling 2018	bijstelling 2019	bijstelling 2020	bijstelling 2021	bijstelling 2022	bijstelling structureel
Actualisatie programmering STUW	De actualisatie van de programmering van de Samenwerkingsovereenkomst tot uitvoering waterdoelen-projecten naar aanleiding van de midtermreview leidt tot een aanpassing van de meerjarenraming die wordt gedekt uit de reserve PMWP	B	3104			3.291.056	1.491.056		
Klimaatadaptatie	We zien nog weinig aanvragen vanuit de gemeenten voor de subsidies klimaatstresstesten en klimaatadaptatiedialogen en passen hierop de raming aan. De lasten schuiven door van 2018 naar 2020 met dekking vanuit de reserve PMWP.	B	3104	-830.000	0	830.000			
Actualisatie programmering STUW - 2	De STUW-projecten, die door de waterschappen worden uitgevoerd, zitten in de voorbereidende fase. De uitvoering zal vooral plaats in 2019 en verder. De huidige raming van de lasten wordt hierop aangepast met dekking vanuit de reserve PMWP	B	3104	-1.500.000	-3.500.000	5.000.000			
Actualisatie programmering POP3 Water	Voor POP3 waren de subsidievaststellingen voor de subsidieregeling Waterkwaliteit onderdeel "fysieke investeringen door boeren" gepland voor eind 2018, dit wordt begin 2019. De onttrekking aan de reserve cofinanciering Europese programma's wordt eveneens aangepast.	B	3104	-501.125	1.000.000	1.200.000			
Totaal lasten administratief-technische bijstellingen				76.299.444	-36.032.947	-75.031.245	-79.659.089	-87.119.890	-105.878.741
Totaal baten administratief technische bijstellingen				49.432.474	-65.137.044	-36.552.984	-68.125.868	-69.375.063	-104.307.124

III. Eerdere besluitvorming PS

Onderwerp	Toelichting	L / B	Prod .grp	bijstelling 2018	bijstelling 2019	bijstelling 2020	bijstelling 2021	bijstelling 2022	bijstelling structureel
K(O)PI en voorstel LED (PS 18/18)	Op 6 april 2018 hebben de Staten ingestemd met het statenvoorstel inzake K(O)PI en het versneld vervangen van de openbare verlichting door LED (PS 18/18). De bijbehorende begrotingswijzing wordt nu verwerkt in de meerjarenbegroting. Bijstelling vindt plaats t.l.v. de stelpost begrotingsruimte.	L	3103	0	150.000	300.000	300.000	300.000	300.000
PPN-actualisering financieel beleid	Bij de PPN 2018 is een actualisering van het financiële beeld gegeven. Verwerking van provinciale inkomsten levert een ruimte op van € 11,7 mln in 2018 en € 13,5 mln in 2019. Structurele doorwerking van € 1,2 mln betreft de stijging van de verwachte opbrengsten opcenten. De bijdrage aan Zeeland voor een bedrag van € 1,5 mln per jaar is verwerkt voor de jaren 2018 en 2019. Verwerking van het bedrag van 2020 is aan de orde gelijktijdig met	L	3103	11.700.000	13.500.000	1.200.000	1.200.000	1.200.000	1.200.000
		B	3102	13.200.000	15.000.000	1.200.000	1.200.000	1.200.000	1.200.000

III. Eerdere besluitvorming PS

Onderwerp	Toelichting	L / B	Prod .grp	bijstelling 2018	bijstelling 2019	bijstelling 2020	bijstelling 2021	bijstelling 2022	bijstelling structureel
	de raming van het accres voor 2020.								
Robuuste beekdalpassages A58 en N65 PPN 2018	Bij de behandeling van de perspectiefnota 2018 is door PS besloten om voor sleutelproject Robuuste beekdalpassages A58 en N65 een bedrag van € 6,8 mln beschikbaar te stellen. Deze wijziging van de begroting vergt geen nieuwe kaderstelling omdat voor deze voorstellen al richtinggevend uitspraken zijn gedaan. De stelpost in te zetten begrotingsruimte wordt met € 6,8 mln verlaagd. Dit bedrag wordt toegevoegd aan de reserve Natuur en landschapsbeleid.	L	3104	6.800.000			4.250.000		
		B	3104				13.050.000		
		L	3103	-6.800.000					
Versnelling transitie veehouderij PS 39/17	Op 7 juli 2017 hebben PS besloten tot Versnelling transitie veehouderij (o.a. Stalderingsloket). Bij dit besluit is aangegeven dat de (nog beschikbare, stelpost) bestuursakkoordmiddelen ingezet wordt. Met deze begrotingswijziging wordt daar invulling aan gegeven voor 2019 en 2020. dekking vindt plaats vanuit de reserve natuurbeheer en ontwikkeling.	B	3104		275.000	853.000			
Verwerking financieel perspectief PPN 2018, voorstellen voor de begroting	Bij de PPN is besloten tot wijziging van de begroting welke geen nieuwe kaderstelling vergen omdat over deze voorstellen al richtinggevend uitspraken zijn gedaan. Uitgaven die nog niet rechtstreeks kunnen worden verwerkt, worden toegevoegd aan de stelpost reservering begrotingsruimte, waarbij de verder verwerking plaats kan vinden bij volgende P&C momenten. Via de algemene reserve doorgeschoven ruimte wordt € 350.000 van 2018 naar 2019 doorgeschoven	L	3103	-350.000	350.000				
		L	3104	350.000					
		B	3104		350.000				
Digitalisering PS 30/18 A	Middels PS 30/18 hebben PS € 4 mln. beschikbaar gesteld ten behoeve van de uitvoeringskosten van het programma Digitalisering en om de realisatie van kleinere digitaliseringsprojecten mogelijk te maken, dekking uit reserve Investeringsagenda 2e tranch. En om € 2,55 mln. beschikbaar te stellen t.b.v. fit for the future t.l.v. algemene middelen	L	3103	-1.100.000	-1.450.000				
		L	3103	1.100.000	1.450.000				
		B	3104		1.500.000	1.000.000	750.000	750.000	
Totaal lasten eerdere besluitvorming				11.700.000	14.000.000	1.500.000	5.750.000	1.500.000	1.500.000
Totaal baten eerdere besluitvorming				13.200.000	17.125.000	3.053.000	15.000.000	1.950.000	1.200.000
							0		

Paragraaf

Bedrijfsvoering

Algemene voortgang

We werken aan een opgavegestuurde netwerkorganisatie die denkt en handelt vanuit de opgaven van Brabant, op basis van duidelijke rollen en toegevoegde waarde van de provincie als bestuurslaag tussen rijk en gemeenten, midden in de samenleving. Dat doen we resultaatgericht, integraal en in samenwerking met onze partners. Dit verloopt conform planning.

Er zijn de nodige stappen in het netwerk gezet, digitale aansluiting op regionale arbeidsmarktplatforms is gerealiseerd. Een regionale werkgroep is gestart voor samenwerking om tot een Werkgeversnetwerk voor regionale overheden komen.

We zijn gestart met een promotiecampagne waarbij we actief een promotie/informatiepakket naar Brabantse onderwijsinstellingen toesturen. Hier wijzen en verwijzen we op een wervende manier naar de mogelijkheden en soorten stages die wij aanbieden via werkenvoor.brabant.nl.

Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)

Tot 25 mei 2018 heeft het accent gelegen op voorbereiden op de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). De volgende onderwerpen zijn hierbij opgepakt:

- Governance: opdrachtgeverschap voor data privacy is belegd, er is een Functionaris Gegevensbescherming (FG) benoemd en de provincie beschikt over een privacy team waarin betrokken functies zijn vertegenwoordigd.
- Visie en beleid: met het privacy team is er gewerkt aan een privacy visie, privacy beleid, privacy statement/verklaring en privacy gedragsregels.
- Procedures en documentatieplicht: de provincie beschikt over een verwerkingsregister, procedures voor datalekken en rechten van betrokken, verwerkingsovereenkomsten en een register voor datalekken.
- Training en bewustwording: middels een communicatietraject en verplichte e-learnings, het geven van voorlichtingssessies aan (project)teams en aandacht voor data privacy tijdens bijeenkomsten, is de bewustwording bij medewerkers verhoogd.

In tweede helft van 2018 verschuift de aandacht naar borgen en het houden van toezicht. Hiervoor worden de volgende onderwerpen opgepakt:

- Opzetten van een data privacy framework en op basis hiervan invulling geven aan monitoring, rapportage en handhaving;

- Aandacht voor de AVG bij nieuwe verwerkingen, zodat in de ontwerpfase al rekening wordt gehouden met de uitgangspunten van de AVG (Privacy by design). Daarnaast zullen bij nieuwe verwerkingen Privacy Impact Assessments (PIA) worden uitgevoerd.
- Aanpassingen doorvoeren in bestaande informatie-/ICT-systemen en -diensten zodat deze blijvend aan de AVG voldoen.
- Follow-up training en bewustwording. Bewustwording van medewerkers is een continue proces en is nooit klaar.

Bedrijfsvoering

<i>Bedragen x € 1.000</i>	begroting vast- gesteld	bijstelling (I, II en III)	begroting bijgesteld
<u>Lasten</u>			
Programma lasten	121.718	2.947	124.665
totaal lasten	121.718	2.947	124.665
<u>Baten</u>			
totaal baten	121.718	2.947	124.665
saldo baten en lasten	0	0	0

Beroep op algemene middelen

Hogere werkgeverslasten: € 0,8 mln per jaar voor 2018 en 2019, vanaf 2020 structureel € 0,7 mln per jaar.

Digitalisering 'fit for future': € 1,1 mln voor 2018 en € 1,45 mln voor 2019.

Afwijkingen van prestaties

Tijdige afhandeling van subsidies: bijstelling van de indicator met een verbetering van 3%-punt ten opzichte van 90% tijdige afhandeling in 2017 naar 93% in 2018 wordt reëel geacht, in plaats van de eerdere streefwaarde van 95%.

Risico's (ontwikkelingen t.o.v. jaarrekening 2017) en onzekerheden

Verwerking van de gereserveerde middelen voor het Mobiliteitskader en Belonen op Maat in het Organisatiekostenbudget vindt plaats op basis van de realisatie en werkelijke inzet. Bij de Slotwijziging zal een bijstelling plaatsvinden op basis van de tot dat moment gemaakte afspraken voor Mobiliteitskader en Belonen op Maat.

Bij de CAO 2017-2018 is het persoonlijk ontwikkelbudget voor medewerkers ingesteld. Hiermee hebben de medewerkers de beschikking dat ze over een periode van 5 jaar kunnen inzetten voor ontwikkeling, opleiding en scholing. Gezien het meerjarige karakter van de beschikbare opleidingsmiddelen en het initiatief vanuit werknemers is de realisatie van het persoonlijk ontwikkelingsbudget moeilijk te plannen.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

Beleidsnota		Besluit	Afweg- moment	Indicator	2018	prognose en bijsturing	nieuwe streef- waarde	2019	2020	2021
Doelstelling	Prestaties									
Organisatieontwikkeling										
<p>Outcome: in 2020 willen we als provincie een opgavegestuurde netwerkorganisatie zijn, van professionals met ruimte en een organisatie die optimaal ondersteunt. Zodat we meebewegen met de maatschappij en maatschappelijke vraagstukken op passende wijze oppakken</p>				Indicator	streefwaarde 2018	prognose en bijsturing	nieuwe streefwaarde	streefwaarde 2019	streefwaarde 2020	streefwaarde 2021
<p>Beweging in en verfrissing van de organisatie genereren:</p> <p style="padding-left: 40px;">instroom, doorstroom binnen provinciale organisatie en uitstroom</p> <p style="padding-left: 40px;">dalende gemiddelde leeftijd ten overstaande van het vorige jaar</p>				%	20%	Conform planning. De indicatie is dat de 20% mobiliteit wordt gehaald Conform planning. De gemiddelde leeftijd bedraagt (mei 2018) 49,7 jaar (per fte). Zonder verfrissing en verjonging door in- en uitstroom zou deze t.o.v. vorig jaar zijn gestegen naar > 50,5 jaar.		20%	20%	20%
<p>Flexibiliteit: de verhouding vast/flexibel personeel heeft een verhouding van 85/15</p>				% capaciteitsbudget flexibele inzet	15%	Conform planning		15%	15%	15%

Beleidsnota		Besluit	Afweeg-moment	Indicator	2018	prognose en bijsturing	nieuwe streef-waarde	2019	2020	2021
Doelstelling	Prestaties									
De organisatie heeft minimaal ... leer/werk- en participatiebanen				Aantal fte	25	Voor op planning. Leer/werk-banen: Het aantal leerwerkbanen bedraagt momenteel 3,9 fte (5 personen). Participatiebanen: Mensen met een indicatie (WSW Wajong) medio juni 61 fte (à 25,5 uur p/w).		29	33	37
In 2018 gaan we verder met het lean (slim en efficiënt) organiseren van de bedrijfsvoering processen				%	50%	Conform planning		75%	100%	100%
Tijdige afhandeling subsidies				% tijdig afgehandelde subsidies	95%	We zetten de stijgende lijn verder door. Een verbetering met 3%-punt achten wij reëel ten opzichte van 90% tijdige afhandeling in 2017.	93%	> 95%	> 95%	> 95%
Tijdige afhandeling facturen				% tijdig betaalde facturen	95%	Conform planning		> 95%	> 95%	> 95%
In 2018 voldoen we als organisatie aan de nieuwe Europese privacywetgeving voor gegevensbescherming				Uitgevoerd	x	Conform planning				

I. Voorstellen

Onderwerp	Toelichting	L/B	Prod. grp	bijstelling 2018	bijstelling 2019	bijstelling 2020	bijstelling 2021	bijstelling 2022	bijstelling structureel
Agrofood	Betreft aanpassing van de meerjarenraming programma Agrofood op basis van meest actuele prognoses. De aframing in 2018 (€ 6,4 mln) betreft voornamelijk de eerder geraamde risicoreservering van € 7,5 mln die niet in 2018 tot besteding zal komen, maar gereserveerd blijft in de stelpost voor afdekking van risico's op de te verstrekken leningen en participaties. De bijraming in 2019 is (€ 6,7 mln) is het gevolg van nadere uitwerkingen op het onderdeel Ondersteunende maatregelen, aan de hand waarvan middelen worden onttrokken uit de daarvoor bestemde stelpost. Tevens wordt voorgesteld op basis van de meerjarenraming voor het onderdeel Ondersteunende Maatregelen € 1,9 mln toe te voegen aan het OKB voor dekking van de fte's: 2019: 8,4 fte, 2020: 5,3 fte 2021: 4,4 fte. E.e.a. zoals aangegeven in Statenmededeling 10 okt 2017 (uitvoeringsprogramma Ondersteunende maatregelen) en begroting 2018.	L	9010		689.564	439.186	357.095		
		L	9001		175.636	111.864	90.955		
		B	9099		865.200	551.050	448.050		
Werkgeverslasten	De gestegen werkgeverslasten door met name de verhoging van werkgeversdeel van de pensioenpremie, leiden tot hogere loonkosten. Conform de werkwijze met het Organisatiekostenbudget wordt deze consequentie verwerkt ten laste van de algemene middelen.	L	9010	823.389	783.167	716.408	715.043	709.793	709.793
		B	9099	823.389	783.167	716.408	715.043	709.793	709.793
Overbrenging van archieven naar het Brabants Historisch Informatie Centrum	Conform de Archiefwet zijn het archief van het Provinciaal bestuur voor de periode 1987-1999 en het archief van de commissaris van de Koningin in Noord-Brabant van de periode 1987-2003 over te brengen naar de provinciale bewaarplaats, het Brabants Historisch Informatie Centrum (BHIC). Hiermee wordt voldaan aan de wettelijke verplichtingen uit de Archiefwet en draagt de provincie bij aan het cultureel historisch erfgoed. Om deze wettelijke verplichting na te komen moeten we aanspraak maken op de algemene middelen, waarbij ook de (beperkte) interne besparingen worden ingezet ter dekking van de kosten voor archief bewaarplaats.	L	9001	0	-10.500	-10.500	-10.500	-10.500	-10.500
		B	9099	0	-10.500	-10.500	-10.500	-10.500	-10.500
Herberekening afschrijvingen obv investeringsplanning	Herberekening afschrijvingen obv aangepaste investeringsplanning (separaat voorstel bij de Bestuursrapportage).	L	9001	-265.280	-123.192	56.601	100.124	173.124	-233.610
		B	9099	-265.280	-123.192	56.601	100.124	173.124	-233.610
Wet Bibob toepassen op subsidies en vastgoedtransacties	In 2017 heeft een visitatiecommissie aanbevelingen gedaan over het vergroten van de bewustwording met wie we zaken doen en over toepassing van de Wet Bibob. Er is structureel extra inzet nodig om deze aanbevelingen op te volgen, en om de Wet Bibob meer structureel toe te passen op subsidies en vastgoedtransacties van de provincie, conform de moties 'Inspelen om ondermijning tegen te gaan' en 'Bibob vastgoedtransacties' die de Staten op 20 april 2018 hebben	L	9010		341.993	341.770	341.548	341.548	345.326
		L	9001		66.715	66.715	66.715	66.715	66.715
		B	9010		41	41	41	41	41
		B	9099		408.667	408.444	408.222	408.222	412.000

I. Voorstellen

Onderwerp	Toelichting	L/B	Prod. grp	bijstelling 2018	bijstelling 2019	bijstelling 2020	bijstelling 2021	bijstelling 2022	bijstelling structureel
	aangenomen. De uitwerking van de aanbevelingen en consequenties zijn uitgewerkt in de Statenmededeling van 3 juli 2018.								
Totaal lasten voorstellen				558.109	1.923.383	1.722.044	1.660.980	1.280.680	877.724
Totaal baten voorstellen				558.109	1.923.383	1.722.044	1.660.980	1.280.680	877.724

II. Administratief technische bijstellingen

Onderwerp	Toelichting	L/B	Prod. grp	bijstelling 2018	bijstelling 2019	bijstelling 2020	bijstelling 2021	bijstelling 2022	bijstelling structureel
Structurele verwerking taakstelling inhuur	Structurele verwerking van de taakstelling inhuur binnen het Organisatiekostenbudget op basis van verwerking die t/m 2020 reeds is verwerkt.	L	9001				-2.700.000	-2.700.000	-2.700.000
		B	9001				-2.700.000	-2.700.000	-2.700.000
Bijstelling investeringsplanning ICT en Automatisering	Wijziging van het beschikbare budget voor ICT beheer en voorzieningen naar aanleiding van de bijstelling van de investeringsplanning van het investeringskrediet ICT en Automatisering. Bij actualisatie van de investeringsprognose voor ICT en Automatisering is de totale prognose met € 400.000 verlaagd voor de periode 2018-2020, aangezien betreffende uitgaven niet voldoen aan de voorwaarden rondom te activeren kosten. Het budget van € 400.000 wordt opgenomen in de exploitatie-uitgaven voor ICT beheer en voorzieningen. Dit wordt gedekt door de lagere afschrijvingslasten.	L	9001	400.000					
		B	9099	400.000					
Bijstellen huurinkomsten en onderhoudsbegroting	Om het provinciehuis (hoofdgebouw en nieuwbouw) goed te blijven onderhouden wordt de dotatie aan de onderhoudsvoorziening bijgesteld ter dekking van de onderhoudsbegroting. De aanvullende dotatie wordt gedekt door bijstelling van de inkomsten uit verhuur van de nieuwbouw	L	9001		200.000	200.000	200.000	200.000	200.000
		B	9001		200.000	200.000	200.000	200.000	200.000
Structurele verwerking inkomsten Evenemententechniek	De levering van diensten in het kader van evenementenorganisatie en evententechniek binnen het provinciehuis heeft afgelopen jaren consequent inkomsten gerealiseerd. In verband met de ervaringen van afgelopen jaren worden de inkomsten in lijn met afgelopen jaren structureel verwerkt en ingezet ter dekking van de daarmee samenhangende kosten.	L	9001		80.000	80.000	80.000	80.000	80.000
		B	9001		80.000	80.000	80.000	80.000	80.000

II. Administratief technische bijstellingen

Onderwerp	Toelichting	L/B	Prod. grp	bijstelling 2018	bijstelling 2019	bijstelling 2020	bijstelling 2021	bijstelling 2022	bijstelling structureel
Levensfaseregeling, Mobiliteitskader en Belonen op maat	In 2017 is met de vakbonden overeenstemming bereikt over het totaalpakket van maatregelen om de organisatie vitaler te maken en jong talent te kunnen binden. Inmiddels is er duidelijkheid over de deelname aan de levensfaseregeling en deelname aan het mobiliteitskader tot en met mei. Op basis daarvan, worden de betreffende salaris- en pensioenlasten voor 2018 aan het Organisatiekostenbudget toegevoegd ten laste van de gereserveerde middelen. Tevens wordt een initiële raming voor de Belonen op Maat opgenomen in 2018 en 2019. Verwerking van de gereserveerde middelen in het Organisatiekostenbudget vindt plaats op basis van gemaakte afspraken met medewerkers. Bij de Slotwijziging zal een bijstelling plaatsvinden op basis van de tot dat moment gemaakte afspraken voor Mobiliteitskader en Belonen op Maat.	L	9010	1.800.342	200.000				
		B	9099	1.800.342	200.000				
Actualisering Personeelslasten binnen OKB	Actualisering van onder andere de overige personeelskosten binnen het organisatiekostenbudget naar aanleiding van de mutaties in de capaciteit uit voorstellen bij de begroting 2018 en perspectiefnota 2018.	L	9010	-791.104	-756.213	-588.273	-591.399	-894.095	-909.415
		B	9010	162	391	400	492	104	65
		L	9001	266.266	181.604	-386.327	-433.109	119.199	134.480
		B	9001	-775.000	-775.000	-775.000	-775.000	-775.000	-775.000
		B	9099	250.000	200.000	-200.000	-250.000		
Reserve Persoonlijk Ontwikkelbudget	Bij de CAO 2017-2018 is het persoonlijk ontwikkelbudget voor medewerkers ingesteld. Hiermee hebben de medewerkers de beschikking dat ze over een periode van 5 jaar kunnen inzetten voor ontwikkeling, opleiding en scholing. Gezien het meerjarige karakter van de beschikbare opleidingsmiddelen wordt hiervoor budgetneutraal een reserve ingesteld om jaarlijkse verschillen in inzet van het budget op te vangen.	L	9010	-437.993	-457.050	-52.836	-103.351	-72.421	
		B	9099	-437.993	-457.050	-52.836	-103.351	-72.421	
Totaal lasten administratief-technische bijstellingen				1.237.511	-551.659	-747.436	-3.547.859	-3.267.317	-3.194.935
Totaal baten administratief technische bijstellingen				1.237.511	-551.659	-747.436	-3.547.859	-3.267.317	-3.194.935

Bedrijfsvoering

III. Eerdere besluitvorming PS

Onderwerp	Toelichting	L/B	Prod. grp	bijstelling 2018	bijstelling 2019	bijstelling 2020	bijstelling 2021	bijstelling 2022	bijstelling structureel
Verwerken van besluiten Perspectiefnota OKB	Verwerking van de bij de Perspectiefnota 2018 genomen besluiten over verlenging van tijdelijke capaciteit voor de implementatie Omgevingswet en voor de uitvoering van diverse majeure projecten (zoals vermeld in de tabel 2 Organisatiekostenbudget) en de toevoeging van de daarvoor benodigde middelen aan het Organisatiekostenbudget.	L	9010	41.150	49.380	2.469.000	2.469.000	748.930	
		L	9001	10.350	12.420	621.000	621.000	188.370	
		B	9099	51.500	61.800	3.090.000	3.090.000	937.300	
Digitalisering PS 30/18 A	Middels PS 30/18 hebben PS € 4 mln. beschikbaar gesteld ten behoeve van de uitvoeringskosten van het programma Digitalisering en om de realisatie van kleinere digitaliseringsprojecten mogelijk te maken, dekking uit reserve Investeringsagenda 2e tranch. En om € 2,55 mln. beschikbaar te stellen t.b.v. fit for the future t.l.v. algemene middelen	L	9001	1.100.000	1.450.000				
		B	9099	1.100.000	1.450.000				
Totaal lasten eerdere besluitvorming				1.151.500	1.511.800	3.090.000	3.090.000	937.300	0
Totaal baten eerdere besluitvorming				1.151.500	1.511.800	3.090.000	3.090.000	937.300	0